

<https://TheVirtualLibrary.org>

Kotisirkka

Charles Dickens

Alkukielestä suomentanut Ellei [Eliel Aspelin-Haapkylä]

Otava, Helsinki, 1912

Charles Dickens.

Charles Dickens oli englantilainen kirjailija [synt. 7/2 1812, kuollut 9/6 1870].

Ehtymätön huumori ja syvä myötätunto ja rakkaus kanssaihmiä kohtaan ovat Dickensin kirjailijaluonteen kuvaavimmat ominaisuudet. Huumori, hilpeä, hyväntahtoinen leikinlasku oli hänelle synnynnäinen, se luonnonlahja, joka ei ainoastaan tehnyt hänen nimeään kuuluisaksi koko sivistyneessä maailmassa, vaan auttoi häntä myös kestämaan nuoruuden kovaa kohtaloa ja esti häntä vajoamasta kurjuuden kuiluun. Syvän säälinensä ja rakkautensa koko ihmiskuntaa, varsinkin sen kovaosaisia kohtaan hän on voittanut omien kärsimystensä ja taistelujensa hinnalla.

Dickensin vaikea ja raskas lapsuus ja varhaisin nuoruus eivät opettaneet häntä vain tuntemaan ihmisiä ja elämää, vaan ennen kaikkea tekemään uupumattomasti työtä. Väsymys, vaivojen säästäminen, toimeettomuus olivat hänelle aivan vieraita käsitteitä. Ja kuitenkin oli hänellä luonnostaan varsin heikko ruumiinrakenne ja huono terveys, jota ei suinkaan hyvällä ruualla ja hellällä hoidolla koetettu parantaa. Mutta hänellä oli rautainen tahto ja niin joustava henkinen voima, ettei mikään saanut häntä lannistumaan eikä murtumaan. Tämä ynnä lisäksi se seikka, ettei hänen tarvinnut kuvauksiaan varten etsiä kaukaa malleja eikä aiheita, vaan sai ammentaa omista kokemuksistaan ja elämyksistään, selittää hänen tavattoman menestyksensä. Muuten ei voisi käsittää, että hän, jonka koko kasvatus oli jäänyt hänen omaksi huolekseen ja joka 13-vuotiaasta saakka oli ansainnut elatuksensa saapasmustetehtaassa liistaroiden purkkien kansia kiinni, olisi voinut tuskin 23 vuoden vanhana päästä suuren lontoolaisen lehden aputoimittajaksi ja pian sen jälkeen maansa enin luetuksi kirjailijaksi.

Kun näet hänen teoksensa "The Pickwick club" ilmestyi v. 1837, oli hänen maineensa taattu ei vain Englannissa, vaan sen rajojen ulkopuolellakin. Se saavutti niin tavatonta suosiota, että joka talossa puhuttiin siinä esiintyvistä henkilöistä kuin läheisistä ystävistä ja tutuista.

Sittemmin hän loi pitkän sarjan teoksia, joista tässä mainittakoon ainoastaan laaja romaani "David Copperfield", teos, joka oli lähinnä Dickensin sydäntä, hänen "lempilapsensa", kuten hän itse sanoo. Se on aikoinaan ilmestynyt suomeksikin, ja sitä on meillä paljon luettu.

KOTISIRKKA

ENSIMÄINEN SIRKUTUS.

Kattilahan se ensin alkoi! Älä puhu minulle mitä Peerybinglen matami kertoi. Kyllä minä sen asian paremmin tunnen. Peerybinglen matami todistakoon tuomiopäivään asti, ettei hän saattanut sanoa kumpi niistä alkoi, mutta minä sanon, kattila sen teki. Luulenpa sen tietäväni! Pienen, nurkassa seisovan vahanaamaisen hollantilaisen kellon mukaan alkoi kattila täsmälleen viittä minuuttia ennen kuin sirkka oli vähintäkään sirkuttanut.

Olihan kello jo lakannut lyömästä, ja pieni vavahteleva heinä mies sen päällä, heiluen viikatteinensa edestakaisin maurilaisen palatsin edessä, oli jo niittänyt puolen ladon alan olematonta heinää, ennenkuin sirkka vasta yhtyi lauluun.

Luonnostani en suinkaan ole itse pintainen, sen kaikki tietävät. Enkä millään muotoa tahtoisin väittää Peerybinglen matamia vastaan, ellen olisi peräti varma asiastani. Ei minua siihen mikään pakota, mutta tässä on puhe tositapahtumista, ja se on tosi, että kattila alkoi laulaa ainakin viisi minuuttia ennen kuin sirkka millään tavalla ilmaisi olemassaoloansa. Väitämpäs vastaan — niin minä sanon: Vaiti!

Anna minun kertoa juurtajaksain kuinka se tapahtui. Sen olisinkin sanonut jo ensi sanakseni, ellei olisi päivän selvää, että kun tarina on kerrottava, niin täytyy alkaa alusta, ja kuinka on mahdollista alkaa alusta, alkamatta kattilasta?

Näyttää siltä, kuin olisi jonkinlainen kilpailu tai kiista syntynyt kattilan ja sirkan välillä, enkä minä ryhdykään kertomaan muuta kuin sen syytä.

Peerybinglen matami pistäytyi ulos sumuisessa hämärässä, kapsutellen märkiä kiviä myöten sievissä, pienissä puukengissä, jotka yli koko pihan tekivät lukemattomia kuvioita Euklideen ensimmäisestä väitteestä. [Vaimoväki Englannissa pitää sateisella säällä eräänlaisia puisia anturakenkiä, joiden pohjaan on kiinnitetty rautainen rengas.] Peerybinglen matami nosti kattilaan vettä kaivosta. Heti sen perästä hän palasi puukengittä takaisin, sillä eipä hän ollut niillä pitkälle päässyt, ja olipa hän itsekin nyt koko joukon lyhempi, sillä puukengät olivat korkeat ja Peerybinglen matami oli matala. Hän pani kattilan tulelle. Tätä tehdessään hän menetti tai vähäksi aikaa kätki hyvän tuulensa, sillä sade, joka oli tavattoman kylmää ja sellaista lumen- ja jäänsekaista sohjuja, joka näyttää tunkeutuvan joka aineen, vieläpä puukenkienkin läpi, oli ottanut Peerybinglen matamin varpaat haltuunsa ja räiskinyt hänen jaloillensakin. Ja sille, joka kaikin tavoin kehuskelee jalkojansa kauniiksi ja mielellään pitää sukkinsa aivan puhtaina ja sievinä, tuommoinen tapaturma varmaan, ainakin hetkeksi, on raskas kantaa.

Paitsi sitä oli kattila itsepäinen ja äkäinen. Se ei tahtonut millään lailla pysyä paikallaan jaloilla eikä kuulla puhuttavankaan sovinnosta hiilien kanssa, joita sen alle pistettiin; sen sijaan se kallisteli hen kuin juopunut eteenpäin ja kuohui kuin mikä pöllöpää lieteen. Kiukuissaan se kihisi ja kähisi äreästi tulelle. Kaiken muun lisäksi heitti kansi, tehden vastarintaa Peerybinglen matamin sormille, ensin kuperkeikkaa ja sitten semmoisella näppäryydellä, joka olisi soveltunut parempaankin toimeen, sukelsi kattilan pohjaan. Eikä ole hukkuneesta "Royal-George" laivasta merenpohjasta hinattaessa ollut puolta sitä vaivaa kuin tästä kattilan kannesta, ennenkuin Peerybinglen matamin onnistui saada se jälleen ylös.

Nyt kattilakin murjotti vakavana ja kantaen ynseästi varttansa se nyrpisti nenäkkäästi ja ilvehtien huultansa Peerybinglen matamin edessä, ikäänkuin olisi tahtonut sanoa: En tahdo kiehua. Siihen ei mikään saa minua pakotetuksi.

Mutta Peerybinglen matami, joka oli jo saanut takaisin hyvän tuulensa, taputti kerran pari pyyleitä kätösiänsä yhteen ja istuutui nauraen kattilan ääreen. Sill'aikaa loimusi valkea iloisesti ja valaisi roihullaan ja välkkeellään pientä heinämiestä, joka seisoi ylinnä hollantilaisen kellon päällä, niin että olisi luullut hänen liikkumatonna seisovan maurilaisen palatsin edessä ja vain liekin häilyvän. Hän heilahteli kuitenkin täsmälleen ja säännöllisesti kaksi kertaa sekunnissa. Mutta hirmuista oli katsella hänen kärsimyksiänsä sillä aikaa kun kello löi, ja kun käki, kurkistaen palatsin ovesta, kukkua helähytti kuusi kertaa, värähteli hän joka kerta juuri kuin olisi kuullut kummituksen tahi kun jokin rautalangan tapainen olisi nykäissyt häntä jalasta.

Vasta kun kellon painojen ja nuorien ankara melu ja kolina hänen allansa oli kokonaan lakannut, tuli pieni säikähtynyt niittomies jälleen entiselleen. Hänen säikäyksensä ei suinkaan ollut aiheeton, sillä nuo kalisevat kelloroipakat pitävät toimessaan julmaa melua, ja suuresti ihmettelen kuinka minkään kansan ja kaikista vähimmin hollantilaisten mieli on tehnyt niitä keksiä. Yleinen ajatus näet on, että hollantilaiset itse puolestansa rakastavat tilavuutta ja paljon vaatteita yllänsä, ja silloin heidän pitäisikin paremmin ymmärtää eikä tuossa tuokiossa jättää kellojansa niin ohuiksi ja alastomiksi. Nyt, kuulkaa, alkoi kattila iltahuvia hankkia. Se muuttui helläsydämiseksi ja musikaaliseksi; sen kurkusta alkoi väkisinkin kuulua kulahduksia, ja toisinaan se uskalsi kumahuttaa siitä jonkun lyhykäisen laulunkin, jonka se kuitenkin heti kohta tukahutti, ikäänkuin ei olisi vielä oikein tietänyt tulisiko pitää seuraa vai ei. Nyt yhtäkkiä, yritettyänsä turhaan pari kolme kertaa hillitä surumielisiä tunteitansa, heitti kattila kaiken nyreytensä ja varovaisuutensa ja puhkesi hillitsemättömään lauluun, niin vilkkaaseen ja hilpeään, ettei heillä satakielikään koskaan olisi voinut parempaa keksiä.

Kuinka selkeäkin se hänen laulunsa oli! Totta tosiaan, te olisitte käsittäneet sen niinkuin kirjan, kenties paremminkin kuin monen kirjan, minkä minä tai te voisimme mainita. Pullahuttaen suustaan lämpimänä henkäyksenä kevyen pilven, joka iloisesti ja somasti yleni kyynärän verran ja laskeutui sitten takan ympärille, ikäänkuin sen omaksi kotoisaksi taivaaksi, laulaa liritteli kattila virttänsä niin verrattoman hilpeästi, että sen messinkinen ruumis hytkyi ja liikahteli tulella ja että itse kansikin, tuo äsken vielä niin kapinallinen kansi — niin paljon vaikuttaa hyvä esimerkki — tanssi jotakin skotlantilaista tanssia ja rämisi niinkuin kuuromykkä sympaali, joka ei ole koskaan kuullut terveen veljensä ääntä.

Että kattilan laulu oli tervehdys- ja tervetuliaislaulu jollekulle ulkona olevalle, joka parhaillaan lähestyi tätä pientä syrjäistä kotia ja leimuavaa valkeata, sitä ei ole epäilemistäkään. Sen tiesi Peerybinglen matami aivan hyvin, kun hän miettien istui takan ääressä. Yö on synkkä, lauloi kattila, lakastuneita lehtiä on tien vieressä; sumua ja pimeää on ylhäällä, lokaa ja likaa on alhaalla, yksi vain on päivänrako jylhässä, pimeässä ilmassa, enkä tiedä onko yhtäkään, sillä ei se ole muuta kuin liekehtivä tummanpunainen loiste taivaanrannalla, missä aurinko ja tuuli yksin tuumin pistävät pilvet palamaan, kostaaksensa niille sellaisen ilman tuonnin; ja koko laaja, lakea maisema on yhtenä ainoana pitkänä, synkkänä, mustana viivana. Kuurassa on virstapatsas ja tiellä on lumisohjuja; jää ei ole vettä — vesi ei ole sulaa; ette voi sanoa tarkallen mitä ainetta mikin

on; mutta hän tulee, tulee, tulee —

Tässä, jos sallitte mun sanoa, yhtyi sirkka lauluun, huutaen sirr, sirr, sirr! hämmästyttävän kovalla äänellä kokoonsa katsoen (kokoonsa, jota ei edes näkynyt!) ja verraten kattilaan, ja jos se olisi siinä paikassa haljennut niinkuin kivääri, jossa on liian suuri panos, ja jos se siihen paikkaan olisi kaatunut kuoliaaksi ja sirkuttanut pienen ruumiinsa viideksikymmeneksi palaseksi, olisipa se näyttänyt aivan luonnolliselta ja välttämättömältä seuraukselta, jota sirkka muka olikin tarkoittanut.

Kattilan ei nyt enää tarvinnut laulaa yksin. Tosin se jatkoi yhä laimenemattomalla innolla, mutta sirkka alkoi laulaa ylintä ääntä ja pitikin puolensa. Hyvä taivaallinen isä, kuinka se sirkutti! Koko huone kaikui sen kimeästä, terävästä äänestä, ja ääni tuntui välkkyvän tähtenä pihankin pimeydessä. Siinä oli, sen korkeimmilleen kohotessa, semmoista sanoin selittämätöntä lirytyä ja liverrystä, että olisi luullut sirkan joskus tulisessa innostuksessaan keikahtaneen selälleen ja jälleen hypähtäneen jaloilleen.

Yhtäkaikki sointui molempien laulu hyvästi yhteen, sirkan ja kattilan. Laulun aihe oli sama, ja yhä korkeammalle ja korkeammalle he lauloivat kilvan.

Pieni kaunis kuuntelija — sillä kaunis hän oli ja nuori, vaikka vartaloltansa vähäinen, tahi, niinkuin sanotaan, lylleröinen (minusta hän ei ollut lainkaan vastenmielinen) — sytytti kynttilän ja vilkaisi heinämieheen, joka paraikaa korjasi talteen melkoisen kuormallisen minuutteja; sitten kuuntelija katsahti ulos ikkunasta, josta hän ei pimeään tähden nähnyt muuta kuin oman kuvaisensa lasissa. Ja minun mielestäni (niinkuin epäilemättä teidänkin mielestänne) hän olisi saanut katsoa hyvinkin kauas, ennenkuin olisi nähnyt mitään puoleksikaan niin suloista. Kun hän kääntyi takaisin ja istuutui paikalleen, pitkittivät sirkka ja kattila yhä vielä kilpalauluansa oikein vimmatusti. Kunnianhimoinen kattila ei näet tahtonut tunnustaa olevansa voitettu.

Se kiihotti yhtä paljon hermoja, kuin jos olisi ollut katsomassa kilpa-ajoja. Sirr, sirr, sirr! Sirkka oli päässyt virstan verran edelle. Hum, hum, hum — m — m! tulla puhkui kattila kaukana perästä, hyristen niinkuin suuri hyrrä. Sirr, siri, sirr! sanoi sirkka toisella puolella nurkkaa. Hum, hum, hum — m — m! murisi kattila, tavallansa pitäen itseensä urhoollisena — periytymisestä ei puhettakaan. Sirr, sirr, sirr! sirkutti sirkka entistään ankarammin. Hum, hum, hum — m — m! lausui kattila harvaverkkaan ja vakavasti. Sirr, sirr, sirr! huusi sirkka kerrassaan kukistaakseen hänet. Hum, hum, hum — m — m! vastasi kattila, joka ei tahtonut antautua. Viimeinpä he taistelun temmellyksessä ja häiriössä ja helskeessä ja melskeessä sekaantuivat niin sokin-sokin toisiinsa, että olisi pitänyt olla terävämpi pää kuin teillä tai minulla, saadaksensa selville humisiko kattila ja sirkuttiko sirkka, vai sirkuttiko kattila ja humisiko sirkka, vai molemmatko humisivat ja molemmatko sirkuttivat. Mutta sitä ei epäilemistäkään, että molemmat, kattila ja sirkka yhtäkaa, jonkun salaisen yhteisvoiman vaikutuksesta, minkä itse paraiten tuntenevat, lähettivät hauskan takkalaulunsa loistavana valonsäteenä ulos ikkunasta kauaksi kadulle. Ja tämä valo, heijastuen muuatta pimeässä lähestyvää miestä kohti, selitti hänelle tuossa tuokiossa kaikki tyyni ja huusi: Tervetuloa kotiin, vanha toveri! tervetuloa, ystäväni!

Kun se oli tehty, kuohui kattila kerrassaan voitettuna yli laitojensa ja otettiin tulelta. Peerybinglen matami juoksi sitten ovelle, jossa rattaiden ramina, hevosen kavioiden kopse, miehen ääni, edestakaisin puikkelehtiva virkku koira sekä kapalolapsen

kummastuttava ja salaperäinen ilmestys synnyttivät semmoisen melun ja sekaannuksen, että olisi luullut pirun joutuneen mertaan.

Mistä lapsi tuli tai kuinka Peerybinglen matami sai sen niin pian käsiinsä, sitä en tiedä. Mutta elävä pikku lapsi oli Peerybinglen matamin sylissä; ja aika tavalla hän näyttikin siitä ylpeilevän, kun suuri ja vahva mies veti hänet hiljaa takan ääreen, mies, joka oli häntä paljoo pitempi ja vanhempi, jonka täytyi kumartua syvään häntä suudellakseen. Mutta se maksoikin vaivan. Selkävaivainenkin, kolmen kyynärän kuuden tuuman pituinen mies olisi sen tehnyt.

“Juho kultani”, sanoi Peerybinglen matami, “onpa sää sinua pahasti pidellyt!”

Mies oli totta tosiaan kovaa kokenut. Paksu sumu oli takertunut niinkuin kuura silmäripsiin ja kulmakarvoihin, ja sumun ja valkean välillä nähtiin sateenkaaria kimmeltävän itse poskiparrassakin.

“Näetkös, Pirkko”, vastasi Juho verkalleen, avaten kaulahuivinsa ja lämmitellen käsiänsä, “ei nyt olekaan juuri kesäinen sää: älä siis kummastele.”

“Soisin, ettet sanoisi minua Pirkoksi, Juho. Se ei ole ollenkaan mieleeni”, lausui Peerybinglen matami näyttäen hyvin nyreältä, vaikka tapa, jolla hän sen lausui, ilmaisi sen olevan hänelle hyvinkin mieleen.

“Mitäs muuta sitten olet?” vastasi Juho hymysuin kumartuen katsomaan häntä silmiin ja puristaen häntä vyötäisiltä niin hellästi kuin suuri kouransa ja käsivartensa suinkin sallivat. “Pirkko ja” — samalla hän katsahti pienokaiseen päin — “Pirkko ja pikku tirkko — en tahdo muuta virkkaa, etten pilaisi asiata, mutta olin juuri laskemaisillani sanaleikin; en luule sen koskaan pyörineen lähempänä kielelläni.”

Omien sanojensa mukaan hän oli usein sanomaisillaan jotakin erinomaisen sukkela, tuo hidas, hiljainen, rehti Juho, tuo Juho, joka oli niin jäykkäruumiinen, mutta niin hilpeäluontoinen, niin karkeakasvoinen, mutta niin helläsydäminen, niin hidas käsittämään, mutta niin herkkä tuntemaan, niin yksinkertainen, mutta niin hyvä. Oi, äidillinen luonto, anna lapsillesi tuota sydämen tosirunollisuutta, jota oli kunnon ajurin povessa — sivumennen sanottuna hän oli vain tavallinen ajuri — ja me kuulemme kernaasti hänen yksinkertaista puhettansa, katselemme hänen yksinkertaista elämänsä ja siunaamme sinua saadessamme viettää muutaman hetken heidän seurassansa!

Oli hauska katsella pientä Pirkkoa, kun hän, poika (oikea nukke pojaksi) sylissänsä, keimaillen ja mietiskellen tuijotti tuleen ja kallisti pientä somaa päätänsä juuri tarpeeksi, antaaksensa sen nojata puoleksi luonnollisesti, puoleksi teeskennellen, mielittelevästi ja suloisesti ajurin leveää rintaa vasten. Hauska oli katsella ajuria, kuinka hän hellän kömpelösti koetti sovittaa voimakasta, tukevaa kämmentänsä tämän kepeän kuorman ympärille ja sovittaa vahvan miehuutensa jollakin tavoin turvalliseksi tueksi vaimonsa verevälle nuoruudelle. Hauska oli katsella kuinka Tilly Slowboy, seisoen syrjempänä ja odottaen poikaa syliinsä, tarkasteli molempia erikseen (vaikka hän itse vastikään oli päässyt täysikasvuiseksi), ja kuinka hän seiso, silmät ja suu seposelällänsä, pää eteenpäin kumarassa, ikäänkuin olisi tahtonut hengittää itseensä sen näyn. Yhtä hauska myös oli katsella kuinka ajuri Juho, kun Pirkko edellämainitusta nukesta jotakin virkkoi, aina ojensi kättänsä, mutta vetäisi sen takaisin ennenkuin se oli koskenut lapseen, ikäänkuin olisi pelännyt musertavansa sen, ja kumartui niin etäältä, ettei vahinkoa voinut tapahtua,

silmäilemään sitä hämmästyneen ylpeästi, samantapaisesti kuin suuri, ystävällinen kahlekoira luullaksemme silmäilisi pienokaistansa, huomattessaan jonakin kauniina päivänä olevansa pienen — kanarialinnun isä.

“Eikö hän ole kaunis, Juho? Eikö hän näytä suloiselta nukkuessaan?”

“Suloiselta”, virkkoi Juho, “hyvin suloiselta. Hän nukkuukin aina, eikö niin?”

“Noh, Juhoni! Ei suinkaan.”

“Minä”, lausui Juho miettivästi, “minä luulin hänen silmänsä olevan aina ummessa. He!”

“Jumala varjelkoon! Juho, kuinka saatat säikäyttää.”

“Onko hyvä, että lapsi väänteleä silmiään tuolla tavoin?” kysyi ajuri hämmästyksissään.

“Kas, kuinka se räpyttää yhtä aikaa niitä molempia! ja kas, kuinka se aukoo suutansa kuin kultakala ainakin!”

“Et sinä kelpaisi isäksi, et vähän vähääkään”, lausui Pirkko, taitavan emännän kaikella arvokkuudella. “Mutta kuinka voisitkaan tietää mitkä pienet kivut lapsia vaivaavat, Juho! Tuskin tietäisit niiden nimiäkään, tyhmeliini.” Ja siirrettyään pojan vasemmalle käsivarrellensa ja taputettuaan häntä selkään pahaa parantaakseen hän nipisti nauraen aviomiestänsä korvasta.

“Se on tietenkin totta, Pirkko”, sanoi Juho riisuen päällystakkinsa. “Siitä en paljoa tiedä. Tiedän vain tänä iltana otelleeni jokseenkin kiinteästi tuulen kanssa. Tuuli kävi koillisesta suoraan vastaan, koko matkan kotia.”

“Voi, voi, niinkö tosiaankin, ukko parkani?” huudahti Peerybinglen matami täydessä toimessaan. “Tässä, Tilly, ota pikku kultamuru, sillaikaa kun minä vähän askaroitsen. Jumala siunatkoon häntä, voisin tukahuttaa hänet suukkosilla, voisin todellakin! Pois tieltä, koirani! Nonoh, Harmi koira! Anna minun vain ensin valmistaa teetä, Juho, kyllä sitten niinkuin uutera mehiläinen autan sinua myttyjen järjestämisessä. ‘Niinkuin uuras mehiläinen’ — ja niin edespäin, muistathan sen, Juho. Opitkos, Juho, koskaan koulussa ulkoa kappaleen ‘Niinkuin uuras mehiläinen?’”

“En sitä täydelleen oppinut”, vastasi Juho. “Kerran olin ihan oppimaisillani, mutta olisin luullakseni sen vain pilannut.”

“Hi-hi!” nauroi Pirkko. Kuinka iloisesti ja sievästi hän nauraa hihitti! “Voi, mikä vanha rakas tyhmeliini sinä oletkaan, Juhoni, se on totinen tosi!”

Tätä arvostelua vähääkään vastustamatta meni Juho ulos katsomaan, pitikö renkipoika, jonka lyhty virvatulen tavoin häilyi edestakaisin oven ja ikkunan välillä, huolta hevosesta. Tämä hevonen oli lihavampi kuin mielellänne ottaisitte uskoaksenne, jos antaisin teille siitä mitan, ja niin vanha, että sen syntymäpäivä häipyi muinaisuuden hämärään. Harmi, joka tiesi olevansa velvollinen osoittamaan rakkautta koko perheelle yleensä ja jakamaan suosiotansa tasan kaikille, juoksenteli ulos ja sisään ihmeen levottomasti, välistä lyhyesti haukhdellen pyöriskellessään hevosen ympärillä, jolloin hän oli vähällä litistyä tallin oven väliin; välistä taas ollen karkaavinansa hurjasti emäntänsä kimppuun ja seisahtuen leikillä kesken juoksuaan; välistä huudattaen Tilly Slowboyta, joka istui matalalla jakkaralla takan ääressä, koskettamalla kostealla turvallansa äkkiä tytön kasvoja; välistä osoittaen lapselle tungettelevaa rakkauttansa; välistä kiertäen takkaa ja paneutuen

pitkäksensä ikäänkuin olisi ruvennut yötiloillensa; välistä hypähtäen pystyyn ja syöksyen ulos, häntätöyhtö ilmassa, ikäänkuin olisi yhtäkkiä muistanut tärkeän asian ja lähtenyt täyttä karkua sitä toimittamaan.

“Tässä! tässä edessäsi on teekannu takan reunalla”, sanoi Pirkko iloisesti häärien, niinkuin lapsi vieraisilla ollessaan. “Ja tuossa kylmää siankinkkua ja tässä voita, ja tuossa leipäpala ja kaikki tyyni! Tässä on vaatekoppa, johon sopii panna pieniä myttyjä, jos sinulla on semmoisia, Juho — mihin menet, Juho? Älä pudota lasta lieteen, Tilly, mitä muuta tehnetkin!”

Olkoon neiti Slowboysta sanottu, vaikka hän jotenkin kärkkäästi vastusti varoituksen tarpeellisuutta, että hänellä oli harvinainen ja ihmeellinen kyky viedä lasta vaaroihin ja että hän usein vakaalla ja aivan omituisella tavalla pani hänen heikon olemuksensa hengenhätään. Varreltansa tämä nuori naisihminen oli niin ylen laiha ja hinteloinen, että oli syytä pelätä hänen vaatteensa luisuvan alas teräviltä puunappuloilta (hänen olkapäiltänsä, näet), johon olivat löyhästi ripustetut. Hänen pukunsa oli siitä merkillinen, että se joka tilaisuudessa osiksi paljasti omituisesti leikatun villavaatteen, sekä siitä, että se selän seuduilla salli ruskean viheriän miehustan pilkistää esiin. Koska hän aina ihastellen töllisteli kaikkia ja alituisesti tarkasteli emäntänsä ja lapsen kauneutta, niin saattaa sanoa, että neiti Slowboy pienissä erehdyksissään osoitti yhtä hyvää päätä kuin sydäntä; ja vaikkei niistä koitunut juuri hyvää lapsen päälle, joka niiden vuoksi yhä kolahteli oviin, kaappiin, sänkyihin, käsipuihin ja muihin esineihin, niin eivät vahingot kuitenkaan olleet muuta kuin luonnollisia seurauksia Tilly Slowboyn lakkaamattomasta kummastelusta, kun hän näki itseänsä niin ystävällisesti kohdeltavan ja asuvansa niin hupaisessa kodissa. Sillä hänen isänsä ja äitinsä olivat molemmat maineeltaan yhtä tuntemattomia ja Tilly oli kasvatettu löytölapsena tahi yleisen armeliaisuuden hoitolapsena, joka nimitys, vaikka eroaakin varsin vähän lempilapsen nimestä, kuitenkin merkitsee ja tarkoittaa aivan toista.

Olisipa teitäkin huvittanut samoinkuin Juhoa, jos olisitte nähneet kuinka pieni Peerybinglen matami miehensä kanssa palasi takaisin tupaan, kinastellen vaatekorista, ja ollen kovassa työn touhussa (vaikkei hän mitään toimittanut, sillä hänen miehensä se korin kantoi). Hupaista se lienee luullakseni ollut sirkastakin, sillä varmaa on, että se nyt taasen rupesi kovasti sirkuttamaan.

“Hei!” virkkoi Juho vakavalla tavallansa. “Onpa tuo sirkutus tänä iltana mielestäni iloisempaa kuin koskaan ennen.”

“Ja varmaankin se ennustaa meille onnea, Juho! Ainahan se on sitä ennustellut. Kotisirkka liedessä tuopi onnea paremmin kuin mikään muu maailmassa.”

Juho katsahti vaimoonsa, ikäänkuin olisi hänen päähänsä lennähtänyt se ajatus, että Pirkko se olikin hänen paras sirkkansa ja että hän oli siihen hyvin tyytyväinen. Mutta se oli luultavasti vain joku hänen aikomiansa tavallisia leikkipuheita, sillä hän ei virkkanut mitään.

“Ensi kerran kuulin tuon vienon, iloisen äänen sinä iltana, kun toit minut tähän kotiin — toit minut uuden kotini haltiaksi. Siitä on jo lähes vuosi. Muistatkos, Juho?”

Muisti kai. Juho muisti. Tottahan nyt muisti!

“Tuo sirkutus oli tervetuliaislaulu! Se tuntui olevan niin täynnä lupauksia ja kehotusta. Se

ikäänkuin lupasi, että olisit minulle lempeä ja ystävällinen etkä suinkaan odottaisi (kyllä pelkäsin sitä silloin, Juhoni!) löytäväsi vanhaa vakavaa viisautta pikku vaimohupakkosi päästä.”

Juho taputteli mieltien häntä olalle ja silitti sitten hänen päätään, ikäänkuin olisi tahtonut sanoa: Ei, ei; en ole sitä odottanut; olen ollut aivan tyytyväinen löytäessäni sen semmoisena kuin se oli. Ja totisesti hän olikin oikeassa. Pirkon pää olikin hyvin viehättävä.

“Sirkka puhui totta, Juhoni, kun kuultiin sen sanovan niin, sillä aina sinä olet ollut paras, huolellisin ja hellin mies minua kohtaan. Se on totinen tosi, onnellinen on tämä koti ollut, Juho, ja senvuoksi minä pidän sirkasta.”

“Pidän minäkin”, lausui ajuri, “pidän minäkin, Pirkko.”

“Minä rakastan sitä niiden monien hetkien vuoksi, joina olen sitä kuunnellut, ja niiden monien mietteiden vuoksi, jotka sen viaton laulu on mieleeni johdattanut. Toisinaan kun hämärässä tuntui yksinäiseltä ja ikävältä, Juho — ennenkuin sain lapsen seuratoverikseni ja huoneen ilostuttajaksi — mietin itsekseni, kuinka yksinäsi sinä jäisit, jos minä kuolisin, ja kuinka suru minut musertaisi, jos saisin kuulla, että sinä, armaani, olet minut hyljännyt! — Silloin kuului takasta sirkkan sirkutus, ja se kertoi minulle, kuinka on syntyvä toinen pikku ääni, minulle suloinen ja kallis ääni, joka poistaa suruni kuin unen. Ja pelätessäni — silloin pelkäsin, Juhoni, sillä olinhan aivan nuori! — tätä avioliittoa sopimattomaksi, kun minä olin semmoinen lapsi ja sinä pikemmin holhoojani kuin mieheni, ja kun ajattelin, ettet voisi, vaikka koettaisitkin, oppia rakastamaan minua niinkuin toivoit ja rukoilit voivasi — silloin ilahutti minua taasen tuo sirkutus ja se tuotti sydämeeni uutta toivoa ja uskallusta. Näitä seikkoja olen miettinyt tänä iltana istuessani sinua odottamassa, ja sentähden rakastan sirkkaa.”

“Rakastan minäkin”, toisti Juho. “Mutta, Pirkko, minäkö toivoin ja rukoilin voivani oppia rakastamaan sinua! Kuinka puhutkaan! Senhän olin oppinut paljon ennemmin kuin toin sinut tänne sirkkan pikku haltiaksi, Pirkko!”

Pirkko tarttui liikutettuna hänen käsivarteensa ja katsoi häntä silmiin, ikäänkuin olisi tahtonut virkkaa jotakin. Mutta samalla hän oli jo polvillaan vaatekorin ääressä, puhellen vilkkaasti myttyjä järjestäessään.

“Tänä iltana ei näitä ole monta, Juho, mutta juuri äsken näin kaluja säilytettynä kärryjen takapuolelle ja ajattelin: ne ovat kyllä vastuksina, mutta maksetaankinhan niistä hyvästi; ei siis ole valittamista, eikö niin? Sitäpaitsi lienet jo matkalla jättänyt monta kalua omistajalleen, eikö niin?”

“Olenpa kyllä”, lausui Juho. “Hyvinkin monta.”

“Mitähän tässä pyöreässä vakassa mahtanee olla? Juho kultaseni, siinä on hääkakku!”

“Kas, sen voi ainoastaan nainen arvata!” virkkoi Juho ihmetellen. “Mies ei olisi sitä ikinä arvannut; luulenpa tosiaan, että vaikka panisi hääkakun teelaatikkoon tai muuhun mahdottomaan astiaan, nainen sen sittenkin heti arvaisi. Niin on; hain sen sokerileipurista.”

“Painaako se paljon — ainakin sata naulaa!” huusi Pirkko ponnistaen kovasti sitä

nostaessaan. “Kenen se on, Juho? Mihinkä se on menevä?”

“Lue päällekirjoitus toiselta puolen”, sanoi Juho.

“Mitä, Juho! Jumalan tähden, Juho!”

“Niin, kukapa olisi uskonut”, vastasi Juho.

“Ethän suinkaan tahtone sanoa”, jatkoi Pirkko istuen lattialle ja pudistaen päätänsä hänelle, “että se menee Gruff ja Tackletonille, lelukauppiaille!”

Juho nyykäytti päätänsä.

Nyykäytti Peerybinglen matamikin varmaan viisikymmentä kertaa; mutta se ei ollut suostumuksen merkiksi, vaan se ilmaisi äänetöntä ja surkuttelevaa kummastusta. Ylenkatseellisesti hän veti suutansa vinoon minkä taisi (vaikkei se suinkaan ollut luotu vinoon vedettäväksi, siitä olen varma) ja tuijotti mietteissään eteensä, ikäänkuin olisi tahtonut katseellansa kerrassaan lävistää kunnan ajurin. Neiti Slowboy, joka lasta viihdyttääkseen mitään ajattelematta matki katkelmia kuulemastaan keskustelusta, muuttaen kaikki nimisanat monikkoon, kyseli pieneltä palleroiselta: “Olivatko ne Gruffit ja Tackletonit lelukauppiaita? Halusivatko ne hakea torttuja sokerileipureilta? Tunsivatko äidit isien kotiin tuomat laatikot j.n.e.”

“Ja nyt se sitten tapahtuu!” lausui Pirkko. “Ah! hän ja minä olimme koulukumppaneja, Juho.”

Luultavasti Juho muisteli Pirkkoa tai kenties alkoi aprikoida, minkälainen hän oli ollut kouluaikanaan. Hän katsoi vaimoansa miettien ja mielihyvällä, mutta ei vastannut mitään.

“Ja kauppias on niin vanha, niin eriskummainen. Kuule, montako vuotta nuorempi sinä olet Gruff ja Tackletonia, Juho?”

“Haluaisinpa tietää montako kuppia teetä minun on tänä iltana juotava — enemmän kuin Gruff ja Tackleton koskaan on neljässä illassa juonut, hä?” vastasi Juho iloisesti nostaen tuolin pyöreän pöydän viereen ja käyden käsiksi kylmään siankinkkuun. “Mitä syömiseen tulee, niin minä syön ainoastaan vähän, mutta sen hyvällä ruokahalulla, Pirkko.”

Ei tämäkään, hänen tavallinen lausepartensa aterianaikoina — yksi hänen viattomia hairahduksiansa (sillä hänen ruokahalunsa oli aina itsepintainen ja näytti hänet valehtelijaksi) — voinut saada hänen pikku vaimonsa suuta nauruun; tämä vain seisoi myttyjen keskellä ja jalallaan hiljaksensa sysäili kakkuvakkaa syrjään, katsomatta, vaikka seisoikin maahan luoduin silmin, sieviä kenkiänsä, joita hän ei muulloin koskaan unohtanut. Hän seisoi siinä syvissä mietteissä, unohtaen sekä teet että Juhot (vaikka Juho huusi ja koputti puukolla pöytään häntä säikyttääksensä), kunnes Juho nousi seisoalleen ja tarttui hänen käsivarteensa; silloin hän katsahti Juhoon ja juoksi paikallensa teepöytään, nauraen huolimattomuuttansa. Mutta hän ei nauranut niinkuin ennen. Tapa oli toinen, samoin äänikin.

Sirkkakin oli vaiti. En tiedä miksi, mutta ei huonekaan enää ollut niin hauska kuin ennen. Ei sinnepäinkään.

“Ovathan tässä kaikki mytyt, eikö niin, Juho!” kysyi Pirkko katkaisten pitkän äännettömyytensä, jonka kestäessä rehellinen ajuri käytännöllisesti oli näyttänyt todeksi

toisen puolen lempisananparttansa, syöden hyvällä halulla, vaikkei sentään saattanut myöntää, että hän olisi syönyt vähän. “Ovathan tässä kaikki nyt, eikö niin, Juho?”

“Siinä ovat kaikki”, virkkoi Juho. “Noh — ei — olen”, hän panee pois veitsen ja haarukan ja hengähtää raskaasti, “olen aivan unohtanut vanhan herran!”

“Vanhan herran?”

“Kuormarattaille”, jatkoi Juho. “Kun häneen viimeksi vilkaisin, oli hän nukahtanut oljille. Tultuani tupaan olin hänet pari kertaa aivan muistamaisillani; mutta hän haihtui jälleen mielestäni. Hoi siellä! Nouskaa ylös! Sepä somaa.”

Juho lausui viimeiset sanat ulkona, jonne hän oli kiirehtinyt, kynttilä kädessä.

Neiti Slowboy, joka huomasi puhuttavan jotakin salaperäistä Vanhasta Herrasta [“Vanha Niku” on englantilaisilla perkeleen nimityksiä], liitti hairahtuneessa luulossaan näihin sanoihin muutamia uskonnollisia ajatuksia ja säikähtyi niin, että kavahti äkisti ylös matalalta tuoliltaan takan vierestä kätkeäkseen itsensä emäntänsä hameen taakse; mutta rientäissään lattian poikki hän töytäsi yhteen juuri sisään astuvan vanhan vieraan kanssa ja hädissään survaisi häntä ainoalla hyökkäysaseella, mikä hänellä oli käsillä. Koska tämä ase sattui olemaan poika, nousi siitä suuri melu ja hälinä, jota Harmin älykkäisyys vielä lisäsi; sillä tämä uskollinen koira, joka oli isäntäänsä huolellisempi, näytti vartioineen vanhaa nukkuvaa herraa, jottei tämä pääsisi karkaamaan vieden mukansa muutamia nuoria, rattaiden perälle sidottuja poppelipuita, ja se seurasi häntä vieläkin hyvin tarkkaavasti, purren häntä sääryksiin ja käyden ankarasti nappien kimppuun.

“Te saatte, hyvä herra, hyvästi unta”, lausui Juho, kun kaikki jälleen oli rauhoitettu (sillaikaa oli vanha herra avopäin seisahdunut keskelle lattiaa), “niin että melkein tekee mieleni kysyä missä muut kuusi unikekoa ovat; mutta se olisi kokkapuhe ja arvattavasti sen turmelisin. Kumminkin olin juuri sanomaisillani kokkapuheen”, jupisi ajuri nauraen, “aivan sanomaisillani!”

Vieras, jolla oli pitkät, valkeat hiukset, kauniit, vanhan miehen kasvoiksi tavattoman uljaat ja täyteläiset kasvot, tummanruskeat, kirkkaat, terävät silmät, katsoi hymyillen ympärilleen ja tervehti ajurin vaimoa vakaasti kumartaen.

Hänen pukunsa oli sangen outo — ikivanhaa kuosia. Se oli aivan ruskea. Kädessä hänellä oli suuri, ruskea matkasauva, mutta kun hän löi sillä lattiaan, niin se hajosi ja muuttui tuoliksi. Levollisesti hän nyt laskeutui istumaan.

“Kas!” virkkoi ajuri kääntyen vaimoonsa. “Noin tapasin hänet istumassa tienvieressä, jäykkänä kuin virstapatsas ja miltei yhtä kuurona.”

“Istumassa ulkona, Juho!”

“Ulkona”, vastasi ajuri, “juuri hämärissä. ‘Kyytiraha maksettu’, sanoi hän ja antoi minulle kahdeksantoista penniä. Sitten hän nousi rattaille ja tuossa hän nyt on.”

“Hän aikoo, luulen ma, lähteä, Juho.”

Ei suinkaan; hän aikoi vain puhua.

“Jos suvaitsette, niin viivyn tässä siksi kunnes minua tullaan hakemaan”, lausui vieras hiljaisesti. “Älkää minusta ollenkaan huoliko.”

Näin sanoessaan hän otti toisesta suuresta taskustansa silmälasit ja toisesta kirjan ja rupesi rauhallisesti lukemaan. Harmi-koirasta hän ei huolinut sen enempää kuin lampaasta.

Hämmästyneinä vilkaisivat ajuri ja hänen vaimonsa toisiinsa. Vieras nosti päätänsä ja katsahti ensiksi Pirkkoon, sitten ajuriin, kysyen:

“Tyttärennekö, hyvä ystäväni?”

“Vaimoni”, vastasi Juho.

“Veljentytärkö?” virkkoi vieras.

“Vaimoni!” ärjäisi Juho

“Niinkö?” sanoi vieras. “Todella? Hän on hyvin nuori?”

Hän kääntyi kirjaan ja luki edelleen. Mutta tuskin hän oli lukenut pari riviä, kun hän keskeytti taasen lukunsa ja kysyi:

“Teidätkö tuo lapsi on?”

Juho nyökäytti päätänsä syvään myöntymykseksi, ja se oli yhtä selvä merkki kuin kuulotorveen huudettu: niin!

“Tyttökö vai?”

“Po-oi-ka!” karjaisi Juho.

“Peräti nuori — hä?”

Silmänräpäyksessä puuttui Peerybinglen matami puheeseen: “Kolme kuukautta ja kolme päivää vanha! Rokotettiin juuri kuusi viikkoa sitten. Rokot painuivat hyvin umpeen. Tohtorin mielestä oli lapsi tavattoman kau-u-nis! Yhtä iso kuin tavalliset lapset vii-iden kuukauden vanhana. Käsittää kaikki ihan ihmee-ellisesti! Teistä voi näyttää mahdottomalta, mutta kyllä hän jo alottelee seisoa!”

Hengästyneenä nosti pikku äiti, huudettuaan nämä lyhyet lauseet vanhan herran korvaan, niin että ihanat kasvonsa hohtivat tulipunaisina, pojan häntä kohti kumoamattomaksi, vakuuttavaksi todistukseksi, sillä aikaa kun Tilly Slowboy sointuisasti tirsken: kett’su, kett’su, joka kuului oudolta sanalta yhtyneenä tavalliseen aivastukseen, teki muutamia lehmämäisiä loikkauksia kaikesta tästä tuiki tietämättömän lapsirukan ympärillä.

“Kuulkaa! Häntä varmaankin tullaan noutamaan”, virkkoi Juho. “Joku on ovella. Aukaise, Tilly.”

Mutta ennenkuin hän ehti täyttää tämän käskyn, aukaistiin ovi ulkopuolelta, sillä se oli varustettu ha’alla, jonka kuka tahansa saattoi nostaa milloin vain mieli teki — ja kylläpä yhden jos toisenkin mieli teki sitä, saan luvan ilmoittaa. Kaikkien kyläläisten teki mieli vaihtaa iloinen sana tahi pari ajomiehen kanssa, vaikkei hän ollut juuri liioin puhelias. Ovesta astui sisään pikkuinen, laiha, syvämietteisen näköinen, jotenkin harmaankalpea mies; hän näytti tehneen päällystakkinsa hurstista, joka oli ollut jonkun vanhan tavaralaatikon ympärillä, sillä kun hän kääntyi ovea sulkemaan, jottei kylmä pääsisi huoneeseen, nähtiin selkäpuolella suurilla, mustilla viivoilla G.T. sekä sana LASIA suurilla kirjaimilla.

“Hyvää iltaa, Juho”, tervehti pikku mies. “Hyvää iltaa, emäntä. Hyvää iltaa, Tilly! Hyvää

iltaa, vieras! Kuinka pieni nappunen jaksaa, emäntä? Harmikin, toivoakseni, voi hyvin?”

“Kaikki voivat hyvin, Kaleb”, vastasi Pirkko. “Olen varma, ettei teidän tarvitse muuta kuin katsahtaa lapseen, niin näette sen.”

“Ja samaten teihin”, virkkoi Kaleb. Hän ei kuitenkaan katsonut Pirkkoon, sillä Kalebilla oli levoton, mieltävä katse, joka näytti aina hakevan jotakin muualta, huolimatta siitä, mitä hän milloinkin puhui; — samanlainen kuvaus sopi hänen ääneensäkin. “Tahi Juhoon”, jatkoi Kaleb, “tahi Tillyyn tahi Harmiin.”

“Onko sinulla kiire, Kaleb?” kysyi ajuri.

“Onpa niinkin, Juho”, vastasi hän näyttäen hajamieliseltä, niinkuin ainakin viisasten kiveä hakeva mies. “Onpa niinkin kiire. Noakin arkilla on nykyään erinomainen menekki. Sievistelisin Noakin perhettäkin, mutta en ymmärrä, kuinka se kävisi laatuun siitä hinnasta. Haluaisinpa itsekkin saada selvän, kuka on Sem tahi Ham ja mitkä ovat vaimoväkeä. Kärpäsetkään eivät eroa tarpeeksi norsuista kokonsa puolesta, niinkuin tiedätte! — Mutta eikö sinulla ole minulle mitään myttyä, Juho?”

Ajuri pisti kätensä juuri riisumansa takin taskuun ja kaivoi sieltä esiin sievän kukka-astian, joka ali tarkasti kääritty sammaliin ja paperiin.

“Tässä se on”, lausui hän puhdistaen sitä huolellisesti. “Joka ainoa lehti on säilynyt. Täynnä silmikoita!”

Kalebin sumeat silmät kirkastuivat, kun hän sai sen käsiinsä, ja hän kiitti Juhoa.

“Se on kallis, Kaleb”, virkkoi ajuri, “hyvin kallis, tähän aikaan vuotta.”

“Älä puhu siitä. Minusta on hinta helppo, maksakoon minkä tahansa”, vastasi pikku mies. “Eikö ole mitään muuta, Juho?”

“Pikkuinen rasia”, vastasi ajuri, “tässä se on!”

“Kaleb Plummerille”, sanoi pieni mies, tavaillen kirjoitusta.

“‘Vakuutetaan’ — rahaako, Juho? Tämä ei suinkaan ole minulle.”

“‘Varotaan’”, oikaisi Juho, katsoen hänen olkapäänsä ylitse. “Kuinka saat sen rahaksi muuttumaan?”

“Kas, aivan niin!” lausui Kaleb. “Aivan oikein, siinä on sana ‘varotaan!’ niin, niin, minulle se on tuleva. Olisihan siinä voinut olla rahaakin, jos armas poikani kultaisessa Etelä-Amerikassa vielä eläisi, Juho. Rakastithan sinäkin häntä kuin omaa poikaasi? Eikö niin? Ei sinun tarvitse myöntää, että niin teit. Kyllä minä sen tiedän, se on itsestensä selvä. ‘Kaleb Plummerille, varotaan’. Niin, niin! Aivan oikein. Rasiassa on nuken silmiä tyttäreni ompelukseen. Soisin että hänen omakin näkönsä tulisi rasiassa, Juho.”

“Jospahan niin tulisi tahi voisi tulla”, huudahti ajuri.

“Kiitoksia!” virkkoi pikku mies. “Sinäpä puhut oikein sydämellisesti. — Voi, kun ei hän koskaan voi itse nähdä noita nukkeja, jotka päiväkaudet katsoa tirkistelevät häneen. Mitä maksaa, Juho?”

“Minä pistän sinua maksaan, jos niin kysyt” — virkkoi Juho. “Pirkko! Eikö nyt syntynyt melkein kuin leikkipuhe?”

“No! se menee vanhan tapasi mukaan”, sanoi pikku mies. “Se menee vanhan, ystävällisen tapasi mukaan. — Annapas minun katsoa. Tässä on luullakseni kaikki?”

“Sitä en usko. Katso vieläkin kerta.”

“Onko mitään patruunallemme, hä?” kysyi Kaleb hetken mietiskelynsä. “Aivan varmaan. Sentähden tulinkin tänne, mutta Noakin arkit ja muut seikat sekoittivat pääni. Hän on käynyt täällä, onko?”

“Ei”, vastasi ajuri, “naimishommansa vie häneltä liiaksi aikaa.”

“Kyllä hän sentään tulee”, virkkoi Kaleb, “sillä hän käski minun kulkea kotiin vasemmanpuolista polkua, jossa sanoi yhtyväsä minuun. Parasta kuitenkin lienee, että minä lähden. — Ettekö tahdo olla niin hyvä, emäntä, ja antaa minun nipistää Harmia hänestä. Annatteko?”

“Mitä, Kaleb! sepä kysymys!”

“No! älkää huoliko, emäntäkulta!” lausui pieni mies, “kenties se ei ole sulle mieleen. Mutta minulta on aivan äskettäin tilattu joukko haukkuvia koiria ja tahtoisin jäljitellä luontoa niin tarkoin kuin kuudesta pennistä kannattaa. Siinäpä se. Älkää pahastuko, hyvä emäntä.” Odottamatta tapahtui, että Harmi esitettyä kehotusta saamattakin rupesi haukkumaan kiivaasti. Mutta koska tämä ennusti uutta vierasta, jätti Kaleb luonnon tutkimisensa sopivampaan aikaan, nosti pyöreän vakan olallensa ja sanoi äkkiä jäähyväiset. Tämän vaiivan hän olisi kumminkin saattanut säästää, sillä hän kohtasi kynnyksellä vastaantulijan.

“Kah! oletko täällä! odota vähän, niin vien sinut kanssani kotiin. Nöyrin palvelijanne, Juho Peerybingle. Vielä enemmän ihanan vaimonne nöyrin palvelija. Päivä päivältä ihanampi! Jos mahdollista parempi! ja nuorempi”, lausui puhuja matalalla äänellä.

“Kummastelisin teidän koreita puheitanne, herra Tackleton”, virkkoi Pirkko näyttäen hiukan närkästyneeltä, “mutta teidän nykyinen tilanne.”

“Te tiedätte sen siis?”

“Jopa viimeinkin olen saanut sen päähäni”, lausui Pirkko.

“Arvattavasti kovien vaikeuksien perästä.”

“Aivan niin.”

Tackleton, lelukauppias, tavallisesti tunnettu nimellä Gruff & Tackleton — sillä se nimi oli puodin ovelle kirjoitettu, vaikka Gruff oli jo ammuin eronnut liikkeestä, jättäen siihen ainoastaan nimensä mukaisen nurjamielisyyden [Gruff merkitsee englannin kielessä: nurjamielinen] — Tackleton, lelukauppias, oli mies, jonka synnynnäistä taipumusta hänen sukulaisensa ja holhoojansa eivät lainkaan olleet käsittäneet. Jos he olisivat tehneet hänestä asianajajan tahi poliisipalvelijan tahi pantinottajan, niin hän olisi nuorena tyydyttänyt ilkeän luontonsa ja kyllin juoniteltuaan voinut käydä toiseksi ja lopulta muuttua lempeäksi vaihtelevaisuuden ja uutuuden vuoksi. Mutta lakkaamatta puuhaten rauhallisessa lelujen valmistuksessa oli hänestä tullut kotoinen vuoren peikko, joka kaiken ikänsä oli elättänyt itseään lapsilla ja oli heidän leppymätön vihollisensa. Hän halveksi kaikkia leluja eikä olisi mistään hinnasta ostanut lelua — mutta ilkeydessään hän

ratoksensa muovaili hirveän näköisiksi ruskeasta paperista tehtyjä talonpoikia, jotka veivät sikoja markkinoille; kuuluttajia, jotka kuuluttivat etsittäväksi lakimiesten kadonneita omiatuntoja; eläviä vanhoja rouvia, jotka kutoivat sukkaa tahi leikkelivät pannukakkuja, ja muita semmoisia näytteitä käsityövarastostaan. Suurimman riemun tuottivat hänen sielullensa pelottavat naamarit; hirmuiset, karvaiset, punasilmäiset, rasioista hypähtelevät ukot; vampyyrinnäköiset paperileijat; pahanilkiset noitaukot, jotka eivät voineet rauhassa maata, vaan alinomaan ryöpsähtivät ylös, säikyttäen lapsia mielettömiksi. Tämä oli hänen ainoa huvituksensa, ainoa aukko, jonka kautta hänen mielialansa saattoivat tuuleutua. Hän oli nerokas keksimään semmoisia. Kaikki mikä oli hirtehistä, ihastutti häntä. Rahaakin — lelua, jota hän muuten piti hyvässä arvossa — hän oli kuluttanut tehdäksensä joukon noita-akkoja taikalyhtyä varten, jossa nähtiin pimeyden ruhtinas, kuvattuna joksikin yliluonnolliseksi, ihmiskasvoilla varustetuksi kuoriaiskalaksi. Koko sievän rahasumman hän oli menettänyt valmistaessansa rumia jättiläisiä, ja vaikkei hän itse ollut maalari, niin hän kuitenkin osasi taideniekoille ohjeeksi piirustella ja suunnitella niin kamalia hirmuolentojen luonnoksia, että ne saattoivat viedä monelta nuorelta, kuusi- tahi yksitoistavuotiaalta herralta mielenrauhan koko joulu- tai kesäluvaksi.

Samanlainen kuin leluseppänä hän oli (niinkuin ihmiset tavallisesti ovat) muissakin toimissaan. Sentähden arvaatte helposti, että hänen väljä, viheriä viittansa, joka napitettiin leuan alle ja ulottui aina polviin saakka, ympäröi tavattoman miellyttävää miestä, ja että hän oli niin hauska ja iloinen seuramies kuin koskaan on kävellyt suippokärkisissä saappaissa, joissa on mahonginvärinen kaulus.

Kuitenkin aikoi Tackleton, lelukauppias, mennä naimisiin. Tästä kaikesta huolimatta hän aikoi tehdä sen. Ja vieläpä nuoren naisen kanssa, kauniin nuoren naisen.

Ei hän suinkaan suuresti näyttänyt sulhasmieheltä seisoessaan ajurin tuvassa, kuivettuneet kasvot irvellä, ruumis luonnottomassa asennossa, lakki painettuna nenännipukkaakin suojaamaan ja kädet työnnettyinä taskujen pohjaan, ja koko ilvehtivä, pahasävyinen olentonsa tirkistäen hänen pienen silmänsä pikkuisesta nurkasta juurikuin joukko korppeja. Mutta sulhoksi hän vaan aikoi!

“Kolmen päivän kuluessa. Ensi torstai, vuoden ensimmäisen kuun viimeinen päivä, on minun häöpäiväni”, sanoi Tackleton.

Kerroinko jo hänen toisen silmänsä aina olleen avoinna ja toisen miltei ummessa, ja että se miltei ummessa oleva aina oli virkku silmä? Luulenpa sen jo kertoneeni.

“Se on minun häöpäiväni!” lausui Tackleton helistellen rahojansa.

“Kas, se on meidänkin häöpäivämme!” huudahti ajuri.

“Ha-ha!” nauroi Tackleton. “Kummallista! Te olette juuri samankaltainen pari, te!”

On mahdoton kuvailla kuinka Pirkkoa harmittivat nuo ylpeät sanat. Entäpä sitten? Hulluudessaan luuli tuo mies kenties saavansa vielä samanlaisen pojankin kuin hän! — Mies oli hullu!

“Kuulkaa! Sana teille!” jupisi Tackleton survaisten kyynäspäällänsä ajuria ja vetäen hänet vähän syrjään. “Tuletteko häihini? Me soudamme samaa venettä, niinkuin tiedätte.”

“Kuinka, samaa venettä?” kysyi ajuri.

“Niin, vain pieni erotus, sen tiedätte”, jatkoi Tackleton survaisten uudelleen, “tulkaa ja viettäkää kanssamme ilta hääpäivän edellä.”

“Minkätähden?” kysyi Juho ihmetellen tuota tungettelevaa kohteliaisuutta.

“Minkätähden!” toisti toinen. “Sepä myös tapa vastata kutsuihin. Minkätähden! Huviksenne, seuran vuoksi, sen tiedätte ja kaiken muun.”

“Enpä olisi koskaan luullut teitä seuramieheksi”, sanoi Juho suoralla tavallaan.

“No, ei teitä kohtaan, näen ma, auta muu kuin totuus”, lausui Tackleton. “Minkätähden siis! — Totta on, niinkuin teekestejä pitävät ihmiset sanovat, että te molemmat yhdessä, te ja vaimonne, olette hupaisen näköisiä. Me tiedämme paremmin, näette, mutta — —”

“Emme suinkaan mitään paremmin tiedä”, keskeytti Juho, “mistä puhutte?” —

“No, niin! *me emme* tiedä paremmin”, sanoi Tackleton, “siitä olemme yhtä mieltä. Olkoon niin, se on samantekevä. Aioin vain sanoa, että koska esiintymisenne on hupaista, niin vaikuttaisi seuranne kenties etuisasti tulevaan Tackletonin rouvaan. Ja vaikken luule hyvän vaimonne tässä kohden olevan oikein suopean minua kohtaan, ei hän kuitenkaan voi kieltäytyä edistämästä tarkoitustani, sillä hänen olemuksessaan on suloutta ja hauskuutta, joka miellyttää silloinkin kun hän on jäykkä. Lupaattehan tulla?”

“Olemme aikoneet viettää hääpäivämme kotona”, sanoi Juho. “Kuusi kuukautta takaperin olemme sen toisillemme luvanneet. Luulemme näette, että kotona” — —

“Ha! mitä on ‘kotona’!” huusi Tackleton. “Neljä seinää ja katto! — Miksette tapa tuota sirkkaa; minä ne aina tapan, minä en kärsi niiden tirskelehtimistä. — On sielläkin neljä seinää ja katto, missä minä asun. Tulkaa minun luokseni!”

“Te tapatte sirkkanne, hä!” lausui Juho.

“Minä poljen ne kuoliaaksi”, virkkoi toinen uudelleen, tömistäen aika lailla kantapäällään lattiaa. “Lupaatteko siis tulla? Se on, näette, yhtä paljon teidän etunne kuin minunkin, että vaimot saavat kehottaa toisiansa rauhaan ja tyytyväisyyteen ja vakuuttaa toisillensa, ettei heillä muutenkaan voi olla parempaa oloa. Kyllä tunnen heidän luonteensa. Mitä toinen sanoo, sen on toinen heti valmis myöntämään. Heissä on semmoinen kilpailunhenki, että jos teidän vaimonne sanoo minun vaimolleni: minä olen onnellisin vaimo koko maailmassa, minulla on paras mies maailmassa ja minä rakastan häntä sydämestäni, niin heti kertoo minun vaimoni saman ja vielä enemmänkin teidän vaimollenne — ja melkein uskookin niin olevan.”

“Luuletteko siis, ettei hän niin tee?” kysyi ajuri.

“Mitä!” huusi Tackleton katkonaisesti ja kimeästi nauraen, “mitä hän ei tekisi?”

Ajurilla oli hiljainen ajatus lisätä: “ei rakasta teitä”. Mutta kun hän sattui kohtaamaan katseen siitä puoliumpinaisesta silmästä, joka kiinteästi katsoi häneen pystyssä olevan takinkauluksen yli ja melkein uhkasi sen puhkaista, niin se näytti hänestä niin mahdottomalta rakastaa, että hän muutti lauseensa ja virkkoi: “ettei hän sitä usko?”

“Oh, te ryökäle, te laskette leikkiä”, sanoi Tackleton.

Mutta ajuri älysi, vaikka hyvin hitaasti, näissä sanoissa piilevän ajatuksen, ja katsoi niin totisena vierasta, että tämän oli pakko selittää sanansa selkeämmin.

“Päähäni on pistänyt”, lausui Tackleton ja nosti vasempaa kättänsä, jonka etusormeen hän tarttui ilmoittaaksensa: tässä minä olen, nimittäin Tackleton — “päähäni on pistänyt mennä naimisiin nuoren ja ihanan vaimon kanssa”, tässä hän löi pikkusormeansa osoittaakseen, että se merkitsi morsianta (ei hiljaa, vaan kovasti, ilmoittaen voimaa). “Voin panna sen toimeen ja panenkin. Semmoinen on luonteeni. Mutta — katsokaa tuonne!”

Hän viittasi Pirkkoon päin, joka istui syvissä mietteissä takan ääressä nojaten kuopuraista leukaansa käteen ja tuijottaen heleään liekkiin. Ajuri katsoi häneen ja sitten Tackletoniin ja taasen vaimoonsa ja jälleen Tackletoniin.

“Hän epäilemättä pelkää ja tottelee, näette”, alkoi taas Tackleton, “ja se on *minulle* aivan kyllin, sillä minä en ole mikään hellätuntoinen ihminen. Mutta luuletteko enempiä tarvittavan?”

“Minunpa”, vastasi ajuri, “tekisi mieleni nakata ulos akkunasta jokainen, joka sanoo, ettei muusta ole kysymystä.”

“Aivan oikein”, vastasi toinen tavattoman vilkkaasti. “Tosin niin tekisitte. Tietysti, se tulee itsestänsä. Hyvää yötä! nukkukaa levollisesti!”

Rehellinen ajuri oli huolissaan; hän oli vasten tahtoansa joutunut hämilleen ja levottomaksi eikä voinut olla sitä näyttämättä.

“Hyvää yötä, ystäväni”, sanoi Tackleton säälivästi, “minä menen. Olemme totisesti yhtäläisiä, sen näen. Ettekö tahdo tulla luokseni huomisen-iltana? No! Ylihuomenna käytkö kyläilemässä, tiedän sen. Silloin tahdon morsiameni kanssa tavata teidät. Se on hänen mieleensä. Te myönnytte siihen? kiitoksia! — mikä se oli?”

Se oli kova huuto, jonka sai aikaan ajurin vaimo, oli kova, kimakka ja äkillinen huuto, joka pani huoneen raikumaan kuin lasiastian. Hän oli noussut paikoiltansa ja seisoivat kivettyneenä pelosta ja kummastuksesta. Vieras oli lähestynyt tulta lämmitelläkseen ja seisoivat ainoastaan askelen päässä hänen tuolistansa, ihan huoletonna.

“Pirkko!” huusi ajuri, “Brigitta, rakkaani, mikä sinua vaivaa?”

Samassa olivat kaikki hänen ympärillensä. Kaleb, joka oli nukahtanut kakkuvakkaan nojaten, haraisi kädellensä, ennenkuin oli ehtinyt koota uupunut sielunvoimansa, neiti Slowboyn tukkaa, jota hän kuitenkin heti pyysi anteeksi.

“Brigitta!” huusi ajuri sulkien hänet syliinsä. “Mikä sinua vaivaa? Sano, sano, kultani!”

Pirkko vastasi ainoastaan taputtamalla käsiänsä ja purskahtamalla vallattomaan nauruun. Sitten hän sojautti hänen sylistänsä lattialle, peitti kasvonsa esiliinaansa ja itki katkerasti. Ja sitten hän taas nauroi ja sitten hän taas huusi, ja sitten hän sanoi vilustavan ja antoi viedä itsensä takan ääreen, jonka viereen hän istui kuin ennenkin. Vanha mies seisoivat siinä vielä, ihan huoletonna.

“Nyt voin paremmin, Juho”, lausui Pirkko. “Voin aivan hyvin minä —”

Juho! Mutta Juho seisoivat toisella puolella. Miksi Pirkko käänsi päänsä vieraaseen, vanhaan herraan päin, ikäänkuin tämä olisi puhunut hänelle! Olivatko hänen ajatuksensa sekaisin?

“Ei muuta kuin hullutusta, Juhoseni: joku tuli yht’äkkiä silmieni eteen — en tiedä mikä se

oli. — Se on nyt poissa, ihan poissa.”

“Olen iloinen, että se on poistunut”, mutisi Tackleton katsellen virkulla silmällensä ympäri huonetta. “Ihmettelenpä minne se on mennyt ja mikä se lienee ollut. Hum! — Kaleb, tulepas tänne. Kuka on tuo harmaapäinen?”

“En tiedä, herra”, kuiskasi Kaleb. “Tässäni en ole häntä ennen nähnyt. Ihana haamu pähkinäsärkijäksi, ihan uutta mallia! Leuka ruuvattava syvälle liiveihin; siitä tulisi oiva kalu.”

“Ei kyllin ruma”, lausui Tackleton.

“Tahi tulitikkukoteloksi”, sanoi Kaleb syvissä mietteissään, “sepä olisi malli! Pää ruuvataan auki, kun tulitikut pistetään sisään, jalat käännetään ylös kynttilän torviksi — sepä tulitikkukotelo sopisi herrojen yöpöydälle juuri semmoisena kuin hän nyt tuossa seisoo!”

“Ei puoleksikaan niin ruma kuin hänen pitäisi olla”, virkkoi Tackleton, “hänenstä ei ole mihinkään. Tule, ota vakka. — Kaikki on nyt hyvin, toivon ma?”

“Hyvin, aivan hyvin”, sanoi pikku emäntä viitaten hänet kiireesti menemään. “Hyvää yötä!”

“Hyvää yötä”, lausui Tackleton. “Hyvää yötä, Juho Peerybingle. Varo vakkaa, Kaleb; pudotapas se, niin väännän niskasi nurin! Yö on sysimusta ja ilma pahempi kuin koskaan! Hyvää yötä!”

Luoden tarkan silmäyksen ympäri huonetta hän meni ulos ovesta, Kaleb jäljessä, hääkakku pään päällä.

Ajuri oli säikähtänyt pikku vaimonsa huudosta ja oli niin kiintynyt lohdutus- sekä rauhoitustoimeensa, että tuskin muisti vieraan läsnäoloa, ennenkuin tämä seiso i hänen ainoana vieraanansa.

“Hän ei kuulu heihin, Pirkko”, lausui Juho, “minun täytyy muistuttaa hänelle, että on aika lähteä.”

“Pyydän anteeksi, ystäväni”, virkkoi vanha herra lähestyen Juhoa, “varsinkin kun pelkään vaimonne voivan pahoin; mutta koska saattajani, jonka kuulovikani” (tässä hän koski korvaansa ja pudisti päätänsä) “tekee minulle välttämättömän tarpeelliseksi, ei ole tullut, niin aavistelen jonkun erehdyksen tapahtuneen. Yöllinen rajusää, joka teki mukavain karryjenne suojan (älköön minulle koskaan sen huonompaa tulko!) niin suotuisaksi, ei ole vielä kukaan tauonnut. Ettekö senvuoksi, kun kerran olette niin ystävällisiä, antaisi minulle maksusta vielä yösijaakin?”

“Annamme”, huusi Pirkko, “annamme kyllä!”

“Noh!” sanoi ajuri, hämmästyneenä tästä kiireellisestä suostumuksesta.

“Ei minulla ole mitään sitä vastaan; mutta en varmaan tiedä —”

“Hiljaa!” katkaisi Pirkko hänen puheensa, “hiljaa, Juho kulta!”

“Miksi niin? onhan hän umpikuuro”, muistutti Juho.

“Tiedän sen, mutta. — Kyllä, herra, kyllä! Menen tekemään hänelle heti vuodetta, Juho?”

Kun hän kiirehti tähän toimeen, oli hänen levottomuutensa ja äkeytensä niin silmin nähtävä, että ajuri katsoi kummastellen hänen jälkeensä.

“Tekivätkö äidit vuoteita?” leperteli neiti Slowboy lapselle; “ja olivatko heidän hiuksensa ruskeat ja kiharaiset, kun lakit otettiin päistä, ja pelästyivätkö takan ääressä istuvat emännät?”

Selittämätön kiintyminen pikku seikkoihin, joka on usein eroamattomassa yhteydessä epäilevän ja sekaantuneen mielentilan kanssa, sai ajurin matkimaan kauan aikaa näitä sisällyksettömiä sanoja kävellessään edestakaisin lattialla. Hän teki sitä niin kauan, että ne koskivat hänen sydämeensä ja että hän osasi ne ulkoa ja kertoi läksynä, sillaikaa kun Tilly, niinkuin lastenhoitajien on tapana, kädellensä hivutteli lapsen pientä paljasta päätä, kunnes katsoi tarpeelliseksi sitoa myssyn taas kiinni.

“Pelästyivätkö takan ääressä istuvat emännät? Minua ihmetyttää, mikä on Pirkkoa säikähdyttänyt!” mietiskeli ajuri kävellen edestakaisin.

Hän karkoitti itsestänsä lelukauppiaan yllytykset, ja kuitenkin ne täyttivät hänen mielensä epävakaisella, kummalla ikävyydellä; sillä Tackleton oli älykäs ja sukkela, mutta ajuri tunsu ikäväkseen olevansa kankealla ymmärryksen lahjalla varustettu: sekava viittaus oli senvuoksi hänestä aina kiusallinen. Hän ei kuitenkaan tahtonut tunnustaa Tackletonin puheella ja vaimonsa oudolla käytöksellä olevan mitään yhteyttä; mutta nämä molemmat miettimisen aiheet astuivat samalla kertaa hänen sielunsa eteen, eikä hän voinut erottaa toista toisesta.

Vuode oli pian tehty, ja juotuansa ainoastaan yhden kupillisen teetä kävi vieras levolle.

Silloin tuli Pirkko, aivan terveenä taas, tai niinkuin sanoi: jälleen aivan entisellään, siirsi miehellensä nojatuolin takan ääreen, pisti piippuun ja antoi sen hänen käteensä; itse hän otti tavallisen pikku tuolinsa ja istuutui ajurin viereen. Hän halusi aina istua tällä pikku tuolilla; luullakseni lienee hänellä ollut joku aavistus siitä, että siinä oli jotakin lapsellisen ihanaa ja hupaista.

Kieltämättä hän olikin paras piipuntäyttäjä kaikissa neljässä maailman osassa. Ihanaa oli nähdä kuinka hän pisti pienen pyöreän etusormensa piipunpesään ja sitten puhalsi piippuun, vartta puhdistaakseen, ja kuinka hän tehtyään sen kymmenkunta kertaa luuli siinä olevan vielä jotakin ja piti sitä silmäinsä edessä kuin kiikaria ja, ummistaaksensa toisen silmänsä täydelleen, vänteli pieniä kasvojansa mitä hullunkurisimmin. Mitä tupakanpanemiseen tulee, niin siihen hän olikin erittäin sukkela; ja piipun sytyttäminen, niinkuin hän sen teki paperipalaselä, kun piippu oli ajurin suussa — niin likellä hänen nenäänsä, mutta kuitenkin yhtään polttamatta — olikin taito, todellinen taito, hyvät herrat.

Sirkka ja kattilakin, jotka taas alottivat laulunsa, sen tunnustivat! Kirkas uudestaan leimahtava tuli sen tunnusti! Pikku niittomies kellon päällä tunnusti sen taukoamattomalla työllään! Ajuri sen kuitenkin kaikista kernaimmin tunnusti kirkastuvin otsin ja poskipäin!

Ja kun hän rauhallisena ja mieltivänä polttaa tupruutteli vanhaa piippuansa, kun hollantilainen kello raksutti, punainen valkea räiskyi ja sirkka sirkutti — ilmestyi tämä kodin ja takan haltia (sillä semmoinen sirkka oli) keijukaisen haamussa loihtien esiin monta kuvaelmaa kodista ympärillensä. Kaikenikäisiä ja -kokoisia Pirkkoja tuli huone täyteen. Pirkkoja, iloisia lapsia, jotka juoksentelivat hänen edellensä ja poimivat kukkia kedolta; kainoja, kujeilevia Pirkkoja, jotka puoleksi poiskääntyneinä kuuntelivat hänen kankeita puheitansa; Pirkko-nuorikoita, jotka laskeutuivat oven edessä kärryistä, ryhtyivät toimiinsa ja ottivat talousavaimet haltuunsa; äidillisiä pikku Pirkkoja, joiden jäljestä kulki Slowboyta kuin varjoja ja jotka kantoivat kapalolapsia ristittäväksi; mummomaisia, mutta vielä vereviä ja lempeitä Pirkkoja, jotka katselivat kylätansseissa liiteleviä Pirkko-tyttäriänsä; eukko-Pirkkoja, rusottavia lapsenlapsia ympärillään; iäkkäitä Pirkkoja, jotka horjuivat sauvain nojassa. Näkyi vanhoja ajureitakin ja sokeita vanhoja Harmaja heidän jalkainsa juuressa makaamassa; uusia rattaita, joita ohjasivat nuoret ajajat (rattaissa oli luettavana sanat “Veljekset Peerybingle”), ja sairaita vanhoja ajureita hellien käsien hoitamina; ja vihantia, kukkivia ajurivainajien hautoja kirkkomaalla. Kun sirkka näytti hänelle kaiken tämän (hän näki kaikki selvästi, vaikka silmänsä tuijottivatkin tuleen), ilostui ajurin mieli ja tuli onnelliseksi ja hän kiitti kotinsa haltioita kaikesta sydämestään, mutta Gruff ja Tackletonista hän ei välittänyt sen enempää kuin sinäkään, rakas lukijani.

Mutta mikä oli tuo nuorukaisen haamu, jonka samainen ihmeellinen sirkan ääni toi Pirkon eteen, niin likelle hänen tuoliansa, ja joka seisoj siinä niin vakavana ja yksinäisenä? — Miksi hän vielä viipyy niin likellä Pirkkoa, nojaten kättänsä takan syrjään ja kertoen aina: “naimisissa! vaan ei minun kanssani!”

Oi Pirkko! heikko Pirkko! hänellä ei ole sijaa kumppanisi unelmissa, miksi on hänen varjonsa langennut sinun miehesi takalle!

TOINEN SIRKUTUS.

Kaleb Plummer ja hänen sokea tyttärensä asuivat kahdenkesken yksiksensä, niinkuin satukirjoissa kerrotaan — ja Jumala siunatkoon heitä (toivon teidän ajattelevan samoin) ja Jumala siunatkoon satukirjoja, jotka vielä kertovat jotakin tässä arkipäiväisessä maailmassa! — Kaleb Plummer ja hänen sokea tyttärensä asuivat ihan yksin itseksensä pikkuisessa puuhuoneessa, joka oli niinkuin ohut pähkinänkuori, ja vain niinkuin syyliä Gruff ja Tackletonin korkealle kohoovalla tiilikivinenällä. Gruff ja Tackletonin kivitalo oli kadun juhlallisena koristeena; mutta Kaleb Plummerin kodin olisitte voineet särkeä palasiksi parilla vasaraniskulla ja korjata pirstat rattailla pois. Jos joku semmoisen hävityksen perästä olisi kaipauksellaan kunnioittanut Kaleb Plummerin asuntoa, niin hän olisi epäilemättä tehnyt sen kiittäen sen hävittämistä suureksi parannukseksi. Mökki oli kiinni Gruff ja Tackletonin kivitalossa juurikuin raakku laivan pohjalaudassa, kuin etana ovesa tahi kääpä puussa. Mutta se oli se sinapin siemen, josta suuri Gruff ja Tackletonin suku oli saanut alkunsa; sen ränsistyneen katon alla oli Gruff-vainaja aivan huomaamatonna leikellyt leluja koko sukupolvelle, vihdoin vanhentuneita poikia ja tyttöjä, jotka olivat leikkineet niillä, rikkoneet ne ja — muuttaneet nurmen alle nukkumaan.

Sanoin Kalebin ja hänen sokean tyttö raukkansa asuneen tässä mökissä; mutta minun olisi pitänyt sanoa, että he asuivat Kalebin rakentamassa taikalinnassa, jossa ei nähty köyhyyttä eikä puutetta ja jonka ovelle eivät huolet osanneet. Kaleb ei suinkaan ollut mikään taikuri, hänellä oli vain se taikavoima, joka saattaa olla meillä kaikilla: hellän, äärettömän rakkauden taikavoima. Luonto oli ollut hänen opettajansa, ja sen opetuksista kaikki nämä ihmeet tulivat.

Sokea tyttö ei tietänyt katon olevan ruman, seinien värittämiä eikä rappauksen paikoittain kariseen; hän ei tietänyt, että seinässä oli suuria tukkimattomia rakoja, jotka päivä päivältä suurenivat senvuoksi, että hirret lahosivat ja laskeutuivat. Sokea tyttö ei tietänyt raudan ruostuvan, puun lahoavan eikä paperin repeytyvän; hän ei tietänyt, että huoneen ulkomuoto ja suhteet rappeutuivat ja muuttuivat. Sokea tyttö ei tietänyt, että pöydällä seisojia rumia saviastioita, että murhetta ja alakuloisuutta oli hänen vieressään, että Kalebin harvat hiukset harmaantuivat harmaantumistaan hänen näkemättömien silmiensä edessä. Sokea tyttö ei tietänyt, että heillä oli tyly, vaativa ja jäykkä isäntä hän ei tietänyt Tackletonia siksi Tackletoniksi, joksi me hänet tunnemme; hänen luulossaan Tackleton oli erinomainen leikinlaskija, joka halusi laskea pilaa heidän kanssansa ja joka, vaikka olikin heidän elämänsä varjeleva enkeli, ei kuitenkaan tahtonut kuulla sanaakaan kiitollisuudesta.

Tämä kaikki oli Kalebin aikaansaamaa, sokean tytön isä paran aikaansaamaa. Mutta hänen takkansa vieressä asuikin sirkka, ja kerran kun hän sokean, äidittömän tytön lasna ollessa kuunteli suruisin mielin sirkan sirritystä, johdatti tämä kodinhaltia sen ajatuksen hänen päähänsä, että hän voisi muuttaa juuri tytön suuren onnettomuuden siunaukseksi ja tehdä hänet vähällä onnelliseksi. Sillä sirkat ovatkin mahtavia haltioita, vaikkeivät ihmiset, jotka heidän kanssansa seurustelevat, siitä mitään tiedä (niinkuin useimmiten on laita); eikä näkymättömässä maailmassa ole suloisempia eikä uskollisempia ääniä — ääniä, joihin niin täydellisesti voi luottaa, jotka niin varmasti antavat ainoastaan hyviä neuvoja, kuin ne

äännet, joilla kodin ja kotoisen takan haltiat puhuvat ihmisille.

Kaleb ja hänen tyttärensä työskentelivät yhdessä tavallisessa työhuoneessaan, joka samalla oli heidän jokapäiväinen asuntonsakin; ja ihmeellinen huone se olikin. Siinä nähtiin pikku taloja, valmiita ja puolivalmiita, täynnä kaikkensaätyisiä nukkeja. Etukaupunkirakennuksia täynnä vähävaraisia nukkeja; keittiöitä ja yksinäisiä huoneita alhaisemman säädyn nukeille; loistorakennuksia suurisukuisille nukeille. Muutamat näistä huoneista olivat jo sisustetut semmoisten nukkein käytettäväksi, joiden varat olivat pienet, toiset sitävastoin voitiin tarpeen vaatiessa kalustaa mitä komeimmin, sillä hyllyt olivat täynnä tuoleja, pöytiä, sohvia, sänkyjä ja sänkyvaatteita. Korkea aatelisto, herrassäätty ja kaikenlainen alhaisempi kansa, joiden tarpeeksi nämä rakennukset olivat aiotut, makasivat siellä täällä koreissa tuijottaen suoraan kattoon; mutta nukkein yhteiskunnallista asemaa, heidän säätyänsä ja arvoluokkaansa merkittäessä (joka oikeassa maailmassa valitettavasti osoittautuu sangen vaikeaksi) olivat nämä lelusepät menetelleet paljoa paremmin kuin luonto, joka usein käyttäytyy oikullisesti ja sopimattomasti, sillä he eivät suinkaan tyytyneet niin mielivaltaisiin eron merkkeihin kuin silkki, karttuuni ja puuvillainen vaate, vaan he lisäsivät toisia yksilöllisempiä tuntomerkkejä, joista ei saattanut erehtyä. Niin oli korkeasti vapaasukuisella naisella vahajäsenet erinomaisen täsmällisessä suhteessa keskenänsä; mutta niin oli vain hänellä ja hänen heimolaisillansa; seuraava arvoluokka yhteiskunnallisessa asteikossa oli nahasta; sen perästä seuraava karkeasta piikkokankaasta. Rahvaalla oli käsivarret ja jalat pelkistä tulitikuista, ja heidät kiinnitettiin paikallensa niin etteivät voineet siitä liikahtaa.

Paitsi näitä nukkeja nähtiin Kaleb Plummerin huoneessa toisiakin näytteitä hänen käsitöistänsä. Siinä oli Noakin arkkeja, joissa kaikenlaatuiset linnut ja eläimet tulivat erinomaisen hyvin toimeen yhdessä, sen voin vakuuttaa, vaikka ne pudotettiin sisään kuinka hyvänsä katosta, ja vaikka ne pudisteltiin ja sullottiin yhteen kauhean pieneen tilaan. Rohkealla, runollisella vapaudella oli useimpiin Noakin arkkeihin tehty portinkolkutin oveen, kenties sopimaton lisäys, joka vain toi mieleen aamuvierailut ja kirjeenkantajat, mutta oli muuten sopiva koriste rakennuksen ulkopuolella. Siellä oli tusinoittain pieniä, alakuloisia rattaita, joiden pyörät liikkuessaan synnyttivät mitä surullisimpia säveliä. Monta pikku viulua, rumpua ja muuta soittokalua korvan kiusaksi; suunnaton joukko tykkejä, kilpiä, miekkoja, keihäitä ja kiväärejä. Siellä oli pikkuisia punalahkeisia llvehtijöitä, jotka alinomaan kiipeilivät korkeilla, punaisesta langasta tehdyillä telineillä ja laskeutuivat alas toiselle puolen, pää edellä; samaten paljon vanhoja herroja, näöltänsä arvokkaita, miltei kunnioitettavia, jotka hyppivät kuin hullut vartavasten ovien eteen pantujen seipäitten yli. Siellä oli kaikenlaatuisia eläimiä, varsinkin hevosia, alkaen täplikästä ajohevosesta, jolla oli neljä tikkua jalkoina ja pieni rohdintukko harjana, aina puhdasrotuiseen keinuhevoseen, joka oli paraikaa laukkaamassa. Samoin kuin olisi ollut vaikea luetella ne monet kymmenet kummat kuvat, jotka olivat aina valmiit tekemään jotakin hulluutta, jos vain painettiin jotakuta ponninta, niin ei myöskään olisi ollut helppo mainita semmoista inhimillistä eriskummaisuuutta, vikaa tahi heikkoutta, joka ei olisi ollut tarkemmin tahi huonommin kuvattuna Kaleb Plummerin kamarissa. Eikä saata sanoa, että nämä pilkkakuvat olisivat olleet aivan luonnottomia, sillä hyvin vähällä kehotuksella voidaan saada miehiä ja naisia tekemään yhtä kummallisia tekoja kuin mitä lelut konsanaan suorittavat.

Keskellä kaikkia näitä kaluja istuivat Kaleb ja hänen sokea tyttärensä työskennellen.

Sokea tyttö puki yhtä nukkea, ja Kaleb maalasi sekä kiillotti neljättä ikkunaa sievän perheasunnon etuseinälle.

Kalebin kasvoihin uurtuneet huolet ja hänen mieltävä, uneksiva olentonsa, joka olisi sopinut alkemian tai filosofian tutkijalle, näyttivät ensi silmäyksellä olevan jyrkässä ristiriidassa hänen työnsä ja häntä ympäröivien lastenlelujen kanssa. Mutta leivän hankkimiseksi keksityt ja tehdyt lapsellisuudet ovat kyllä totisia ja tärkeitä, enkä minä siihenkään katsomatta todella voi sanoa, tokko Kaleb, jos hän olisi ollut ylikamariherra tahi parlamentin jäsen tai asianajaja taikkapa suuri liikemies, olisi joutunut sen tärkeämpiin tehtäviin; vaikka hyvin suuresti epäilen, että hänen toimensa olisivat silloin olleet yhtä viatonta laatua.

“Isä, te olitte siis ulkona sateessa eilis-iltana puettuna uuteen, kauniiseen päällystakkiinne?” lausui Kalebin tytär.

“Niin uuteen, kauniiseen päällystakkiini”, vastasi Kaleb katsahtaen vaatenuoraan, jolle hän oli huolellisesti ripustanut ennenmainitun piikkotakkinsa kuivamaan.

“Voi, kuinka minun on hyvä mieli, että olette sen ostanut, isä!”

“Ja semmoiselta räätälistä sitten”, sanoi Kaleb, “oikein uudenaikaiselta räätälistä. Liian hyvä se on minulle.”

Sokea tyttö keskeytti työnsä ja nauroi iloisesti. “Liian hyvä teille, isä! Mikään ei ole teille liian hyvä!”

“Tuskin kehtaan käydä siihen puettuna”, lausui Kaleb katsoen tarkkaan minkä vaikutuksen sanat tekisivät tytön kirkastuviin kasvoihin. “Tosiaan kun kuulen poikien ja ihmisten takanani sanovan: ‘kah! tuossa kulkee komea herra!’ silloin en tiedä mihin kääntyä. Ja eilisiltana kun kerjäläinen ei tahtonut erota minusta, vaikka sanoin olevani köyhä mies, ja hän vastasi: ‘ohoo, armollisin herra, älkää niin sanoko!’ niin oikein hämmästyin. Minusta tuntuu, että minulla tuskin oli oikeutta käydä semmoisiin vaatteihin puettuna.”

Onnellinen sokea tyttö! kuinka iloinen hän oli näkemättömyydessään!

“Minä näen teidät, isä!” lausui tyttö taputtaen käsiänsä yhteen, “niin selvään kuin olisi minulla näköni, jota en koskaan kaipaa teidän seurassanne. Sininen takki!” —

“Vaaleansininen”, keskeytti Kaleb.

“Niin, niin! vaaleansininen!” huudahti tyttö kääntäen loistavat kasvonsa häneen, “se väri, jonka myös muistan olevan armaan, selkeän taivaan värin. Sanoitte sen olevan sinisen! Vaaleansininen takki” —

“Hyvin väljä”, lisäsi Kaleb.

“Niin! väljä!” huusi sokea tyttö sydämestään nauraen, “ja te, isä kulta, kävelette siihen puettuna keveästi, silmät ilosta säteillen, suu naurussa — ja mustat hiukset sitten. Olettepa näöltänne nuori ja kaunis!”

“Hiljaa, hiljaa, nyt saatat minut turhamaiseksi”, lausui Kaleb.

“Luulenpa teidän jo olevan vähän turhamainen”, vastasi tyttö uhaten häntä iloisesti etusormellaan. “Minä tunnen teidät! isä! ha-ha-ha! — olen saanut teistä selon, näettekös!”

Kuinka erilainen oli luuloteltu kuva hänen mielessään ja se Kaleb, joka istui hänen edessään! Keveästä käynnistä oli tyttö puhunut. Siinä hän oli oikeassa. Moneen monituiseen vuoteen ei Kaleb ollut koskaan astunut tämän kynnyksen yli tavallisin hitain ja raskain askelin, vaan tepastellut vilkkaasti, tyttärensä korvaa pettääkseen; eikä hän ollut koskaan, sydämensä raskaimmillaankaan ollessa, unohtanut tätä keveää käyntiä, joka ilahutti hänen tytärtänsä suuresti.

Jumala tiesi! mutta luulen Kalebin uneksivan hajamielisyyden johtuneen osaksi siitä, että hän tällä tavoin, rakkaudesta sokeaan tyttärensä, tekeytyi itse ja muutti koko ympäristönsä toiseksi. Kuinka taisikaan pikku mies muuta kuin joutua sekaannuksiin, kun hän niin monta vuotta oli harrastanut vain sitä, että saisi itsensä ja kaikki ympärillä olevat esineet muutetuksi toisenlaisiksi kuin ne todellisuudessa olivat.

“Siihen sitä on tultu”, lausui Kaleb astuen pari askelta takaperin, työtänsä paremmin katsoakseen, “niin lähellä todellisuutta kuin viisi pennin rahaa pääsee lähestymään viiden pennin rahaa. Vahinko vain, että huoneen koko etupuoli aukeaa yhdellä kertaa! Jos siinä edes olisi portaat ja oikea sisäänkäytävä. Mutta sepä onkin vaikeinta työssäni, että minä petyn ja sekaannun alinomaa.”

“Te puhutte niin hiljaa, lienettekö väsynyt, isä?”

“Väsynyt”, toisti Kaleb hyvin vilkkaasti. “Mistä olisin väsynyt, Bertha? En ole koskaan väsynyt. Mitä se on?”

Antaakseen sanoillensa enemmän pontta hän keskeytti väkisinkin näkyviin pyrkivän haukotuksen ja venyttelyn — joka teki hänet aivan samannäköiseksi kuin nuo takan reunalla seisovat kuvat, joiden yläruumis näytti aivan siltä kuin olisivat olleet alituisesti väsyksissä — ja rupesi hyräilemään laulua. Se oli juomalaulu, jossa kerrottiin jotakin kiiltävästä maljasta, ja hän yritti laulaa huolettomalla, keveällä äänellä, joka muutti hänen muotonsa tuhansin kerroin kuivemman ja surullisemman näköiseksi.

“Vai niin! vai täällä lauletaan, tekö laulatte?” lausui Tackleton, pistäen päänsä ovesta sisään. “Vai niin! Minä en osaa laulaa.”

Ei kukaan olisi hänestä sitä luullutkaan. Hänellä ei ollut niisanottua laulunlahjaa, ei alunkaan.

“Minulla ei olekaan varaa laulaa. Mieltäni ilahuttaa että te laulatte. Toivon että teillä on aikaa työhönkin. Tuskin, luulen ma, ihminen samalla kertaa molempiin joutaa.”

“Jos nyt näkisit hänet, Bertha, kuinka hän iskee minulle silmää”, kuiskasi Kaleb. “Hauska mies! jos et tuntisi häntä, niin luulisit hänen puhuvan totta, etkö luulisikin?”

Sokea tyttö nyökäytti hymysuin. “Lintu, joka osaa laulaa, mutta ei tahdo, on saatava laulamaan, niin sanotaan”, murisi Tackleton. “Mutta kun tarhapöllö, joka ei taida ja jonka ei tarvitse, kuitenkin tahtoo laulaa, mikä saapi hänet siihen?”

“Näkisitpä kuinka hän iskee silmää!” jupisi Kaleb tyttärellensä. “Voi, armollista!”

“Aina hupaisella ja iloisella mielellä meidän kanssamme!” lausui Bertha hymyhuulin.

“Kah, oletkos sinäkin täällä!” huusi Tackleton. “Vaivainen heikkomielinen!”

Hän luuli tyttöä todella heikkomieliseksi ja perusti luulonsa — en voi varmaan sanoa

tapahtuiko se tietämättömyydestä vai eikö — siihen, että tyttö piti hänestä. “Noh! koska olet täällä, kuinka sinä voit?” kysyi Tackleton äreällä tavallaan.

“Oi, hyvin! aivan hyvin! Olen niin onnellinen kuin ikänä voisitte toivoa minun olevan, niin onnellinen kuin miksi te tekisitte koko maailman, jos voisitte!”

“Vaivainen heikkomielinen!” mutisi Tackleton. “Järkeä ei vähän vähääkään.”

Sokea tyttö otti hänen kätensä ja suuteli sitä; hän piti sitä vähän aikaa käsissään ja nojasi hellästi poskensa sitä vastaan, ennenkuin laski sen irti. Tuossa kohtelussa oli niin sanomattoman paljon rakkautta ja hellää kiitollisuutta, että itse Tackleton leppyi kysyäkseen tavallista lempeämmällä äänellä:

“Mikä nyt on?”

“Panin sen päänalaiseni viereen eilen illalla maata mennessäni ja näin sen unissani. Ja kun päivä koitti ja ihana punainen aurinko — punainenko aurinko, isä?”

“Punainen illoin ja aamuin, Bertha”, lausui Kaleb raukka katsoen surullisesti isäntäänsä.

“Kun aurinko nousi ja kirkas päivä, johon liikkuessani melkein pelkään loukkaavani itseäni, tulin huoneeseen, käänsin sen pienen puun aurinkoa kohti ja kiitin Jumalaa, joka on luonut maailman niin ihanaksi, ja kiitin teitä, kun sen lähetitte huvikseni!”

“Hän on hullu!” lausui Tackleton itsekseen. “Pian tarvitaan tässä pakkoröijyjä ja köysiä. Pian!”

Tyttärensä puhuessa istui Kaleb ristissä käsin, tuijottaen suoraan eteensä, ikäänkuin olisi todellakin ollut epätietoinen siitä (luullakseni hän olikin epätietoinen), oliko Tackleton tehnyt mitään, joka olisi ansainnut hänen kiitollisuuttansa, vai eikö. Jos Kaleb olisi saanut sillä hetkellä menetellä aivan vapaasti ja jos hänelle olisi hengen uhalla määrätty joko karata lelukauppiaan kimppuun tahi langeta hänen jalkojensa juureen, kumman tämä vain paremmin ansaitsi, niin luulenpa, että hän olisi joutunut suureen neuvottomuuteen siitä, kumpi olisi tehtävä. Ja kuitenkin tiesi Kaleb varmasti omin käsin kantaneensa pikku ruusupuun kotiin tyttärellensä, omasta suustaan päästäneensä sen viattoman valheen, joka Berthalta oli salaava kuinka paljon isän täytyi päivä päivältä kieltää itseltänsä tehdäkseen lapsensa onnellisemmaksi.

“Bertha”, lausui Tackleton tahallansa omituisella ystävällisyydellä, “tule tänne.”

“No, jaksanpa kyllä kävelläkin luoksenne. Ei teidän tarvitse taluttaa minua!” vastasi hän.

“Ilmoittaisinkohan sinulle salaisuuden, Bertha?”

“Niinkuin tahdotte”, vastasi hän kiireesti.

Kuinka hänen sokeat kasvonsa seestyivät! kuinka kuunteleva otsa kirkastui!

“Tänään on se päivä, jolloin tuo pikku kapine — mikä sen nimi taas onkaan — tuo lellitelty lapsi, Peerybinglen vaimo, tavallisesti käypi teitä tervehtimässä ja pitää iltahuvinsa täällä, eikö niin?” sanoi Tackleton, osoittaen armotonta ylenkatsetta koko asialle.

“Niin”, sanoi Bertha, “tänä päivänä se on.”

“Niinpä minäkin luulen!” lausui Tackleton. “Tahtoisin olla läsnä tänä iltana.”

“Kuuletkos, isä!” huusi sokea tyttö vallan ihastuksissaan.

“Kuulen, kuulen”, mutisi Kaleb tylsin katsein niinkuin unissa-kävijä, “mutta sitä minä en usko, lienee varmaan taas joku valheistani.”

“Minä tahtoisin näet saattaa nuot Peerybingleläiset useammin May Fieldingin seuraan”, lausui Tackleton. “Minä aion naida Mayn.”

“Naida!” huusi sokea tyttö paeten hänen luotaan.

“Hän on niin lemmon yksinkertainen, etten luullut hänen koskaan minua ymmärtävän”, mutisi Tackleton. “Niin, Bertha, naida! kirkot, papit, lukkarit, vaunut, kellot, päivälliset, hääkakut, luumuputingit, vihkihameet, soitannot, maljat, onnentoivotukset ja kaikki nuo hullutukset. Häät, näet, häät! Etkös tiedä mitä häät ovat?”

“Tiedän kyllä”, vastasi sokea tyttö hiljaisella äänellä. “Ymmärrän.”

“Vai niin, se on enemmän kuin toivoinkaan”, murisi Tackleton. “Noh, sentähden tahdonkin olla läsnä tänä iltana ja tuoda Mayn ja hänen äitinsä tänne. Minä lähetän tänne edeltäpäin jotakin pientä, kylmän lampaanlavan tahi sellaista. Te odotatte siis minua?”

“Odotamme”, vastasi Bertha.

Hän oli, pää kallellaan, kääntynyt pois. Niin hän seisoi ristissä käsin, syvissä ajatuksissa.

“Tuskin uskon sitä”, sanoi Tackleton häneen katsoen, “sillä sinä näytät jo unohtaneen kaikki, Kaleb!”

“Uskallankohan minä sanoa olevani täällä”, mietti Kaleb; “Herra!”

“Pidä huoli siitä, ettei hän unohda mitä olen hänelle sanonut.”

“Hän ei koskaan unohda”, vastasi Kaleb; “eikä ole paljon semmoista, mitä hän ei taida, ja unohtaminen on yksi semmoinen seikka.”

“Jokainen pitää omia hanhiansa joutsenina”, sanoi lelukauppias surkutellen. “Voi mies parkaa!”

Sanomattomalla ylenkatseella sen sanottuaan lähti vanha Gruff & Tackleton tiehensä.

Bertha seiso yhä syvissä ajatuksissa, samassa paikassa, mihin Tackleton hänet jätti. Hänen alas painuneesta otsastaan oli ilo paennut; otsa oli nyt synkkä. Kolme tahi neljä kertaa hän pyöritti päätänsä, ikäänkuin olisi kaivannut kadonnutta muistoa tahi surkutellut kärsimäänsä vahinkoa; mutta hänen surulliset mietteensä eivät puhjenneet sanoiksi.

Vasta kun Kaleb oli hetken työskennellyt, valjastaen hevosparin vaunujen eteen ja naulaten muitta mutkitta silat hevosten rintaan, lähestyi tyttö hänen työpöytänsä ja istui lähelle häntä lausuen: “Isä! olen niin yksinäni pimeässä, kaipaan silmiäni, surullisen näköisiä rakkaita silmiäni.”

“Tässä ne ovat”, sanoi Kaleb, “aina valmiit. Ne ovat enemmän sinun kuin minun, Bertha, kaikkina vuorokauden hetkinä. Mitä silmiesi pitäisi sinulle tekemän, kultaseni?”

“Katsoa ympäri huonetta, isä?”

“No niin!” lausui Kaleb, “samassa tehty kuin käsketty, Bertha!”

“Kertokaa minulle miltä se näyttää.”

“Kaikki näyttää”, sanoi Kaleb, “niinkuin tavallisesti yksinkertaiselta, mutta hyvin sievältä. Seinien vaalea väri, kauniit kukat astioissa, lattian hohtava puhtaus, koko huoneen sievyys ja somuus tekevät sen aivan ihanaksi.”

Sievää ja somaa oli kaikki, minkä Berthan kädet voivat toimittaa. Mutta muutoin — kuinka olisi sievyys ja somuus voinut viihtyä siinä vanhassa töllissä, jonka Kalebin mielikuvitus oli niin muuttanut.

“Teillä on nyt arkitakki yllänne ettekä ole niin pulska kuin kauniissa takissanne”, lausui Bertha koskien häneen.

“En aivan niin pulska”, vastasi Kaleb, “mutta hyväpä näinkin.”

“Isä”, sanoi sokea tyttö tullen likemmäksi ja kiertäen käsivartensa hänen kaulaansa.

“Kertokaa minulle jotakin Maysta. Hän lienee hyvinkin kaunis?”

“Tosin hän on kaunis”, sanoi Kaleb. — Ja niin hän todella olikin. Kalebille oli tavatonta, ettei hänen tarvinnut vaivata mielikuvitustaan.

“Hänen tukkansa on musta”, lausui Bertha mieltävästi, “mustempi kuin minun. Hänen äänensä on suloinen, sen tiedän. Olen usein sitä ilokseni kuunnellut. Hänen vartalonsa —”

“Koko huoneessa ei ole sen näköistä nukkea”, sanoi Kaleb. “Ja hänen silmänsä!” —

Hän vaikenä; sillä Bertha oli hiipinyt vielä likemmäksi häntä ja hänen kaulaava kätensä likisti isää varoittavasti, tavalla, jonka hän liiaksi hyvin käsitti.

Hän ryki hetken, taputteli hetken vasarallansa ja alkoi taasen laulaa hyräillä vaahtoavasta maljasta; sillä laulu oli hänen taattu turvansa ja apunsa jokaisessa semmoisessa pulassa.

“Puhukaa, isä, ystävästämme, hyväntekijästämmme. En koskaan väsy kuulemaan hänestä puhuttavan. — Eikö niin, en koskaan?” lausui tyttö vireästi.

“Et koskaan”, vastasi Kaleb. “Ja täydellä syyllä.”

“Oi, kuinka suurella syyllä!” huudahti sokea tyttö sellaisella hartaudella, että Kaleb, vaikka hänen vaikuttimensa olivat niin puhtaat, ei sietänyt katsoa tyttöä kasvoihin, vaan loi silmänsä maahan, ikäänkuin Bertha olisi voinut lukea niistä hänen viattoman petoksensa.

“Puhukaa sitten vielä kerran hänestä, armas isä”, sanoi Bertha, “monta, monta kertaa! Hän on näöltänsä hyvänsuopa ja ystävällinen, suora ja rehellinen, sen tiedän varmaan. Miehen sydän, hieno tunne, joka koettaa kylmällä karkeudella salata hyvät tekonsa, puhuvat jokaisesta kasvojenpiirteestä, joka silmänluonnista.”

“Ja antavat hänen kasvoillensa jalon ilmeen”, lisäsi Kaleb hiljaisella epätoivolla.

“Ja antavat hänen kasvoillensa jalon ilmeen”, toisti tyttö. “Hän on Mayta vähän vanhempi, isä?”

“On”, vastasi Kaleb vastahakoisesti. “Hän on Mayta vähän vanhempi. Mutta ei se tee mitään.”

“Ei suinkaan, isä! Kun saisi seurata häntä kärsivällisesti hänen murheissaan ja

vanhuudessaan; ystävällisesti hoitaa häntä sairaana, ja kärsimysten ja surujen aikana olla hänen uskollisena ystävänänensä; aina väsymättä työskennellä hänen hyväkseen; valvoa ja hoitaa häntä; istua hänen sänkynsä vieressä ja puhua hänen kanssansa kun hän on hereillä; rukoilla hänen edestään kun hän nukkuu; sepä olisi onnea! Kuinka paljon olisi tilaisuutta osoittaa hänelle uskollisuutta ja alttiutta! Tekeekö May kaiken tämän, isä?”

“Tekee varmaan”, vastasi Kaleb.

“Minä rakastan Mayta, isä; rakastan häntä koko sydämeistäni!” huudahti sokea tyttö. Hän nojasi näin sanoessaan sokeat kasvoparkansa Kalebin olkaan ja itki — itki niin, että Kalebin jo melkein tuli hätä, sillä hän tunsii olevansa syyppää tuohon kyynelyttävään onnellisuuteen.

Sillaikaa oli ankara kiire ja liike Juho Peerybinglen luona; sillä pikku Peerybinglen matamille tietysti ei taitanut johtua mieleenkään lähteä mihinkään ilman poikaansa, ja ennenkuin poika saatiin kuntoon, kului aikaa. Ei senvuoksi, että lapsi olisi ollut kovin painava tahi suuri, jos häntä olisi punnittu tahi mitattu; mutta hän tuotti sittenkin paljon huolta ja puuhaa, ja kaiken piti tapahtua pienissä erissä. Esimerkiksi, kun poika suurella vaivalla oli saatu jotakuinkin puetuksi, ja järjellisesti ajatellen olisi arvellut ainoastaan hiukan puuttuvan ennenkuin hänestä olisi tullut siivoin ja sievin kapalolapsi koko maailmassa, niin hänet käärittiin aivan arvaamatta villaiseen viittaaan ja pantiin kätkeyeen, jossa hän hikoillen virui melkein tunnin ajan. Tästä joutilaasta tilasta hänet otettiin hohtavan punaisena ja ankarasti parkuvana, saadaksensa — minä esitän paremmin ajatukseni, jos kerran sallitte minun puhua — pienen einepalan. Sen jälkeen tuli taas nukkuminen. Peerybinglen matami käytti tämän väliajan pukeutuaksensa niin sieväksi kuin ikinä nähdään jonkun tekevän; ja siinä lyhyessä ajassa pani neiti Slowboy päällensä röijyn, joka oli niin hämmästyttävän omituisesti tehty, ettei se ollut missään suhteessa hänen vartaloonsa eikä mihinkään muuhun maailmassa, vaan semmoinen kissankorvainen, omavaltainen kalu, joka piti oman päänsä huolimatta vähintäkään mistään muodista tahi kauneusaistista. Sitten puettiin taas heränneen lapsen ruumis Peerybinglen matamin ja neiti Slowboyn yhteistyöllä kermavaaleaan mekkoon ja pää samantärisen nankkilakkiin, ja sitten he välistä tulivat ovelle kaikki kolme. Ulkona kuopi vanha hevonen levottomasti irti kiviä pihasta ja oli jo hävittänyt enemmän kuin yhden päivän täydet tierahat — ja kaukana sumuisessa etäisyydessä nähtiin Harmi, joka katsoi taaksensa vietelläkseen hevosta lähtemään matkaan omin luvvin.

Jos luulette tarvitun tuolia tai jakkaraa, jotta Peerybinglen matami pääsisi kärryihin, niin uskallan väittää teidän aivan huonosti tuntevan Juhoa. Tuskin olisitte ennättäneet vilaukseltakaan nähdä hänen nostavan, ennenkuin Pirkko jo istui verevänä ja pulskana paikallansa sanoen: “Juho, mitä ajattelet! Älä unohda Tillyä!” Jos on ollenkaan luvallista puhua nuoren naisihmisen sääristä, niin tahtoisinpa kertoa neiti Slowboyn sääristä, että kova onni saattoi ne aina loukkauksiin, niin ettei hän koskaan voinut nousta eikä laskeutua kirjoittamatta tätä tapausta sääriinsä punaisin viivoin, samoin kuin Robinson Crusoe merkitsi päivät puukalenteriinsa. Mutta koska sitä voitaisiin katsoa sopimattomaksi ja rikokseksi hyviä seuratapoja vastaan, niin tahdon aprikoida asiaa, ennenkuin rupean kertomaan.

“Juho, mihin olet pannut vasikkapaistin ja lammaspiirakan — ja olutpullot?” kysyi Pirkko. “Jos ne eivät ole mukana, on heti paikalla palaaminen.”

“Oletpa sinä pikku hupsu vaimoksi”, vastasi ajuri, “kun puhut palaamisesta, vaikka olet antanut minun odottaa puoli tuntia yli aikani.”

“Olen siitä pahoillani, Juho”, sanoi Pirkko aivan levotonna, “mutta todellakaan en osaa ajatella — en millään tavoin tahtoisi tulla Berthan luo vasikkapaistitta ja lammasspiirakatta ja olutpulloitta. Ptruu!”

Viimeinen yksitavuinen sana koski hevosta, joka ei siitä ollut millänsäkään.

“Voi, sano ptruu, Juho!” lausui Peerybinglen matami. “Pyydän sinua!”

“Kyllä sitten on aika pysähtyä, kun minulta unohtuu tavaroita jälkeeni”, sanoi Juho. “Tässä on kori tallella.”

“Mikä kovaluontoinen, hirmuinen mies sinä olet, Juho, kun et heti vastannut minulle, vaan saatoit minut niin levottomaksi! Minä olen sanonut, etten tahdo tulla Berthan luo vasikkapaistitta, lammasspiirakatta ja olutpulloitta, en millään lailla. Olemme täsmälleen joka neljästoista päivä häistämme asti pitäneet siellä pienet iltakestimme. Jos joku turmelisi meiltä sen ilon, niin melkein pelkään, ettemme enää voisi olla niin onnellisia.”

“Se oli sievä, ystävällinen ajatus”, virkkoi ajuri, “ja siitä kunnioitan sinua, vaimoseni.”

“Rakas Juho”, vastasi punastuen Pirkko, “älä puhu minun kunnioittamisestani! Hyvä Jumala!”

“Kuulepas” — alkoi ajuri. “Vanha herra” —

Pirkko hämmästyi taas aivan huomattavasti ja äkkiä.

“Se on kummallinen mies”, lausui ajuri katsoen suoraan eteensä pitkin tietä. “En tule hänestä hullua viisaammaksi. Kuitenkaan en ajattele hänestä mitään pahaa.”

“Ei pidä ajatellakaan pahaa. Siitä — siitä olen varma, ei vähintäkään.”

“Niin”, virkkoi ajuri. “Olen hyvilläni, kun sinä olet niin varma siitä, sillä se vahvistaa minunkin ajatuksiani. Ihmeellistä, että juuri hän on ruvennut meille asumaan, eikös olekin? Joskus käypi niin kummasti.”

“Ihmeellistä kyllä”, sanoi Pirkko hiljaa, tuskin kuuluvalla äänellä.

“Hän näyttää hyvältätahtoiselta vanhalta herralta”, lausui Juho, “maksaa kuin kelpo mies, ja hänen sanaansa voi luottaa kuin kelpomiehen sanaan ainakin. Puhelin tänä aamuna pitkään hänen kanssansa; hän sanoo minua jo paremmin kuulevansa, kun on enemmän tottunut ääneeni. Hän jutteli paljon elämästensä, ja minä kerroin paljon itsestäni, ja sitten hän kyseli yhtä ja toista. Kerroin hänelle, että ammattini vaatii minua tekemään kaksi matkaa: toisena päivänä oikealle kädelle ja sitten taas takaisin, (hän on näet vieras eikä tunne paikkain nimiä) ja hän näytti olevan hyvin mielissänsä. ‘No silloinpa minulla on sama tie kuin teillä kotiin palatessani’, sanoi hän, ‘ja minä luulin teidän lähtevän aivan toisaalle. Se on hyvä. Matkustan kenties vielä kerran kanssanne, mutta lupaan, etten enää nuku niin paljon kuin viimein’. — Hän nukkuikin todella aika hyvin viime kerralla! — Pirkko! mitä mietit?”

“Mitä mietin, Juho? Minä — minä kuuntelin sinun puhettasi.”

“No, se oli hyvä!” lausui rehellinen ajuri, “pelkäsin sinuun katsahtaessani puhuneeni niin kauan, että jo olit ruvennut muuta miettimään. Olipa vähällä niin käydäkin, luulen ma.”

Pirkko ei vastannut, ja niin ajettiin hetkinen ääneti eteenpäin. Mutta eipä ollut helppo asia pitää suutansa kiinni Juho Peerybinglen kärryissä, sillä jok’ainoalla ihmisellä tiellä oli jotakin sanomista, vaikkei sitten muuta kuin “kuinka voitte!” — ja todella usein ei ollut muuta — mutta siihen, että vastaus olisi oikein ystävällinen, tarvittiin paitsi nyökkäystä ja myhäilyä myöskin niin terveellistä keuhkojen liikettä kuin ikänä pitkään parlamenttipuheeseen. Välistä seurasi heidän rinnallaan hevos- tahi jalkamiehiä saadaksensa jutella, ja silloin oli molemmin puolin hyvin paljon puhelemista.

Harmi sitten! se aiheutti enemmän ystävällisiä tuttavuuksia kuin kymmenkunta kristittyä ihmistä olisi tehnyt! Jokainen tunsu sen kaikkialla tien varrella, erittäinkin kanat ja porsaat, jotka nähdessään sen lähestyvän sivulta, korvat uteliaasti pystyssä ja heiluttaen häntäänsä, heti vetäytyivät asuntojensa suojaan, huolimatta lähemmän tuttavuuden kunniasta. Joka paikassa oli sillä tekemistä; se poikkesi joka kujaan, kurkisteli joka kaivoon, se pölähti joka mökkiin ja jälleen ulos, se ryöpsähti kouluihin keskelle lattiaa, se säikäytti kaikkia kyyhkysiä, se tavoitti kissojen somia häntiä ja pistäytyi joka kapakassa niinkuin hyvä tuttava ainakin. Mihinkä se vain tuli, huusi aina joku: “Se, se, tule tänne Harmi!” ja samassa tuli se joku ulos, kaksi tahi kolme muuta jotakuta seurassaan, tervehtimään Juho Peerybinglää ja hänen kaunista vaimoansa.

Kärryissä oli suuri joukko laatikoita ja myttyjä, joita ottamaan ja antamaan oli tuontuostakin pysähdyttävä; mutta se ei suinkaan ollut ikävintä matkalla. Muutamat odottivat myttyjänsä niin hartaasti, toiset niitä niin suuresti ihmettelivät, vieläpä eräät niin loppumattomasti muistuttelivat myttyjänsä ja Juho hääräsi niin mielissään, että se kaikki oli yhtä hauskaa kuin näytelmässä. Oli siellä semmoistakin vietävää, josta sieti neuvotella ja tuumailla ja jonka suojelemisesta ja kuljettamisesta ajuri ja lähettäjä keskustelivat. Näihin keskusteluihin otti Harmikin osaa, milloin tarkasti valvoen asian menoa lyhyin hyppäyksin, milloin juoksennellen edestakaisin kokoontuneitten viisasten ympärillä ja haukkuen äänensä sorruksiin. Kaikki tämä huvitti suuresti Pirkkoa, joka istui kärryissä katsoen ympärillensä; se oli sangen viehättävä pienoiskuva, joka mahtui somiin kuomin puitteisiin. Minä takaan, että nuoret miehet nykivät hiljaa toisiansa katsoessaan häneen ja kuiskasivat toistensa korvaan, ja moni kadehti ajuria. Mutta ajuri Juho ihastui tästä suuresti, kun näki vaimoansa ihailtavan; hän tiesi, ettei tämä siitä huolinut — mutta kenties se kuitenkin oli hänen mieleensäkin.

Todellakin kului matka jotensakin hitaasti kylmässä, kosteassa tammikuun ilmassa. Mutta kuka semmoisista turhista huoli? Ei Pirkko ainakaan. Ei Tilly Slowboykaan; sillä hänestä oli kärryissä ajaminen, millä ehdolla tahansa, suurin inhimillinen onni ja maallisten toiveitten kaunein huippu. Ei poikakaan, vakuutan minä, sillä kapalolapsen luonto ei salli lämpimämpää eikä sikeämpää unta, vaikka sen kyky siinä kohden onkin suuri, kuin mitä siunattu nuori Peerybingle nautti tällä matkalla.

Ette olisi nähneet kauaksi sumussa; mutta kuitenkin olisitte nähneet paljon, hyvin paljon! Ihmeteltävä on kuinka paljon voi nähdä sakeammassakin sumussa kuin tässä, kun vain vaivautuu katsomaan. Niin esimerkiksi oli vallan hauskaa katsella keijukaisten kehiä kulossa ja repaleisia huurretäpliä varjoisissa paikoissa, pensasaitain ja puitten alla; tarkastella niitä odottamattomia muotoja, jommoisina puut vilahtelivat, sukeltaen esiin

sumusta ja taasen kadoten. Pensasaidat olivat alastomat, ja tuuli heilutti kellastuneita kukkaseppeleitä, mutta ei siinä ollut mitään alakuloista. Sitä katsoi mielellään, sillä se teki takkavalkean nykyisin lämpimämmäksi ja muutti tulevan kesän jo toivossa viheriämmäksi. Virta näytti kolealta, mutta se liikkui, ja liikkui nopeastikin; se oli jo toista. Kanava oli jotensakin hidas ja kuoleutunut; minkäpä sille taisi. Se jäätyi sitä pikemmin, kun oikeat talvipakkaset tulivat, ja jäällä kävi luisteleminen, ja vanhat raskaat veneet, jäätyneinä rannalle, saivat päiväkaudet tuprutella ruostuneita rautapiippujansa, ja siihen niillä oli kyllin aikaa.

Eräässä paikassa poltettiin suurta risuläjää; ja he katsoivat valkeaa, joka näytti kelmeältä keskellä päivää ja jonka punaiset liekit häilyivät sinne tänne sumussa. Mutta viimein neiti Slowboy rupesi rykimään, sanoen savun menevän sieraimiinsa — hän saattoi kuitenkin rykiä ilman pienintäkään syytä — ja herätti lapsen, joka ei tahtonut jälleen rauhoittua. Mutta Harmi, joka oli lähes virstan edellä muista, oli jo juossut kaupungin ensimmäisten huoneitten ohi ja kääntynyt sille kadulle, jonka varrella Kaleb ja hänen tyttärensä asuivat, ja paljoo ennen kuin toiset ehtivät perille, seisoivat Harmi ja sokea tyttö ulkona valmiina tervehtiäksensä heitä. Harmi, olkoon tässä sanottu, käyttäytyi Berthan seurassa ollessaan erittäin hienotuntoisesti, niin että olisi luullut sen varmaan tietävän, että tyttö oli sokea. Se ei koskaan yrittänyt häneen katsomalla saada häntä huomaamaan, niinkuin se usein menetteli toisten suhteen, vaan huomautti Berthaa koskemalla. Mitä se ennen oli tullut tuntemaan sokeista ihmisistä tahi sokeista koirista, sitä en tiedä. Sillä ei ollut koskaan ollut sokeaa isäntää; eikä, minun tietääkseni, herra Harmia, hänen isäänsä, eikä rouva Harmia, eikä ketään muuta hänen kunnioitettavasta suvustansa isän eikä äidin puolelta ollut sokeus vaivannut. Kenties se keksi sen itsestään, mutta ihan varmaan se asian tiesi, ja senvuoksi se piti Berthaa kiinni hameesta, kunnes Peerybinglen matami ja poika ja neiti Slowboy ja kori olivat onnellisesti päässeet oven sisäpuolelle.

May Fielding oli jo tullut; ja hänen äitinsä — pieni juonikas olento, vanha, äkäisen näköinen rouva, jota sanottiin vartaloltansa kauniiksi, koska hän oli pysynyt muuttumatta ihankuin sängynjalka, ja joka, koska hän muinoin oli ollut varakas, taikka luuli voivansa tulla varakkaaksi, jos vain olisi tapahtunut jotakin, mikä ei koskaan tapahtunut eikä millään tavoin voinut olla tapahtumaisilliansakaan — mutta se on samantekevää — käyttäytyi hyvin kohteliaasti ja armollisesti. Oli Gruff ja Tackletonkin siellä, ja hän tahtoi olla ystävällinen, tuntien olevansa oikealla paikallansa, aivan niinkuin kotonansa, kuin nuori elävä lohikala Egyptin pyramiidin huipussa.

“May! Armas, vanha ystäväni!” huudahti Pirkko rientäen häntä vastaan.

“Kuinka hauska on taas tavata sinua!”

Hänen “vanha” ystävänsä oli yhtä sydämellinen ja iloinen kuin hänkin, ja vakuutan teille, että se oli hauska näky, kun he syleilivät toisiaan. Tackletonilla oli epäilemättä hyvä kauneusaisti. May oli todella kaunis.

Olettehan välistä huomanneet kuinka kauniit, teille tutut kasvot, niihin koskiessanne tahi vertaillessanne niitä toisiin kauniisiin kasvoihin, näyttävät sillä hetkellä tavallisilta ja kalvenneilta ja töin tuskin ansaitsevat kiittävää arvosteluanne. Kas niin ei kuitenkaan Pirkon eikä Maynkaan laita ollut! Sillä Mayn kasvot kaunistivat Pirkon ja Pirkon kasvot kaunistivat Mayn, niin luonnollisesti ja suloisesti, jotta Juho Peerybingle sisään astuessaan oli vähällä sanoa, että heidän olisi pitänyt syntyä sisaruksina: mikä olisikin ollut ainoa

toivottava seikka.

Tackleton oli tuonut lampaanlapansa, ja kummaa kummempi, vielä tortunkin — mutta emmehän me ylellisyyttä pelkää, kun morsiamemme on kysymyksessä; emmekä me joka päivä naimisliittoja solmi — ja löytyipä näiden herkkujen lisäksi vasikanpaisti ja lammaspiirakka ja “muuta hyvää”, kuten Peerybinglen matami sanoi, se on: pähkinöitä, appelsiineja ja leivoksia. Kun ruoka oli pöydällä ja Kalebin lisäys, suuri puinen vati täynnä höyryäviä potaatteja pantu viereen (juhlallisen päätöksen mukaan hän ei saanut tarjota muuta kuin potaatteja), talutti Tackleton vastaisen anoppinsa kunniasijalle. Kunnialla täyttääksensä tämän sijan ja korottaaksensa juhlallisuutta oli majesteetillinen vanha rouva koristanut päänsä myssyllä, jonka piti kevytmielisissäkin herättämän tuntoa hänen arvostansa. Hänellä oli hansikkaatkin. Komea sitä olla pitää — maksakoon mitä tahansa!

Kaleb istui tyttärensä vieressä; Pirkko ja hänen entinen koulukumppaninsa vieretyksin; kunnan ajuri istui vastapäätä toisella puolen pöytää. Neiti Slowboy oli tällä hetkellä huolellisesti erotettuna kaikista huonekaluista, paitsi tuolista, jolla istui, ettei hän mihinkään muuhun loukkaisi pojan päätä.

Samoin kuin Tilly suurin silmin katsoa tirkisteli leluja ja nukkeja, tirkistelivät nekin häntä ja muuta seuraa. Vanhat kunnioitettavat herrat oviensa edessä (he olivat täydessä työn touhussa) katsoivat erinomaisella halulla seuraa, välistä seisahtuen ikäänkuin kuunnellaksensa puhetta ja sitten rajusti heittäen kuperkeikkaa useampaan kertaan, pysähtymättä edes hengittääkseen — juuri kuin ilon huumeessa kaikesta mitä näkivät.

Totta tosiaan, jos näillä vanhoilla herroilla oli taipumusta vahingoniloon, niin heillä oli syytä olla mielissään katsellessaan Tackletonin tyytymättömyyttä. Tackleton viihtyi huonosti: mitä iloisemmaksi hänen morsiamensa tuli Pirkon seurassa, sitä äkäisemmäksi muuttui hän, vaikka hän juuri sitä varten oli tuonut heidät yhteen. Tackleton oli vallan kuin koira soimessa; kun he nauroivat eikä hän tainnut nauraa, pisti hänelle heti päähän, että he nauroivat hänelle.

“Ah, May”! sanoi Pirkko, “armas ystäväni, mitkä muutokset! Iloisen kouluaikamme muisteleminen nuorentaa minut taas.”

“Ettehän te olekaan juuri vanha, eikö niin?” lausui Tackleton.

“Katsokaa minun viisasta, totista miestäni tuossa”, virkkoi Pirkko; “hän lisää ikääni vähintäänkin kahdellakymmenellä vuodella. Eikö niin, Juho?”

“Neljäkymmenellä”, vastasi Juho.

“Kuinka paljon te lisäätte Mayn ikää, sitä en varmaan tiedä”, sanoi Pirkko nauraen. “Mutta sataa vuotta nuorempi hän tuskin voinee olla tulevana syntymäpäivänään.”

“Ha-ha!” nauroi Tackleton soinnuttomalla äänellä, joka soi kuin peitetty kulkunen. Ja näytti kuin hän olisi voinut vääntää Pirkolta niskat nurin olematta siitä millänsäkään.

“Armaani!” lausui Pirkko. “Muistatko kuinka me koulussa lorusimme tulevista miehistämme. Tuskin tiedänkään kuinka nuori, kuinka kaunis ja iloinen ja vilkas minun mieheni piti oleman! ja Mayn sitten! — Oi, ystäväni! En tiedä pitäisikö nauraa vai itkeä, kun muistelen kuinka hulluja me olimme.”

May näytti tietävän mitä oli tekeminen, sillä hänen kasvonsa punehtuivat ja kyyneleet kihosivat hänelle silmiin.

“Jonkun kerran me oikein määräilimme minkälainen piti minkin oleman — me valitsimme saatavilla olevia nuoria miehiä”, kertoi Pirkko. “Kuinka vähän me tulevaisuudesta tiesimme! Tosin en minä koskaan Juhoa valinnut; en häntä ajatellutkaan. Ja jos olisin sanonut sinun menevän naimisiin herra Tackletonin kanssa, niin sinä olisit lyönyt minua. Etkös olisikin, May?”

Vaikkei May myöntänyt sitä todeksi, ei hän sitä kuitenkaan millään tavoin kieltänytkään.

Tackleton nauroi — melkeinpä hirnui, niin kovasti hän nauroi. Nauroi Juho Peerybingekin tavallisella hyväluontoisella tavallaan; mutta se oli vain kuiskausta Tackletonin nauruun verraten.

“Te ette voineet sille mitään. Te ette näet voineet vastustaa meitä”, lausui Tackleton. “Tässä me olemme! Tässä me olemme! Missä ovat teidän iloiset nuoret sulhonne!”

“Muutamat ovat kuolleet”, sanoi Pirkko, “ja muutamat ovat unohtuneet. Jos muutamat tällä hetkellä seisoisivat tässä, eivät he uskoisi meitä samoiksi ihmisiksi — eivät uskoisi silmiänsä eivätkä korviansa, eivät uskoisi, että me todella voimme heidät unohtaa. Ei, eivät he uskoisi siitä sanaakaan!”

“Mitä, Pirkko!” huudahti ajuri. “Pieni vaimoni!”

Pirkko oli puhunut niin kiivaasti ja innokkaasti, että hän epäilemättä tarvitsikin muistutuksen rauhoittuakseen.

Hänen miehensä varoitus oli tosin ystävällinen, sillä se tapahtui (Juhon mielestä) vain vanhan Tackletonin vuoksi; mutta se vaikutti kuitenkin, sillä Pirkko vaikenä heti eikä hiiskunut enää sanaakaan. Hiljaakin ollessaan hän näytti yhtä hyvin liikutetulta, ja sen viekas Tackleton, jonka puoleksi umpinainen silmä aina vartioi Pirkkoa, huomasi ja piti muistissa — saammepa nähdä minkä vuoksi.

May ei lausunut sanaakaan, ei hyvää eikä pahaa, vaan istui ihan vaiti, maahan luoduin katsein, ja näytti juuri kuin hän ei ollenkaan huolisi siitä, mitä puhuttiin tahi mitä hänen ympärillensä tapahtui. Nyt rupesi hyvä rouva, hänen äitinsä, puhumaan ja sanoi ensiksi: tytöt ovat tyttöjä, menneet ajat ovat menneet ja hänen luullaksensa ihminen niin kauan kuin on nuori ja kevytmielinen aina käyttäytyy niinkuin nuori ja kevytmielinen ihminen, ja lisäsi vielä pari yhtä oikeaa vastaansanomaton lausetta. Sitten hän sanoi kiittävänsä taivaan Jumalaa, kun hänen tyttärensä May oli aina ollut hyvä ja kuuliainen lapsi, josta hän ei kuitenkaan tahtonut kiittää itseänsä, vaikka syystä oli uskomisen sen olevan hänen ansionsa. Tackletonin hän sanoi siveyden kannalta olevan nuhteettoman miehen; ja mitä naimisliittoon tulee, niin hän oli kaikin puolin toivottava vävy, kuten jokainen tiesi. (Hän puhui kovin innokkaasti.) Se perhekunta, johon Tackleton ennen pitkää oli kuuluva, oli (hän toivoi Tackletonin sen tietävän) syystä ylpeä, ja jos muutamat seikat indigosinivärikaupassa olisivat käyneet toisin (sen verran hän vain sanoi, ei enempää), niin olisi perhe kenties hyvinkin rikas. Hän ei sanonut tahtovansa muistuttaa menneistä, kuinka tyttärensä jonkun aikaa oli pannut vastaan herra Tackletonin tarjousta, eikä puhua monesta muusta seikasta, jotka hän kuitenkin kovin laveasti kertoi. Viimeksi hän sanoi maailmassa nimenomaan kokeneensa ja nähneensä, että ne avioliitot, joissa on vähemmän sitä, jota

hullut ja lapselliset ihmiset sanovat rakkaudeksi, ovat kaikista onnellisimmat; ja mahdollisimman suurta onnea — ei rajua, vaan lujaa, kestäväää — hän toivoi tästä lähestyvistä naimisesta. Päätteeksi hän antoi sitten seuran tietää huomispäivän olevan sen, jota varten hän oli elänyt ja jonka mailleen mentyä hän ei toivonut muuta kuin päästä kuolemaan ja tulla haudatuksi kunnialliseen paikkaan.

Koska nämä mielipiteet olivat vastaansanomattomat — kaikkien semmoisten mielipiteiden yhteinen ja onnellinen ominaisuus, jotka ovat tarpeeksi sisällyksettömiä — kääntyi puhe toisaalle ja vasikkapaisti ja lammaspiirakka, kylmä lampaanlapa, potaatit ja torttu vetivät yleisen huomion puoleensa. Ettei olutpulloilla olisi syytä valittaa ylenkatsetta, esitti Juho Peerybingle huomispäivän, hääpäivän maljan ja käski heidän tyhjentää lasinsa sen kunniaksi, ennenkuin hän jatkoi matkaansa.

Hän näet vain viivähti siellä antaaksensa vanhan hevosen hetken syödä. Hänellä oli vielä neljän tahi viiden virstan matka edessä; ja kun hän illalla palasi, niin hän kävi Pirkkoa hakemassa ja levähti taas vähäsen kotimatalla. Semmoinen oli ollut järjestys näinä iltaseurapäivinä aina alusta aikain.

Kaksi muutakin läsnäolevaa, paitsi morsian ja sulho, ei maljasta huolinut. Toinen oli Pirkko, joka oli liiaksi sekaisin tietääksensä kuinka tällä hetkellä oli meneteltävä, toinen oli Bertha, joka äkisti nousi ja lähti pöydästä.

“Hyvää iltaa!” sanoi Juho Peerybingle pukien päällystakin yllensä.

“Palaan tavalliseen aikaan. Hyvää iltaa!”

“Hyvää iltaa, Juho”, vastasi Kaleb.

Näytti kuin hän olisi sanonut sen ulkoläksyn tavoin, ja hänen kätensä viittasi samalla tietämättömällä tavalla; sillä hän katseli Berthaa yhtämittaa ja huolellisesti.

“Hyvää iltaa, nuori mies!” lausui ajuri iloisesti kumartuen suudellaksensa lasta, jonka Tilly Slowboy — hän askarteli nyt veitsellä ja kahvelilla — oli asettanut nukkumaan (ja todella ollenkaan loukkaamatta) Berthan sängyn nurkkaan. “Hyvää iltaa! Aika on, luulen ma, tuleva, jolloin sinä, pikku ystäväni, lähdet ulos kylmään ja jätät vanhan isäsi takan ääreen huvittelemaan piipulla ja luuvalotaudilla, hä? Missä Pirkko on?”

“Tässä, Juho!” vastasi tämä kavahtaen unelmistansa.

“Tule, tule!” sanoi ajuri taputtaen kovasti käsiänsä. “Missä on piippuni?”

“Olen aivan unohtanut piipun, Juho.”

Unohtanut piipun! Onko kummempaa kuultu! Hän! Unohtanut piipun!

“Minä heti — minä pistän heti. Se on pian tehty.”

Mutta se ei ollut pian tehty. Piippu oli tavallisella paikallaan, ajurin suuressa taskussa, pienen kukkaron vieressä, jonka Pirkko itse oli tehnyt ja josta hän oli niin tottunut pistämään piippuun. Mutta hänen kätensä vapisi niin, että se takertui taskuun (oli se sentään kyllin pieni helposti päästäksensä sisään ja taasen ulos) ja kopeloi julmasti. Piipun täyttäminen ja sytyttäminen, joista askareista minä olen niin suuresti häntä kiittänyt (ehkä sen vielä muistatte), kävi tällä kertaa taidottomasti alusta loppuun saakka. Koko ajan tirkisteli Tackleton puoleksi umpinaisella silmällään ilkeästi häneen, ja aina kun hänen

silmänsä kohtasi Pirkon silmän — tahi tavoitti, sillä totta puhuen se ei koskaan kohdannut toisen silmää, vaan oli ikäänkuin pyydys, jolla hän otti kiinni katseita — lisääntyi Pirkon häiriö aivan näkyvällä tavalla.

“Voi, mikä kelvoton Pirkko sinä olet tänään!” sanoi Juho. “Luulenpa melkein tekeväni sen paremmin itse!”

Lausuttuaan nämä ystävälliset sanat hän lähti ulos, ja pian kuultiin kadulta kärryjen räminää, kun hän, Harmi mukanaan, ajoi vanhalla hevosella matkoihinsa. Sillä aikaa seisojaneksiva Kaleb katsoen sokeaa tytärtänsä yhtä levottomasti kuin ennenkin.

“Bertha!” lausui Kaleb hiljaa. “Mitä on tapahtunut? Muutamassa hetkessä olet sinä, kultaseni, niin muuttunut — aamusta alkaen. Sinä vaikenet ja olet surullinen koko päivän! Mikä sinua vaivaa? Sano minulle!”

“Oi isä, isä!” huudahti sokea tyttö ja hyrähti itkuun. “Minun kovaa, kovaa kohtaloani!”

Kaleb vei kätensä silmiensä ylitse ennenkuin vastasi.

“Mutta ajattelehan kuinka iloinen ja onnellinen sinä olet ollut, Bertha! Kuinka hyvä, kuinka monelle rakas.”

“Juuri se koskeekin sydämeeni, hyvä isä! Jokainen on hellä ja ystävällinen minulle!”

Kaleb oli liiaksi liikutettu voidakseen käsittää häntä oikein.

“Olla — olla sokea, rakas Bertha raukkani, on kyllä suuri onnettomuus; mutta —”

“Sitä en ole koskaan tuntenut!” huudahti sokea tyttö. “En ole koskaan sitä täydellisesti tuntenut. En koskaan! Jolloinkulloinkin olisin suonut näkevänäi teidät tahi hänet, kerran vain, rakas isä, kerran lyhyen silmänräpäyksen ajan, että tietäisin mitä kannan täällä sydämessäni” — hän laski kätensä rinnallensa — “että tulisin vakuutetuksi, olenko oikeassa! Ja jolloinkulloin (mutta silloin olin vielä lapsi) itkin ja rukoilin öillä ajatellessani, etteivät teidän kuvanne, jotka sydämeistäni nousivat taivaaseen, voineetkaan olla todenmukaisia. Mutta se tunne katosi pian. Se katosi, ja minä olin taas levollinen ja iloinen!”

“Kyllä se taaskin katoaa”, lausui Kaleb.

“Mutta isä! Oi hyvä, armas isä! anna minulle anteeksi, jos olen paha!” sanoi sokea tyttö. “Eihän se suru minua paina!”

Hänen isänsä ei voinut pidättää kyöneleitänsä, vaan ne vierivät tulvanaan, niin liikuttava oli tytön totisuus. Mutta hän ei vielä ymmärtänyt.

“Käske hänet minun luokseni”, sanoi Bertha. “En voi olla sitä sanomatta. Käske hänet minun luokseni, isä!”

Bertha huomasi isänsä epäröivän ja lisäsi: “May. Käske May!”

May, kun kuuli nimeänsä mainittavan, tuli hänen luoksensa ja otti häntä kädestä. Sokea tyttö kääntyi kiireesti häneen päin ja piti häntä molemmista käsistä.

“Katso, rakas, armas ystäväni!” lausui Bertha. “Lue kauniilla silmilläsi minun kasvojani ja sano, onko niihin totuus piirrettynä.”

“On, armas Berthani!”

Sokea tyttö kohotti nyt kalpeat kasvonsa, joita pitkin kyyneleet viljalti vierivät, häneen päin ja lausui:

“Sielussani ei ole muuta toivoa eikä ajatusta, hyvä, armas Mayni, kuin että sinä tulisit onnelliseksi! Sielussani ei ole kestävämpää kiitollista muistoa kuin se syvä muisto, jonka sinun osoittamasi hyvyys on siihen painanut, kun sinä et ole unohtanut sokeaa Berthaasi, vaikka maailma on tarjonnut sinulle yllinkyllin kauneutta ja muuta nähtävää ihailtavaksi, vaan ystävällisesti muistanut häntä — aina meidän molempain lapsuudesta saakka tahi niin kauan kuin minä olen ollut lapsi niinkuin ainoastaan sokea voi olla! Seuratkoon siunaus sinua! Olkoon sinun onnellinen elämänpolkusi valoisa! Ei senvuoksi vähemmin, armas Mayni” — hän veti Mayn likemmäksi itseänsä — “ei senvuoksi vähemmin, että, kun tänään kuulin sinun tulevan hänen vaimoksensa, sydämeni oli pakahtumaisillaan! Isä, May, Pirkko! antakaa minulle anteeksi, että niin on; hän on niin paljon, paljon tehnyt minulle hyvää lievittäöksensä minun vaikeata, synkkää elämäni; ja uskokaa minua, kun otan taivaan todistajakseni, vaikka nyt itken — etten voi toivoa hänelle parempaa vaimoa, joka hänen hyvyytensä paremmin ansaitsisi kuin May.”

Puhuessansa hän oli päästänyt May Fieldingin käden irti ja seisoi rukoilevassa asennossa hänen edessänsä. Hänen päänsä painui alemmaksi ja alemmaksi hänen tehdessänsä tätä odottamatonta tunnustusta, ja hän vaipui viimein ystävänsä jalkoihin ja kätki sokeat kasvonsa hänen hameensa helmoihin.

“Hyvä Jumala!” huudahti isä, jolle totuus yhtäkkiä selvisi, “minä olen pettänyt häntä aina kehdosta saakka, särkeäkseni viimein hänen sydämensä!”

Oli kaikille onneksi, että Pirkko, päivänpaisteinen, ystävällinen, toimelias, pieni Pirkko — sillä semmoinen hän oli, mitä vikoja hänessä sitten lieneekin ollut ja kuinka suuresti te ennen pitkää häntä ruvennetekin vihaamaan — ja se oli kaikille onneksi, että hän oli saapuvilla; sillä vaikea on sanoa kuinka asia olisi päättynyt ilman häntä. Mutta Pirkko sanoi toinnuttuansa, ennenkuin May tahi Kaleb hiiskuivat sanaakaan:

“Tule, tule, armas Berthani! tule pois minun kanssani! Anna hänelle käsivartesi, May. Kas niin! kuinka rauhoittunut hän jo on, katsokaa. Kuinka hyvä, että hän seuraa meitä”, puhui iloinen, pieni vaimo suudellen Berthaa otsalle. “Tule pois, rakas Berthani! Tule, ja sinun hyvä isäsi seuraa sinua; eikö niin, Kaleb? kyllä varmaan!”

Niin, niin! hän oli kelpo pieni Pirkko semmoisissa asioissa, ja kova piti oleman luonto, joka ei sulanut hänen vaikutuksestaan. Kun hän oli vienyt pois Kaleb paran ja Berthan, jotta he saisivat lohduttaa ja rauhoittaa toisiansa, niinkuin hän tiesi ainoastaan heidän itse osaavan, niin hän tuli heti juosten takaisin — ihanana kuin kevään kukkanen, sanotaan, mutta minä sanon ihanampana — vartioimaan tuota pientä pöyhkeilevää mahtimiestä, joka oli puettuna myssyyn ja hansikkaihin — ja estämään jumalanluomaa vanhaa rouvaa tekemästä uusia havaintoja.

“Anna minulle poikasi, Tilly”, sanoi hän nostaen tuolin lähemmäksi takkaa, “ja sillä aikaa kun minä pitelen sitä sylissäni, suvaitsee rouva Fielding kenties neuvoa minulle vähän oikeata lastenhoitoa ja antaa minulle tuhansia tietoja, jotka ovat minulle tuiki tuntemattomia. Tahtoisitteko olla niin hyvä, rouva Fielding?”

Saksalainen jättiläinen, joka kansantarinan mukaan tuhuudessaan viilsi itseensä kuolettavan haavan yrittäessään muuatta silmäkääntäjän tempua, johon hänen päävihollisensa oli yllyttänyt häntä suurusta syödessä — ei mennyt puoleksikaan niin kernaasti hänelle viritettyyn paulaan kuin vanha rouva tähän sievään ansaan. Tackletonin poistuminen ja vielä lisäksi se seikka, että kaksi tahi kolme ihmistä oli syrjässä puhutellut toisiansa, jättäen hänet pariksi minuutiksi yksiksensä, se oli kyllin suuri loukkaus hänen arvolleen ja saattoi hänet neljänkolmatta tunnin ajan valittamaan indigo-sinivärikaupan ihmeellisiä vaiheita. Mutta nuoren äidin osoittama sopiva kunnioitus rouvan kokemusta kohtaan oli niin houkutteleva, että hän hetken kursailtuansa alkoi hyvin mielellänsä neuvoa Pirkkoa ja istuen suorana kuin seiväs veitikkamaisen Pirkon edessä piti tunnin kestävän luennon pettämättömistä kotilääkkeistä ja resepteistä, jotka, jos niitä olisi todella käytetty, varmaan olisivat tuottaneet tuhon nuorelle Peerybinglille, vaikka hän olisikin ollut pikku Simson.

Ajan kuluksi neuloi Pirkko vähäsen — hänellä oli kaikki neulomatarpeet hameensa taskussa; miten se oli mahdollista, sitä en ollenkaan ymmärrä — sitten hän hyssytteli lasta ja neuloi taas; sitten hän hetken kuiskutteli Mayn kanssa, sillä aikaa kun vanha rouva uinaili. Siten hän, tapansa mukaan pientä puuhaa pitäen, sai illan kulumaan aivan nopeasti. Kun pimeä tuli, niin hän kohensi valkeata, sillä juhlallisesti oli säädetty, että hän pitäisi huolen kaikista Berthan talousaskareista näinä seurailtoina, nosti teepöydän esille, lasi alas ikkunaverhon ja sytytti kynttilän. Sitten hän soitti hetken harppua, jonka Kaleb oli hankkinut Berthalle, ja hän soitti kauniisti, sillä luonto oli suonut hänelle hienon korvan yhtä hyvin soittoa kuin kalliita kiviä varten, jos viimeainittuja vain olisi ollut korviin ripustaa. Niin tuli teenjuonnin aika ja Tackleton palasi takaisin juomaan kuppinsa ja viettämään iltaansa.

Kaleb ja Bertha olivat tulleet jo ennen, ja Kaleb istui iltatyössään. Mutta hän raukka ei saanutkaan mitään aikaan, kun yhä vain suri ja soimasi itseään tyttärensä tähden. Liikuttavaa oli nähdä kuinka hän istui jouten työtuolillansa katsoen surullisesti Berthaa, ja hänen silmänsä kysyivät aina: “Olenko minä pettänyt häntä kehdosta saakka särkeäkseni viimein hänen sydämensä!”

Kun oli jo myöhäinen ja tee oli juotu, ja Pirkko pessyt teekupit; sanalla sanoen — se on, näet, nyt sanottava eikä auta toistaiseksi jättäminen — kun aika lähestyi, jolloin ajuria odotettiin, muuttui Pirkon käytös jälleen, joka kerta kun rattaiden jyrinää kuului ulkoa. Hän kalpeni ja punastui vuorotellen ja oli kovin rauhaton. Ei niinkuin hyvät vaimot kuullessansa miehensä lähestyvän. Ei, ei, ei; se oli ihan toisenlaista rauhattomuutta.

Rattaiden jyrinää, kavioiden kopsetta, koiran haukuntaa alkoi kuulua ja kuului yhä likempää. Harmin käpälä raapi ovea.

“Kenen astunta se on?” huudahti Bertha hypähtäen ylös.

“Kenen astunta?” vastasi ajuri astuessaan sisään, ruskeat kasvot punoittaen kuin puolukat kylmästä yöilmasta. “Minun!”

“Mutta nepä toiset askeleet”, sanoi Bertha, “miehen askeleet takananne? —”

“Häntä ei saa petetyksi”, virkkoi ajuri nauraen. “Astukaa sisään, herra, olette tervetullut, ei siis pelkoa!”

Kun ajuri oli sanonut sen korkealla äänellä, astui vanha, kuuro herra sisään.

“Ei hän ole aivan vieras; te olette, Kaleb, hänet ennenkin tavannut”, lausui ajuri. “Suokaa hänelle majaa siksi kun lähdemme.”

“Se on tietty, Juho, se on kunnia minulle.”

“Hän on paras kumppani maailmassa, kun on salaisuuksia”, lausui Juho. “Minulla on jotensakin hyvät keuhkot, mutta tällä kertaa ne olivat todella tarpeeseen. — Istukaa, hyvä herra. Pelkkiä ystäviä kaikki tyyni ja kaikki iloitsevat nähdessään teidät!”

Annettuansa tämän vakuutuksen äänellä, joka hyvin todisti mitä hän keuhkoistansa oli sanonut, hän lausui tavallisella äänellä: “Hän ei pyydä mitään muuta kuin tuolin takan ääressä ja luvan istua siinä äänetönnä ja katsella ystävällisesti ympärillensä. Hänen vaatimuksensa ovat helposti täytetyt.”

Bertha oli kuunnellut tarkasti. Hän käski Kalebin luoksensa, ja kun tämä oli nostanut tuolin, hän pyysi hiljaisella äänellä isäänsä kertomaan vieraasta. Kun se oli tehty (todenmukaisesti ja suurella huolella), huokasi Bertha ja näytti kadottavan kaiken uteliaisuuden vieraan suhteen.

Ajuri oli erittäin hyvällä tuulella ja enemmän kuin koskaan ihastunut pieneen vaimoonsa.

“Olipa se Pirkko kömpelö jälkeen puolenpäivän!” lausui ajuri syleillen häntä vahvoin käsivarsin, seisoessaan vähän syrjässä muista, “ja kuitenkin minä rakastan häntä. Katso tuonne, Pirkko!” Hän osoitti vanhaa herraa. Pirkko katsoi häntä ja vapisi, luulen ma. “Hän on — ha-ha-ha! — kovin ihastunut sinuun!” sanoi ajuri. “Koko matkalla hän ei muusta puhunut. Hän on kelpo vanha poika. Minä pidän hänestä senvuoksi!”

“Minä toivon hänelle paremman ihastuttajan, Juho”, vastasi Pirkko katsoen levottomasti ympäri huonetta ja Tackletonia erittäin.

“Paremman ihastuttajan!” huudahti Juho iloissaan. “Parempaa ei ole. Kas niin! pois päällystakki ja villahuivi! hupainen puolitunti valkean ääressä! Nöyrin palvelijanne, hyvä rouva! Pelaammeko marjaasia yhdessä, te ja minä? Hyvä, hyvä! Kortit ja pöytä, Pirkko! Ja lasi olutta, jos sitä vielä on jäljellä, vaimoni!”

Hänen kortinlyöntiehdotuksensa oli tarkoitettu vanhalle rouvalle, joka suostui siihen armollisen mielellään, ja pian he olivat täydessä toimesta. Ensimmältä katseli ajuri hymyillen ympärillensä, kutsui silloin tällöin Pirkkoa katsomaan korttejansa ja neuvomaan.

Mutta kun hänen vastapelaajansa oli sangen tarkka sekä satunnaisesti halukas panemaan peliin enemmän huolta kuin hänelle olisi ollut luvallista, oli samanlainen huolellisuus

hänenkin puoleltansa tarpeeseen, niin ettei hänen huomionsa muualle riittänyt. Vähitellen hän kiintyi peliinsä niin, ettei miettinyt mitään muuta, kunnes käsi laskeutui hänen olkapäällensä ja muistutti Tackletonin olevan läsnä.

“Olen pahoillani, että häiritsen teitä — mutta sananen vain, nyt heti!”

“Minun tulee jakaa kortit”, vastasi ajuri. “Peli on pian lopussa.”

“Niin on”, sanoi Tackleton. “Tulkaa nyt!”

Tackletonin kalpeissa kasvoissa oli jotakin, joka pakotti ajurin nousemaan heti ja kysymään kiireesti, mitä oli tekeillä.

“Hst! Juho Peerybingle!” lausui Tackleton. “Minun on paha mieleni. Olen pelännyt sitä. Olen epäillyt alusta alkaen.”

“Mikä nyt?” kysyi ajuri pelästyen.

“Hst! Saatte nähdä, jos seuraatte minua.”

Ajuri seurasi häntä sanaakaan hiiskumatta. He menivät pihan poikki. Ulkona välkkyivät tähdet, ja he tulivat pienestä sivuovesta Tackletonin omaan työhuoneeseen, jonka ikkuna antoi aittaaan, joka oli lukittu yöksi. Työhuoneessa oli pimeä, mutta pitkässä, soikeassa aitassa paloi lamppu ja valaisi ikkunaa.

“Malttakaahan hetkinen!” lausui Tackleton. “Luuletteko sietävänne katsoa tuosta ikkunasta?”

“Miksen?” kysyi ajuri.

“Vielä silmänräpäys”, virkkoi Tackleton. “Älkää tehkö väkivaltaa. Se ei auttaisi, vaan tuottaisi kenties onnettomuutta. Te olette voimakas mies ja tekisitte ehkä murhan vihanne vimmassa.”

Ajuri katsahti häneen ja vetäytyi askeleen takaperin, ikäänkuin käärme olisi häntä pistänyt. Mutta samassa hän olikin ikkunan vieressä, ja hän näki —

Voi varjoa takan ääressä! Voi totta puhuvaa sirkkaa! Voi uskotonta vaimoa!

Ajuri näki vaimonsa vanhan miehen seurassa; mutta mies ei enää ollutkaan vanha, vaan nuori ja pulska; kädessä hänellä oli petollinen valkoinen tukka, joka oli hankkinut hänelle pääsyn ajurin yksinäiseen onnettomaan kotiin. Ajuri näki Pirkon kuuntelevan vieraan puhetta ja kääntävän päätänsä, kuiskuttaaksensa hänelle korvaan. Vieraan käsivarsi kiertyi Pirkon vyötärölle, kun he hitaasti kävelivät ovea kohden, josta olivat astuneet sisään. Ajuri näki heidän seisahtuvan, näki Pirkon kääntyvän ja — kasvot, rakkaat kasvot miestänsä kohden — omin käsin silittelevän valkoisia kiharoita vieraan otsalla, nauraen miehensä luottavaa ja herkkäuskoista luontoa.

Ensin puristi ajuri vahvaa nyrkkiänsä, ikäänkuin olisi tahtonut murskata jalopeuran kuoliaaksi. Mutta hän hillitsi taas kätensä ja peitti sillä Tackletonin silmät (sillä hän rakasti Pirkkoa vieläkin), ja sitten kun molemmat olivat menneet, hän vaipui maahan — voimatonna kuin lapsi.

Hän oli jo tamineissaan ja kääriytyneenä leukaan asti ja hoiti hevostaan ja myttyjä, kun Pirkko palasi Kalebin huoneeseen, valmiina lähtemään.

“Nyt, Juhoseni! Hyvää yötä, May! Hyvää yötä, Bertha!”

Saattoiko Pirkko suudella heitä? Saattoiko hän olla ystävällinen ja iloinen ottaessaan jäähyväisiä? Saattoiko hän punastumatta kääntää kasvonsa heihin päin? Saattoi! Tackleton katseli häntä tarkasti; hän teki niin, teki kaikki.

Tilly hyssytteli lasta, kävellen edestakaisin Tackletonin edessä, unisesti matkien kymmeniä kertoja:

“Olivatko sydämet pakahtumaisillaan, kun kuulivat heidän tulevan toisten vaimoiksi; ja ovatko isät pettäneet kehdosta saakka särkeäksensä viimein sydämet?”

“Tilly, anna lapsi nyt minulle. Hyvää yötä, herra Tackleton. Missä kummassa Juho on?”

“Hän aikoo kävellä hevosen vieressä”, lausui Tackleton, joka saattoi Pirkon kärryihin.

“Rakas Juhoseni. Kävellä? Yöllä?”

Juho nyökäytti myöntymyksen merkiksi. Vieras ja pieni lapsenhoitajatar istuivat paikoillensa, ja vanha hevonen lähti liikkeelle. Harmi, mistään tietämätön Harmi, juoksenteli edellä ja takana ja kärryjen ympärillä ja haukkui iloisesti ja riemuiten kuin ennenkin.

Tackletoninkin mentyä saattamaan Mayta ja hänen äitiänsä kotiin istui Kaleb raukka takana ääressä tyttärensä vieressä, huolestuneena ja murheellisena katsoen häntä ja surullisesti kertoen: “Olenko pettänyt häntä kehdosta saakka särkeäkseeni viimein hänen sydämensä!”

Lelut, jotka pojan tähden oli otettu esiin ja pantu käymään, olivat jo aikoja sitten seisahtuneet. Hämärässä hiljaisuudessa olisi voinut luulla, että järkähtämättömän levolliset nuket, vauhkot avosilmäiset ja korskuvat hevoset, vanhat herrat, jotka olivat vaipuneet puoleksi polvillensa oviensa eteen, töllistelevät pähkinänsärkijät ja itse eläimetkin, jotka olivat parittain matkalla arkkiin ikäänkuin koulutyöt — olisi voinut luulla, että ne yhtäkkiä olivat jäykistyneet liikkumattomiksi pelkästä hämmästyksestä, koska muka Pirkon oli huomattu olevan petollinen ja Tackletonin rakastettava missä oloissa tahansa.

KOLMAS SIRKUTUS.

Hollantilainen kello nurkassa löi kymmenen, ajurin istuutuessa takkansa ääreen. Hän oli niin huolissaan ja murheissaan, että käkikin pelästyi ja kukahdettuaan kymmenen somaa kukahdusta niin kiireesti kuin suinkin pujahti takaisin maurilaiseen palatsiin, paiskaten oven kiinni perässänsä, ikäänkuin olisi tämä odottamaton näky kovin koskenut hänen hellään tuntoonsa.

Jos pienellä niittomiehellä olisi ollut kaikista terävin viikate, ja jos joka lyönti olisi sattunut ajurin sydämeen, eipä se kuitenkaan olisi haavoittanut sitä niin kipeästi kuin Pirkko oli tehnyt.

Tämä sydän oli niin täynnä rakkautta Pirkkoa kohtaan, sitä kietoivat ja yhdistivät häneen lukemattomat muistot, jotka hänen suloinen olemuksensa oli päivä päivältä punonut; tämä sydän, johon hän oli kiintynyt niin hellästi ja eroamattomasti, tämä sydän, joka oli niin yksinkertainen, mutta rehellinen, luja noudattamaan oikeutta, heikko kärsimään vääryyttä, ei aluksi saattanut syttyä vihaan eikä vainoon, vaan talletti ainoastaan jumalattarensa särkyneen kuvan.

Mutta vähitellen, vähitellen, kun ajuri istui mietiskellen kylmän ja sammuneen lietensä ääressä, alkoi toisia hirveämpiä ajatuksia nousta hänen mieleensä, ikäänkuin ankara tuuli alkaa nousta yöllä. Vieras oli hänen häväistyn kattonsa alla. Kolme askelta hänen kamarinsa ovelle! Yhdellä iskulla se olisi särjetty. "Te tekisitte ehkä murhan vihanne vimmassa", oli Tackleton sanonut. Voisiko sitä sanoa murhaksi, jos hän antaisi roiston puolustautua rinta rintaa vastaan! Hän oli nuorempi mies.

Onnettomalla hetkellä nousi tämä ajatus ajurin synkkään mieleen. Ilkeä ajatus yllytti häntä koston, joka olisi muuttanut iloisen kodin kolkoksi paikaksi, jota yksinäiset matkustajat yöllä olisivat kammoneet ja jossa he myrskyn raivotessa olisivat särkyneistä ikkunoista nähneet haamujen tappelevan himmeässä kuutamossa ja kuulleet myrskyn ulvoessa hurjaa melua ja kammottavia ääniä.

Hän oli *nuorempi* mies! Niin, niin! hän oli sen sydämen lemmitty, joka ei koskaan ollut sykkinyt ajurille. Hän oli Pirkon valittu, jota tämä muisti ja uneksi ja alituisesti ikävöi, vaikka oli olevinansa niin onnellinen ajurin vieressä. Kauhea, tuskaa tuottava ajatus!

Pirkko oli ollut toisessa huoneessa asettamassa lasta nukkumaan. Koska ajuri istui miettien takan ääressä, tuli Pirkko huomaamatta aivan hänen viereensä — suuressa kurjuudessaan hän ei pitänyt lukua mistään — ja pani pienen tuolinsa hänen jalkojensa juureen. Hän huomasi sen vasta kun Pirkko otti häntä kädestä ja hän kohtasi Pirkon katseen.

Oliko se hämmästynyt? Ei. Se oli hänen ensimmäinen ajatuksensa, ja hänen täytyi taasen katsoa Pirkkoon tullakseen siitä vakuutetuksi. Ei, se ei ollut hämmästynyt. Harras, uteleva katse; mutta ei hämmästynyt. Ensin se oli levoton ja totinen; sitten se muuttui kummaksi, tuimaksi, kammottavaksi hymyilyksi, ikäänkuin hän olisi arvannut miehensä mietteet; sitten tämä ei nähnyt muuta kuin että Pirkko peitti otsansa ja silmänsä kädellään ja painoi päänsä, niin että hiukset valuivat alas.

Vaikka hän olisikin sillä hetkellä tarvinnut kaikkivallan voiman, niin oli hänen rinnassaan kuitenkin niin paljon kaikkivallan jumalaista avua, armeliaisuutta, ettei hän olisi sormellaankaan koskenut vaimoonsa. Mutta hän ei sietänyt nähdä Pirkkoa kokoonlyyhistyneenä sillä pienellä tuolilla, jolla hän usein rakkaudella ja ylpeydellä oli nähnyt hänet niin viattomana ja iloisena; ja kun Pirkko nousi ja jätti hänet yksikseen, itkeä nyyhkyttäen lähtiessänsä, tuntui ajurista keveämmältä tyhjä istuin vierellensä kuin hänen vaimonsa kauan toivottu läsnäolo. Se tuottikin hänelle tuiminta tuskaa, se muistutti hänelle kuinka yksinäiseksi hän oli jäänyt ja kuinka hänen elämänsä hellimmät siteet olivat revityt.

Mitä syvemmin hän tämän tunsu, sitä selvemmin hän käsitti, että hän olisi mieluisemmin sietänyt nähdä hänen ennenaikaisen kuoleman korjaamana, makaavan liikahtamatta, lapsi rinnallansa. Ja hänen vihansa vierasta vastaan yltyi yltymistään. Hänen silmänsä hakivat asetta.

Pyssy riippui seinällä. Hän otti sen käteensä ja läheni parilla askeleella petollisen vieraan kamarin ovea. Hän tiesi pyssyn ladatuksi. Hänen aivoissansa syntyi synkkä ajatus, että tuo mies olisi ammittava niinkuin metsänpeto, ja se aatos kasvoi vähitellen hirveäksi pahaksi hengeksi, joka karkoitti hänestä kaikki lempeämmät ajatukset ja valtasi hänet rajattomalla voimalla.

Väärin on niin sanoa. Se ei karkoittanut lempeämpiä ajatuksia, vaan muutti ne ilkeästi, muutti ne vitsoiksi, jotka pieksivät häntä, muutti veden vereksi, rakkauden vihaksi, ystävyuden sokeaksi, hurjaksi raivoksi. Pirkon kuva, vaikka olikin sureva ja tahrattu, herätti kuitenkin vastustamattomasti hänessä sääliä ja hellyyttä eikä jättänyt hänen sydäntänsä. Se pysyi siinä ja ajoi häntä ovea kohti, nosti pyssyn hänen olallensa, pakotti hänen sormensa tarttumaan liipasimeen, ja huusi: “ammu hänet vuoteeseen!”

Hän käänsi pyssyn survaistaksensa tukilla ovea; hän piti sitä jo ylhäällä; sekava ajatus syntyi, käskien häntä huutamaan: “Paetkaa, Jumalan tähden, paetkaa ikkunasta!”

Silloin leimahti puolisammuneesta hiilloksesta yhtäkkiä kirkas liekki valaisten koko takan, ja sirkka alkoi laulaa.

Ei mikään ääni, ei inhimillinen, ei Pirkonkaan, olisi voinut ajuria niin liikuttaa ja tyynnyttää. Teeskentelemättömät sanat, joilla Pirkko oli ilmaissut mieltymyksensä sirkkaan, soivat jälleen ajurin korvissa. Pirkon hellä vakavuus sillä hetkellä muistui mieleen, ja hänen suloinen äänensä — millainen ääni, millainen kodikas sävel rehellisen miehen asumuksessa! — saattoi ajurin paremman luonnon taas vapisemaan ja herätti sen eloon ja toimintaan.

Hän pakeni ovelta kuin unissakulkija, joka herää hirveästä unesta, ja pani pyssyn pois. Kätkien kasvot käsiinsä hän istui taasen takan ääreen, ja kyyneleet toivat lievitystä.

Kotisirkka sipsutti esiin ja seisoi keijukaisen muotoisena hänen edessänsä.

“Minä rakastan häntä”, puhui keijukaisen ääni, kertoen ne sanat, jotka ajuri hyvin muisti, “rakastan sirkkaa niiden monien hetkien vuoksi, joina olen sitä kuunnellut, ja niiden monien mietteiden vuoksi, jotka sen viaton sirkutus on minussa synnyttänyt.”

“Niin hän sanoi!” huusi ajuri. “Juuri niin!”

“Tämä on ollut onnellinen koti, Juho, ja sentähden minä rakastan sirkkaa!”

“Onnellinen, onnellinen, sen Jumala tietää”, huokasi ajuri. “Hän tuotti aina onnea — tähän hetkeen saakka.”

“Niin hempeä ja suloinen, niin kotoinen, iloinen, ahkera ja leikillinen!” lausui ääni.

“Muuten en olisi koskaan voinut häntä rakastaa niinkuin olen häntä rakastanut”, vastasi ajuri.

Ääni lausui oikaisten: “yhä rakastan.”

Ajuri toisti: “niinkuin olen häntä rakastanut.” Vaan ei päättävästi. Hänen tapaileva kielensä ei ottanut noudattaakseen hänen tahtoansa, vaan halusi itsensä ja hänen tähtensä puhua toisin.

Keijukaishaamu nosti kätensä rukoilevaan asentoon ja lausui:

“Oman lietesi vuoksi —”

“Sen lieden, jonka hän on tehnyt kamalaksi”, keskeytti ajuri.

“Sen lieden, jonka hän — niin usein! — on siunannut ja valaissut”, lausui sirkka, “sen lieden, joka ilman häntä olisi ainoastaan läjä kiviä, savea ja ruostunutta rautaa, mutta joka hänen kauttansa on muuttunut kotisi alttariksi, jolle sinä joka ilta olet uhrannut jonkun turhamaisen himon, itsekkäisyyden tahi maailman murheen, ja jolle sinä olet laskenut levollisen mielen, turvallisen luonnon ja yltäkylläisen sydämen antimet, niin että savu tästä köyhästä takasta on noussut taivasta kohti, tuoksuen paremmin kuin kalliimmat suitsutukset, joita poltetaan pyhimysten alttareilla maailman komeimmissa temppeleissä! — Oman lietesi vuoksi, sen hiljaisen pyhyiden vuoksi, muista sen tuomia mietteitä ja muistoja, kuule häntä! kuule minua! Kuule kaikkia jotka puhuvat sinun lietesi ja kotosi kieltä!”

“Ja puhuvat hänen puolestaan?” kysyi ajuri.

“Kaikkien, jotka puhuvat sinun lietesi ja kotosi kieltä, täytyy puhua hänen puolestaan!” vastasi sirkka. “Sillä ne puhuvat totta.”

Sillä aikaa kun ajuri istui tuolilla mietteissänsä, otsa käteen nojattuna, seisoj haltia hänen vieressänsä johtaen hänen mietteitensä ja esittäen heidän yhteiselämänsä hänelle niinkuin kuvastimessa.

Liedestä, kellosta, piipusta, kattilasta, kätkyestä, lattiasta, seinistä, katosta ja kynnyksestä, ulkona olevista kärryistä ja huoneessa olevasta kaapista ja huonekaluista ja kaikista kappaleista ja joka paikasta, johon Pirkko suloudellaan oli kiinnittänyt jonkun muiston itsestensä onnettoman miehensä mieleen, ilmaantui joukoittain keijukaisia. Niillä oli paljon askaroimista, eivätkä he niinkuin sirkka seisahuneet hänen viereensä. Vaan he rupesivat kunnioittamaan Pirkon kuvaa ja nykimään ajuria takista ja osoittamaan hänelle Pirkkoa, kun se tuli näkyviin. Liihotellen sen ympärillä ja hyväillen sitä he sirottelivat kukkasia sen tielle. He kokivat seppelöidä sen kaunista päätä hienoilla sormillansa. He näyttivät pitävän siitä ja lempivän sitä, eivätkä pahanilkiset, syyttävät olennot saaneet sitä lähestyäkään — eikä kukaan — vaan ainoastaan heidän hilpeä, kiitollinen joukkonsa.

Ajurin mietteet olivat kiintyneet Pirkon kuvaan; se pysyi aina hänen edesssä.

Pirkon kuva istui neuloen valkean edessä ja hyräili itseksensä. Semmoinen iloinen, hauska, ahkera, pieni Pirkko! Kaikki keijukaiset kääntyivät samalla kertaa yksituumaisesti häneen, luoden häneen ihmettelevän, yhteisen katseen, joka näytti kysyvän: “Tämäkö on se kevytmielinen vaimo, jota valitat!”

Iloisia ääniä kuului ulkoa: soittimia ja vilkasta puhetta ja naurua. Joukko nuoria, reippaita miehiä juoksi sisään, May Fielding sekä parvi muita sieviä tyttöjä jäljessä. Pirkko oli kauniin kaikista, yhtä nuoren näköinen kuin joku heistä. He vaativat häntä seuraansa, tanssiaisiin. Ja jos kerran kenen pikku jalat olivat luodut tanssia varten, niin ainakin hänen. Mutta hän nauroi, pudisti päätänsä ja osoitti tulelle pantua pataa ja katettua pöytää ylpeästi ja uhmaillen, ja se teki hänet entistään hurmaavammaksi. Niin hän lähetti heidät leikkillisesti luotansa ja nyökäytti aiotuille tanssijoillensa päätänsä, kun he toinen toisensa perästä läksivät tuvasta tiehensä. Ja sen hän teki niin hupaisen välinpitämättömästi, että he olisivat juosseet suoraa päätä järveen, jos olisivat olleet hänen ihailijoitansa — ja niin he suuremmassa tai pienemmässä määrässä olivatkin, sitä ei käy kieltäminen. Kylmyys ei kuitenkaan kuulunut hänen luontoonsa. Ei suinkaan! Sillä nyt tuli joku ajuri ovelle, ja Herra siunatkoon miten hellät tervetuliaiset Pirkko sille soi!

Jälleen loivat keijukaiset yhdessä katseensa ajuriin ja olivat kysyvinänsä: “Onko tämä se vaimo, joka on pettänyt sinut!”

Varjo lankesi peiliin tahi kuvaan: sanokaa sitä kummaksi tahansa. Suuri varjo vieraasta, semmoisena kuin hän ensi kerran seiso i heidän kattonsa alla, pimitti sen pinnan ja kaikki muutkin esineet. Mutta näppärät keijukaiset häärivät väsymättä kuin mehiläiset saadaksensa sen jälleen kirkkaaksi; ja Pirkon kuva ilmestyi taas kirkkaana ja lempeänä.

Hän tuuditti pientä lasta kätkyessä, laulaen sille hiljaa ja nojaten päänsä olkapäähän, joka oli aivan samanlainen kuin sillä miettivällä miehellä, jonka vieressä keijukais-sirkka seiso i.

Yö — minä tarkoitan oikeata yötä, enkä keijukaisten kellon mukaan asetettua — oli nyt loppumaisillaan, ja kun ajurin mietteet olivat siihen saakka ehtineet, sukelsi kuu pilvistä esiin ja valaisi kirkkaasti taivaalla. Kenties tunki sen levollinen, vieno valo ajurin mieleen, niin että hän saattoi levollisemmin miettiä äskeisiä tapahtumia.

Vaikka vieraan varjo vieläkin vähän väliä peitti peilin — aina selvänä, leveänä ja tarkkapiirteisenä — ei se kuitenkaan ollut niin synkkä kuin ensin. Kun se ilmaantui, huusivat keijukaiset pelosta ja huitoivat käsin ja jaloin sanomattoman nopeasti, ajaaksensa sen pois. Ja kun Pirkko taas ilmaantui kirkkaana ja suloisena, niin he riemuitsivat ylen ihastuneina.

He näyttivät häntä aina kirkkaana ja suloisena, sillä he olivat kodin haltioita, joille petos on kuolema, eivätkä he tienneet olevan olemassakaan muuta Pirkkoa kuin sen päivänpaisteisen, vilkkaan ja suloisen pikku olennon, joka oli ollut ajurin kodin valona ja aurinkona.

Keijukaiset olivat sanomattomasti riemuissaan näyttäessänsä häntä lapsi sylissä, kun hän puhutteli vanhoja, viisaita mummoja ja oli olevinansa itsekin hyvin vanha ja mummomainen, kun hän vakavasti ja vanhan tavoin nojasi miehensä käsivarteen ja oli osoittavinaan hänkin — semmoinen pieni vaimon nuppunen kuin hän oli — ylenkatsetta kaikkia maallisia turhuuksia kohtaan ja oli olevinansa nainen, jolle äitiys ei ollut mitään

outoa; — mutta samassa hengenvedossa nähtiin hänen taas nauravan ajurin kömpelyydelle, kääntävän hänen paidankauluksensa alas, saadaksensa hänet hienon näköiseksi, ja pakottavan hänet mukaansa lattialle, opettaaksensa häntä tanssimaan.

He kääntyivät ja katselivat ajuriin suurin silmin näyttäessään Pirkkoa sokean tytön seurassa, sillä jos hän muutoinkin tullessaan toi mukansa iloa ja suloisuutta kaikkialle, niin Kaleb Plummerin kodissa hän tätä hyvyttensä oikein tuhiasi. Sokean tytön kiitollisen luottamuksen ja rakkauden häneen; sen hyvänsuovan tavan, jolla hän vältti Berthan kiitoksia; pienet näppärät keinot, joita hän käytti tehdäksensä vierailuiltoinakin joka hetki jotakin Berthan kodin hyväksi — sillä hän työskenteli hyvin ahkerasti silloinkin kun näytti lepäävän —; hänen runsaat, koskaan tyhjentyvät varastonsa herkkuja, vasikkapaistia, lammaspiirakoita ja olutpulloja; hänen pienet kasvonsa, jotka olivat yhtä loistavat sisääntullessa kuin hyvästiä jättäessä; kummeksivan ilmeen koko hänen olemuksessaan, somista jaloista aina päälakeen asti; että hän oli kodissa tuiki tarpeellinen olento ja vallan välttämätön iltojen ilostaja; — kaiken tämän toivat keijukaiset näkyviin ja sen vuoksi he rakastivat häntä. Kerran he taas katsoivat kaikki rukoilevin silmin ajuriin — muutamat kätkeytyivät hyväillen Pirkon hameen poimuihin — ja näyttivät kysyvän: “Tämäkö on se vaimo, joka on pettänyt sinut?”

Kerran tai pari tahi kolme kertaa tämän pitkän, ajatuksia antavan yön kuluessa he näyttivät hänelle Pirkkoa, joka istui pienellä lempituolillansa, pää kallellaan, kädet silmillä ja kiharat alasvaluneina. Niin oli ajuri nähnyt hänet viime kerralla. Huomatessaan Pirkon niin surullisena he eivät ollenkaan kääntyneet katsomaan ajuria, vaan kokoontuivat kaikki Pirkon ympärille, lohduttamaan ja suutelemaan häntä, ja kehottivat toisiansa osoittamaan hellyyttä ja ystävyyttä hänelle, mutta ajurin he kerrassaan unohtivat.

Niin kului yö. Kuu laski, tähdet sammuiivat, kylmä päivä sarasti, aurinko nousi. Ajuri istui yhä mietteissään takan nurkassa. Hän oli istunut siinä koko yön, pää käsiin nojattuna. Koko yön oli uskollinen sirkka sirkuttanut takan kupeessa. Koko yön hän oli kuunnellut sen sirkutusta. Koko yön olivat kodin haltiat hyörineet hänen ympärillensä. Koko yön oli Pirkon kuva näkynyt puhtaana ja rakastettavana peilissä, paitsi milloin ohiliitävä varjo himmensi sen.

Oli jo kirkas päivä, kun ajuri nousi, peseytyi ja pukeutui. Hän ei tullut menneeksi tavallisiin iloisiin askareihinsa; hänen mielensä ei niihin tehnyt. Mutta samapa se, sillä tänään oli Tackletonin häät, ja hän oli ottanut sijaisen kuljettamaan kuormarattaitansa. Hän oli ajatellut mennä iloisena kirkkoon Pirkon kanssa, mutta nyt se tuuma oli mennyttä. Tänään oli heidänkin häittänsä vuosipäivä. Oi, hän ei ollut aavistanutkaan tällaista vuoden loppua!

Ajuri odotti Tackletonin tulevan varhain hänen luoksensa, eikä hän erehtynytäkään. Hän ei ollut kävellyt montakaan minuuttia edestakaisin ovensa edessä, ennenkuin hän näki lelukauppiaan lähestyvän ajaen tietä myöten. Kun rattaat tulivat lähemmäksi, nähtiin Tackletonin olevan kauniiseen hääpukuun puettuna ja hevosen pää oli seppelöity kukilla ja nauhoilla.

Hevonen näytti paljon sulhomaisemmalta kuin itse Tackleton, jonka puoliumpinaisessa silmässä oli tavallista oudompi, paha tietävä katse. Mutta ajuri ei sitä huomannut. Hänellä oli muuta miettimistä.

“Juho Peerybingle!” sanoi Tackleton surkutellen. “Hyvä ystäväni, kuinka voitte tänään?”

“Olen viettänyt huonosti yön, herra Tackleton”, vastasi ajuri pudistaen päätänsä. “Mieleni on ollut sangen rauhaton. Mutta nyt on hyvin! Olisiko teillä puoli tuntia aikaa puhella minun kanssani kahdenkesken?”

“Senvuoksi tulinkin”, vastasi Tackleton laskeutuen rattailta. “Älkää huolehtiko hevosesta. Se seisoo kyllä hiljaa, jos kierrätte ohjat tuohon patsaaseen ja annatte sille suullisen heiniä.”

Kun ajuri oli tuonut tallista tukun heiniä hevoselle, astuivat molemmat miehet sisään.

“Ette kai te ennen yhdeksää mene vihille, luulen ma?” sanoi ajuri.

“En”, vastasi Tackleton. “Aikaa on kyllin, yllin kyllin.”

Heidän kyökkiin tullessaan kolkutti Tilly Slowboy vieraan ovelle. Toinen hänen punainen silmänsä (sillä Tilly oli itkenyt koko yön, koska hänen emäntänsäkin oli itkenyt) tirkisti avaimen reiästä, ja hän koputti kovasti ja näytti pelästyneeltä.

“Älkää panko pahaksi, mutta kukaan ei ota minua kuullakseen”, sanoi Tilly katsoen ympärillensä. “Toivon ettei kukaan ole mennyt ja kuollut!”

Tälle ihmisrakkaalle toivomukselle hän koki antaa enemmän voimaa uusilla koputuksilla, mutta tuiki turhaan.

“Koetanko minä?” sanoi Tackleton. “Sepä olisi ihmeellistä.”

Ajuri, joka oli kääntynyt pois päin ovesta, viittasi että hän saisi mennä jos halusi. Tackleton meni Tilly Slowboyn avuksi. Hänkin kalkutti ja kolkutti, mutta vastausta ei kuulunut vähäistäkään. Pistipä hänen päähänsä nostaa salpa, ja ovi aukeni heti. Hän kurkisti kamariin, hän katsoi ja astui ovesta sisään, mutta palasi pian juosten takaisin.

“Juho Peerybingle”, kuiskasi Tackleton hänen korvaansa. “Toivon, ettei siellä ole — ole tapahtunut mitään pahaa ja ajattelematonta yöllä.”

Ajuri kääntyi äkisti häneen.

“Koska hän on poissa!” lausui Tackleton; “ja akkuna on auki. En näe mitään jälkiä. Mutta pelkäsin siellä olleen jonkun — jonkun kahakan. Häh?”

Hän ummisti melkein kokonansa virkun silmänsä, niin tarkasti hän katsoi ajuria. Ja hänen katseensa, kasvonsa ja koko olemuksensa sai niin läpätunkevan ja terävän ilmeen, kuin hän olisi tahtonut pusertaa ajurista totuuden ilmi.

“Älkää peljätkö”, sanoi ajuri. “Hän tuli illalla tähän huoneeseen, enkä minä hätyyttänyt häntä sanoillani enemmän kuin teoillanikaan, eikä kukaan ole sittemmin ollut siellä. Hän on lähtenyt vapaaehtoisesti. Menisin iloisena kerjäämään leipääni ovelta ovelle, jos voisin saada tapahtuneet tapahtumattomiksi, niin ettei hän koskaan olisi täällä käynytäkään. Mutta hän on tullut ja mennyt. Minulla ei ole hänen kanssansa enää tekemistä!”

“Hm! — Minusta hän on päässyt liian helpolla”, lausui Tackleton tarttuen tuoliin.

Hänen ilkkunsa ei koskenut ajuriin, joka istui vastapäätä häntä ja kätki kasvot käsiinsä, ennenkuin taas puuttui puheeseen.

“Te näytitte minulle eilen illalla”, virkkoi hän viimein, “kuinka minun vaimoni, minun rakas vaimoni salaisesti —”

“Ja hellästi”, lisäsi Tackleton.

“Suosi tuon miehen valepukua ja antoi hänelle tilaisuuden puhutella häntä kahdenkesken. Ei ole näkyä, jota olisin kernaammin ollut näkemättä, eikä ole maailmassa miestä, jonka olisin toivonut näyttämään sitä teidän sijastanne.”

“Tunnustan että minussa on aina ollut epäluuloja”, lausui Tackleton.

“Ja sen vuoksi en juuri ole ollut tervetullut täällä, tiedän ma.”

“Mutta koska te kerran näytitte sen minulle”, jatkoi ajuri hänestä huolimatta, “ja kun te näitte hänet, minun vaimoni, minun rakkaan vaimoni!” — hänen äänensä, silmänsä ja kätensä saivat samalla rauhallisemman ja vakavamman ilmeen, ja hän näytti tehneen lujan päätöksen — “kun te näitte hänet harhatiellä, niin on oikeus ja kohtuus, että te katsotte häntä minun silmilläni, katsotte minun rintaani ja tiedätte mitä minä ajattelen asiasta. Sillä se on päätetty”, lausui ajuri, katsoen häneen totisesti. “Eikä mikään voi sitä muuttaa.”

Tackleton mutisi jotakin myöntymykseksi, että muka kävisi puolustaminen yhtä ja toista. Mutta hän hämmästyti ajurin ääntä ja puhetapaa. Ajuri oli näet yksinkertainen ja suora mies, ja hänen esiintymisensä oli semmoista jaloutta ja arvokkuutta, jonka ainoastaan hänessä asuva jalo ja kunnioitettava henki voi antaa.

“Minä olen yksinkertainen, oppimaton mies”, lausui ajuri, “ja minussa on aivan vähän avuja, jotka voisivat herättää huomiota. En ole teräväjärkinen, niinkuin tiedätte, enkä ole enää nuorikaan. Rakastin pikku Pirkkoani, koska olin nähnyt hänen kasvavan pienestä pitäen isänsä huoneessa; koska tiesin mikä aarre hän oli; koska hän oli ollut elämäni ilona monta, monta vuotta. On monta etevämpää miestä, mutta luullakseni ei kuitenkaan yhtään, joka rakastaisi Pirkkoa hartaammin kuin minä!”

Hän vaikenä ja kaapaisi hiljaa jalallansa lattiaa, ennenkuin jatkoi:

“Tosin arvelin usein olevani liian kehno hänelle, mutta toivoin, että hän saisi minusta lempeän miehen, joka kenties paremmin kuin joku muu tuntisi hänen arvonsa. Sillä tavoin minä sovitin taipumukseni ja omantuntoni, enkä katsonut avioliittoa ihan mahdottomaksi. Ja vihdoinkin kävikin niin, että nain hänet.”

“Hah!” sanoi Tackleton, merkillisesti pudistaen päätänsä.

“Tunsin itseni ja tiesin kuinka häntä rakastin ja kuinka onnelliseksi tulisin”, jatkoi ajuri.

“Mutta en ollut — nyt vasta sen oikein näen — kyllin miettinyt asiaa hänen kannaltansa.”

“Niinpä kyllä”, virkkoi Tackleton. “Kevytmielisyyttä, huikentelevaisuutta, turhamaisuutta, ihailunhalua. Sitä ei kyllin mietitty, jäänyt kokonaan unohduksiin. Hah!”

“Parempi olisi, jos ette keskeyttäisi puhettani, kunnes saatte selvän ajatuksestani”, sanoi ajuri melkein tylysti, “te ette ymmärrä minua ollenkaan. Jos minä eilen olisin lyönyt maahan sen miehen, joka olisi uskaltanut hengähtää herjauksen häntä vastaan, niin minä tänään polkisin jalallani hänen kasvonsa, vaikka hän olisi oma veljeni!”

Lelukauppias katsoa töllisteli häneen hämmästyneenä. Ajuri jatkoi hiljaisemmalla äänellä:

“Muistinko ollenkaan sitä, että otin hänet niin nuorena ja niin kauniina omakseni, että

riistin hänet nuorien leikkitoveriensa seurasta ja vein hänet pois niiltä paikoilta, joiden kaunistuksena hän oli ollut ja jossa hän oli loistanut kuin kirkas tähtönen, ja että sen sijaan piilottelin häntä päivä päivältä pimeässä huoneessani ja ikävässä seurassani? Muistinko, kuinka huonosti soveluin hänen iloiseen luonteeseensa, ja kuinka ikävä semmoinen köntys kuin minä mahtoi olla hänen vilkkaasta mielestään? Muistinko ettei minun rakkauteni häneen ollut mikään ansio, sillä jokainen, joka hänet tunsu, rakasti häntä? En. Minä luotin hänen lempeään luonteeseensa ja nain hänet. Soisinpa etten olisi niin tehnyt! Hänen tähtensä, ei minun!”

Lelukauppias töllisteli häneen silmiänsä räpyttämättä.
Puoliumpinainenkin silmä oli nyt auki.

“Jumala siunatkoon häntä!” sanoi ajuri, “siitä iloisesta vakavuudesta, jolla hän yritti poistaa minusta tätä mietettä! Ja Jumala antakoon anteeksi, että hitaalla älylläni niin myöhään sen huomasi! Lapsi parka! Pirkko parka! Olenhan nähnyt hänen silmänsä kyynelissä, kun on puhuttu semmoisista avioliitoista kuin meidän! Olen sadoin kerroin nähnyt salaisuuden vapisevan hänen huulillansa, enkä koskaan ole epäillyt enkä aavistanut mitään, ennenkuin eilinen ilta tuli. Tyttö parka! Kuinka toivoin, että voisit rakastaa minua! Kuinka saatoin uskoa, että sinä voisit rakastaa minua!”

“Hän teeskenteli rakkautta”, virkkoi Tackleton. “Hän teeskenteli niin liioitellen, että juuri se, totta puhuen, antoi aiheita epäluuloilleni.”

Tässä hän osoitti kuinka paljon parempi May Fielding oli, joka ei edes teeskennellyt rakastavansa *häntä*.

“Hän on koettanut”, sanoi ajuri raukka enemmän liikutettuna kuin tähän saakka oli näyttänyt. “Minä alan älytä kuinka hartaasti hän on koettanut olla hyvä ja rehellinen vaimo minulle. Se onni, jonka olen tämän katon alla nauttinut, todistakoon, kuinka hyvä hän on ollut, kuinka paljon hän on tehnyt, kuinka vakava ja jalo hänen sydämensä on! Olkoon se muisto lohdutuksenani istuessani täällä — yksin.”

“Yksin?” toisti Tackleton. “Oo, te aiotte siis ottaa sydämellenne sen, mitä on tapahtunut?”

“Tahdon”, lausui ajuri, “antaa hänelle suurimman rakkaudenosoituksen ja paraan hyvityksen, mihin voimani riittävät. Voin päästää hänet onnettoman avioliiton jokapäiväisestä kiusasta ja sen vaikeasta salaamisesta. Hän on pääsevä niin vapaaksi, kuin vain voin hänet tehdä.”

“Antaa hänelle hyvityksen!” huusi Tackleton hieroen suuria korviansa.

“Kuulin varmaankin väärin. Sanoitteko niin, todellakin?”

Ajuri tarttui lelukauppiiaan kaulukseen ja pudisteli häntä niinkuin kaislaa.

“Kuulkaa mitä sanon!” lausui hän. “Ja kuulkaa oikein. Kuulkaa, puhunko selkeästi?”

“Kyllä hyvin selkeästi”, vastasi Tackleton.

“Aivan kuin ajattelin mitä sanon?”

“Aivan kuin ajattelisitte mitä sanotte.”

“Minä istuin tämän takan ääressä eilen illalla — koko yön”, virkkoi ajuri. “Samalla paikalla, jossa hän oli usein istunut minun vieressäni, suloiset kasvot käännettyinä

minuun. Muistelin mielessäni koko hänen elämäänsä, päivä päivältä; tarkastin hänen rakasta olentoansa joka tilaisuudessa edessäni. Ja, niin totta kuin elän, hän on viaton, niin totta kuin Jumala elää, joka tuomitsee syyttömät ja syylliset.”

Kelpo sirkka takan kupeessa! Uskolliset kodin keijukat!

“Vihani ja epäluuloni ovat haihtuneet”, sanoi ajuri, “ja ainoastaan suru on jäljellä. Onnettomalla hetkellä ilmaantui entinen rakastaja — joka soveltui paremmin kuin minä hänen ikäänsä ja luonteeseensa ja oli kenties minun tähteni ja vastoin Pirkon taipumusta hylätty. Onnettomalla hetkellä, hämmästyksissään ja ennenkuin on kerinnyt miettiäkään kuinka on menetteleminen, joutuu Pirkko osalliseksi vieraan petokseen salaamalla sen. Eilen illalla hän antoi vieraan puhutella häntä niinkuin näimme. Se oli väärin. Mutta paitsi sitä hän on viaton, jos totuutta on maan päällä!”

“Jos se on teidän ajatuksenne”, rupesi Tackleton sanomaan.

“Niin minä annan hänen mennä!” jatkoi ajuri, “minä siunaan häntä niiden monien onnellisten hetkien vuoksi, jotka hän on minulle suonut; hänen tuottamansa tuska on anteeksi annettu. Menkään hän ja olkoon hänellä rauha mielessä niinkuin toivottelen! Hän ei ole koskaan vihaava minua. Hän on oppiva tuntemaan minut paremmin, kun en enää rasita hänen elämäänsä, kun minun sitomani siteet ovat helpommat hänen kärsiä. Tänään on täsmälleen vuosi siitä päivästä, jona toin hänet kodistansa, katsomatta tarpeeksi hänen iloansa. Tänään hän on sinne palaava, minä en tahdo häntä enää huolestuttaa. Hänen isänsä ja äitinsä tulevat tänne tänä päivänä — me aioimme viettää tämän päivän yhdessä — ottakoot he hänet mukaansa kotiin. Minä voin luottaa häneen, oleskelkoonpa hän siellä, täällä tai missä tahansa. Hän lähtee minulta puhtaana, ja puhtaana hän on pysyvä, siitä olen varma. Jos minä kuolen — kenties jo hänen nuorena ollessaan, sillä olen kadottanut kaikki elinvoimani muutamassa tunnissa — niin hän on näkevä, että minä olen häntä muistanut ja rakastanut viimeiseen hetkeen asti! Se on niiden näkyjen loppu, joita te näytitte minulle. Ja kaikki on nyt ollutta ja mennyttä!”

“Voi, ei, Juho, ei koskaan. Älä puhu lopusta vielä! Ei vielä. Minä olen kuullut jalot sanasi. En voinut pujahtaa huomaamatta ulos enkä tekeytyä tietämättömäksi siitä, joka täyttää minut syvällä kiitollisuudella. Älä puhu vielä lopusta, ennenkuin kello on jälleen lyönyt!”

Pirkko oli tullut sisään heti Tackletonin jäljestä ja seisonut liikkumatta. Hän ei katsonutkaan Tackletoniin, piti vai silmänsä luotuina mieheensä. Mutta hän seiso kaukana Juhosta, jättäen välille niin paljon tilaa kuin mahdollista, ja vaikka hän puhui innostuneella vakavuudella, ei hän kuitenkaan lähestynyt häntä. Kuinka erilainen oli hänen nykyinen käytöksensä entiseen verrattuna!

“Ei tehdä koskaan sitä kelloa, jonka lyönnit palauttaisivat menneet hetket minulle takaisin”, vastasi ajuri surullisesti hymyillen. “Mutta olkoon niinkuin tahdot, armaani. Se lyöpi pian. Mitä puhumme, se ei auta paljon. Vaikeammassakin asiassa kokisin tehdä mieliksesi.”

“No niin!” murisi Tackleton. “Minun pitää lähteä, sillä kellon lyödessä pitää minun olla kirkkotiellä. Hyvää huomenta, Juho Peerybingle. Jään kaipaamaan hupaista seuraanne. Surkuttelen poissaoloanne ja sen syytä!”

“Olenko puhunut selvästi?” virkkoi ajuri saattaen hänet ovelle.

“Aivan selvästi!”

“Ja te muistatte mitä olen sanonut?”

“Kyllä, jos vaaditte minulta sen todistuksen”, lausui Tackleton noustuaan kuitenkin varovaisesti ensin rattaillensa, “niin olen sanova, että kaikki oli niin odottamatonta, etten kotvalleen luule voivani unohtaa sitä.”

“Sen parempi meille molemmille”, vastasi ajuri. “Hyvästi. Toivotan teille onnea!”

“Soisin voivani toivottaa teille samaa”, sanoi Tackleton. “Mutta kun en sitä voi, kiitän teitä. Tässä kahdenkesken sanoen (sen olen jo ennenkin sanonut, eikö niin?) en juuri pelkää avioliittoani onnettomaksi, senvuoksi ettei May ole ollut kovin huolehtiva eikä hellä minua kohtaan! Hyvästi! Pitäkää vaari itsestänne!”

Ajuri seiso katsoen hänen jälkeensä, kunnes hän etäisyydessä näytti niin pieneltä kuin kukat ja nauhat hevosen päässä läheltä katsottuina; sitten hän huokasi syvään ja meni horjuen kuin rauhaton, murrettu mies lepäämään muutamain jalavien suojaan; sillä hän ei tahtonut mennä kotiin ennenkuin kello oli lyönyt.

Hänen pikku vaimonsa itkeä nyyhkytti surkeasti yksin kotona; mutta usein hän pyyhki silmänsä ja lohduttautui kertomalla kuinka hyvä, kuinka jalo hänen miehensä oli! Kerran, pari hän nauroi niin sydämellisesti, riemuisesti ja katkonaisesti (hän itki samalla), että Tilly aivan pelästyi.

“Voi, älkää tehkö niin!” sanoi Tilly. “Sillä tavalla voitte saada pojan kuolemaan ja hautaan, voitte kuin voittekin.”

“Tahdotko antaa hänet usein isänsä syliin, Tilly”, kysyi emäntä pyyhkien silmiänsä, “sitten kun minä en enää ole täällä, vaan olen mennyt vanhaan kotiini?”

“Voi, älkää menkö pois!” huudahti Tilly keikauttaen niskojansa taapäin ja valittaen kovasti. Hän oli sillä hetkellä hyvin Harmin näköinen. “Voi, älkää menkö! Voi, mitä ovat kaikki ihmiset menneet ja olleet ja tehneet kaikille ihmisille, tehdäksensä kaikki onnettomaksi! Voi, voi, voi, voi!”

Sitten rupesi helläsydäminen Tilly niin surkeasti ulvomaan (hänen ulvontansa oli sitä ankarampi, kun hän turhaan yritti tukahuttaa sitä), että epäilemättä olisi lapsi herännyt ja pelästyksestä saanut jonkun taudin (luultavasti vatsanväännteitä), ellei hänen katseensa olisi kohdannut Kaleb Plummeria, joka samassa talutti sisään tytärtänsä. Tämä näky antoi hänelle jälleen voimaa hillitä tunteitansa; hän seiso hetken suu selällänsä; sitten hän karkasi, hirveän kummallisesti hypellen, lattian poikki pikku pojan vuoteen luo ja kätki kasvonsa ja päänsä vuodevaatteisiin. Tästä erinomaisesta käytöksestä hänelle näytti koituvan suuri lievitys.

“Brigitta!” lausui Bertha. “Sinä et ole häissä!”

“Olen sanonut, että te ette ole siellä”, kuiskasi Kaleb. “Sen verran kuulin eilen illalla. Mutta Jumala siunatkoon teitä”, lausui pieni mies tarttuen hellästi Pirkon molempiin käsiin. “*Minä* en huoli siitä, mitä he juoruavat. *Minä* en usko siitä sanaakaan. Minussa ei ole paljoa, mutta senkin antaisin musertaa muruiksi, ennenkuin uskoisin sanaakaan heidän panettelustaan!”

Kaleb kiersi käsivartensa Pirkon kaulaan ja hyväili häntä niinkuin lapsi olisi hyväillyt nukkeansa.

“Bertha ei tahtonut jäädä kotiin tänä aamuna”, lausui Kaleb. “Hän pelkäsi, luulen ma, kuulevansa kirkonkellojen soivan eikä uskaltanut olla niitä niin lähellä hääpäivänä. Me läksimme varhain aamulla ja olemme nyt täällä. Olen miettinyt mitä olen tehnyt”, jatkoi Kaleb oltuaan silmänräpäyksen vaiti; “olen moittinut itseäni, koska en tiennyt mitä minun piti tekemän tahi sanoman tuottamastani mielipahasta, ja olen vihdoinkin katsonut paraaksi ilmaista hänelle totuuden, jos tahdotte olla läsnä sitä kuulemassa! — Tahdotteko olla läsnä ja minulle apuna?” kysyi hän, ja hänen koko ruumiinsa vapisi. “En tiedä kuinka se häneen vaikuttaa; en tiedä mitä hän ajattelee minusta, enkä tiedä huoliiko hän sen perästä ollenkaan isäparastansa. Mutta parasta on kuitenkin, että hän pääsee väärästä luulostansa; minä kärsin seuraukset ansioni mukaan!”

“Brigitta”, lausui Bertha, “missä on kätesi! Kas! Tässä, tässä se on!” suudellen sitä, hymyillen ja vetäen hänet luoksensa. “Kuulin heidän eilen illalla puhelevan hiljaan jostakin pahasta, mitä sinä muka olit tehnyt. He olivat väärässä.”

Ajurin vaimo oli vaiti. Kaleb vastasi hänen puolestaan.

“He olivat väärässä”, sanoi hän.

“Tiesinpähän minä sen!” huusi Bertha ylpeästi. “Minä sanoin sen heille. Mutta he eivät huolineet kuulla sanaakaan! *Häntäkö* voitaisiin moittia jostakin rikoksesta?” Bertha likisti Pirkon kättä ja painoi sen hellästi kasvojansa vastaan. “Ei, en minä sentään ole niin sokea!”

Hänen isänsä istui hänen viereensä ottaen häntä kädestä; Pirkko istui toisella puolella.

“Minä tunnen teidät kaikki”, lausui Bertha, “paremmin kuin luulettekaan. Mutta en ketään niin hyvin kuin Pirkon. En teitäkään, isä. Ympärilläni ei ole mitään niin rehellistä ja luotettavaa kuin hän. Jos saisin tällä hetkellä näköni takaisin, voisin tuntea hänet suuresta ihmisjoukosta, vaikkei kukaan hiiskuisi sanaakaan. Sisareni!”

“Bertha, kultani!” lausui Kaleb. “Minulla on jotakin sydämelläni, jonka mielisin sanoa sinulle, tässä kolmen kesken. Kuuntele minua lempeästi! Minun on tehtävä tunnustus sinulle, armaani.”

“Tunnustusko, isä?”

“Olen poikennut totuudesta ja eksynyt, lapseni!” virkkoi Kaleb, ja kärsimys kuvastui hänen kasvoillansa. “Olen poikennut totuudesta, osoittaakseni rakkautta; ja olen ollut armoton sinua kohtaan.”

Bertha käänsi hämmästyneet kasvonsa isäänsä päin toistaen: “Armoton!”

“Hän syyttää itseänsä liiaksi, Bertha”, sanoi Pirkko. “Saat sen kohta nähdä. Sinun tulee ensimmäiseksi sanoa se hänelle.”

“Hätkö armoton minua kohtaan!” huudahti Bertha, epäilevästi hymyillen.

“Tahtomattani, lapseni”, virkkoi Kaleb. “Mutta armoton olen aivan tietämättäni ollut aina eiliseen saakka. Armas, sokea tyttöni, kuule minua ja anna minulle anteeksi! Ei ole olemassa sinun ympärilläsi sitä maailmaa, jota olen sinulle kuvaillut, sydämeni lemmitty.

Ne silmät, joihin olet luottanut, ovat olleet petolliset.”

Bertha käänsi hämmästyneet kasvonsa isäänsä kohti, mutta vetäytyi syrjään likemmäksi ystäväänsä.

“Elämäsi polku on vaivalloinen, lapsi parkani”, lausui Kaleb, “ja minä mielin tasoittaa sen sinulle. Olen muuttanut kaikki, muuttanut ihmisten luonteet, keksinyt paljon, jota ei ole olemassakaan, tehdäkseni sinut onnellisemmaksi. Olen salannut paljon sinulta ja petellyt sinua monessa kohden, Jumala antakoon sen minulle anteeksi! ja ympäröinyt sinut tyhjiillä kuvituksilla.”

“Mutta elävät ihmiset, eiväthän ne ole tyhjiä kuvituksia?” kysyi Bertha äkisti, kalveten ja paeten hänestä yhä etemmäksi. “Niitä ei voi muutella.”

“Olenpa vain muutellut, Bertha”, valitti Kaleb. “Yksi, jonka sinä tunnet, kyyhkyseni —”

“Voi, isäni! miksi sanotte minun tuntevan?” vastasi Bertha nuhtelevalla äänellä. “Mitä taikka kenen minä tunnen! Minulla ei ole johdattajaa! Minulla kurjalla sokealla!”

Sydämensä tuskassa hän ojensi kättänsä, ikäänkuin olisi hapuillut tiellä; sitten hän peitti kasvonsa surullisesti niinkuin hylätty.

“Se mies, jonka kanssa May tänä päivänä vihitään”, virkkoi Kaleb, “on kova, ilkeä ja ahne mies. Kova isäntä sinulle ja minulle, armas lapsi, hän on ollut jo monta vuotta. Ruma hän on ulkomuodoltaan niinkuin muutenkin luonteeltansa. Aina tyly ja tunnoton. Kaikessa toisenlainen kuin minun antamani kuva hänestä, lapseni. Kaikessa.”

“Voi miksi”, huudahti sokea tyttö, ilmeisesti kärsimättömällä tuskalla, “miksi teitte tämän minulle! Miksi täytitte sydämeni niin täydeksi, viedäksenne sitten niinkuin kuolema kaikki rakastettuni! Voi Jumala, kuinka sokea olen! Kuinka avuton ja yksinäinen!”

Murheellinen isä painoi päänsä; hänen katumuksensa ja surunsa oli ainoa vastaus.

Bertha oli hetkisen kärsinyt tätä kaipauksen tuskaa, kun sirkka takan vieressä rupesi sirkuttamaan, niin ettei sitä kuullut kukaan muu paitsi Bertha. Ei iloisesti, vaan hiljaisella, surullisella äänellä. Se kuului niin murheelliselta, että Berthan silmistä alkoivat kyyneleet vierä; ja kun haamu, joka oli pitänyt ajurille seuraa koko yön, ilmaantui hänen taaksensa, osoittaen sormellansa hänen isäänsä, vihmoivat ne kuin sade kesällä.

Pian kuului sirkan ääni selvemmin; ja vaikka Bertha oli sokea, tiesi ja tunsu hän kuitenkin keijukaisen haamun leijailevan hänen isänsä ympärillä.

“Brigitta”, sanoi sokea tyttö, “kerro minulle minkälainen minun kotini on. Todellisuudessa on!”

“Se on köyhä asunto, Bertha, hyvin köyhä ja tyhjä. Huoneesta on huono turva tuulia ja sateita vastaan talvella. Se on yhtä keltoton suoja paha säätä vastaan, Bertha”, jatkoi Pirkko matalalla, heleällä äänellä, “kuin sinun isäparkasi karkea piikkotakki.”

Sokea tyttö nousi hyvin liikutettuna seisoaalleen ja vei ajurin pikku vaimon syrjään.

“Ne lahjat, jotka minä niin mielelläni vastaanotin, jotka tulivat heti, kun jotakin toivoin, ja jotka olivat niin ylen tervetulleet”, lausui hän vapisten, “keneltä ne tulivat? Sinäkö ne lähetit?”

“En minä.”

“Kuka sitten?”

Pirkko huomasi, että hän jo tiesi sen, eikä vastannut mitään. Sokea tyttö kätki taas kasvonsa käsiinsä. Mutta aivan toisella tavalla.

“Armas Pirkko, hetkinen, yksi ainoa silmänräpäys vielä! Tule likemmäksi, puhu hiljaa minulle. Sinä puhut totta. Voinko sinuun nyt luottaa, voinko?”

“Voit, Bertha, voit!”

“Olen vakuutettu siitä. Sinä säälit minua niin paljon, ettet voi pettää minua. Pirkko, katso toiselle puolelle huonetta, missä isäni on — minun hyvä, armas isäni — ja kerro mitä näet.”

“Näen”, vastasi Pirkko, joka hyvin ymmärsi Berthan mielen, “vanhan miehen istuvan tuolilla. Hän nojaa surullisena tuolin selkälautaan, ja hänen päänsä on painunut käden nojaan ikäänkuin lapselta odottaen lohdutusta, Bertha.”

“Niin, niin. Hän on saapa lohdutusta. — Jatka.”

“Hän on vanha mies, työn ja surun murtama. Hän on laiha, kykenemätön, mieltivä, harmaapäinen vanhus. Näen hänet nyt alakuloisena ja masentuneena ja voimatonna, mutta olen nähnyt hänen monta kertaa ennen voimakkaasti harrastavan suurta, pyhää asiata. Ja minä kunnioitan hänen harmaata päätänsä ja siunaan häntä!”

Sokea tyttö riensi pois ja lankesi polvilleen isänsä eteen ja painoi hänen harmaan päänsä vasten rintaansa.

“Olen saanut näköni takaisin. Nyt näen!” huusi hän. “Olen ollut sokea, mutta nyt ovat silmäni auenneet. En tuntenut häntä! Olisin voinut kuolla tuntematta koskaan isääni, hellää isääni!”

Kalebin liikutus oli sanomaton.

“Ei ole maan päällä niin jaloa ja kaunista miestä”, sanoi sokea tyttö syleillen häntä, “jota voisin rakastaa hartaammin, jota voisin kunnioittaa enemmän kuin tätä! Mitä harmaampi ja vanhempi hän on, sitä enemmän häntä rakastan, isä! Älkööt tästälähin sanoko minua sokeaksi. Olen aina muistava jokaista hänen poskensa ryppyä ja jokaista hänen hiustansakin rukoillessani ja kiittäessäni Jumalaa!”

Kaleb kykeni vihdoin virkkamaan: “Minun Berthani!”

“Ja sokeudessa luulin häntä aivan toiseksi!” lausui tyttö hyväillen häntä ja vuodattaen kyöneleitä herkkätuntoisena. “Hän oli joka päivä vierelläni ja aina niin hellä ja lempeä minua kohtaan, enkä minä sitä aavistanutkaan!”

“Sinun iloinen nuori isäsi, jolla oli sininen takki, Bertha”, virkkoi Kaleb parka. “Hän on kadonnut!”

“Ei ole kadonnut”, vastasi Bertha. “Armahin isäni, ei! Kaikki on tallella — teissä. Isä, jota niin hartaasti rakastin, enkä kuitenkaan kyllin, sillä en tuntenut häntä; se hyväntekijä, jota aloin rakastaa ja kunnioittaa, koska hän sääli minua; kaikki ovat teissä. Ei kukaan ole minun mielessäni kuollut. Kaiken sen sielu, jota olen rakastanut, on tässä — tässä

muodoltaan kuluneessa ja harmaapäisessä vanhuksessa. *Enkä* minä enää *ole* sokea, isä!” Sillä aikaa oli Pirkon huomio ollut kokonansa kiintyneenä isään ja tyttäreeseen; mutta kun hän katsahti ylös pieneen niittomieheen maurilaisella kedolla, niin hän näki kellon lyövän viiden minuutin päästä ja tuli kohta levottomaksi ja liikutetuksi.

“Isä”, lausui Bertha arvelen. “Brigitta?”

“Niin, armaiseni”, vastasi Kaleb. “Hän on tässä.”

“*Hän* ei ole muuttanut. Ette ole koskaan kertonut mitään valheellista *hänestä*?”

“Pelkään että olisin tehnyt senkin, lemmittyäni”, vastasi Kaleb, “jos olisin voinut muuttaa hänet paremmaksi. Mutta olisin vain pahentanut häntä, jos olisin muutellut vähänkään. Häntä en voinut parantaa, Bertha?”

Täydellä luottamuksella oli sokea tyttö kysynyt; ja suloista oli katsella kuinka hän näytti iloiselta ja ylpeältä, kun kuuli sen vastauksen, ja kuinka hän taas uudelleen syleili Pirkkoa.

“Voipi tapahtua useampia muutoksia kuin osaan aavistaakaan, kultaseni”, sanoi Pirkko.

“Tarkoitin muutoksia parempaan päin, muutoksia, jotka tuottavat suurta iloa eräälle meistä. Älkää säikähtykö kovin, jos semmoista tapahtuisi, älkää panko sydämellenne. Kuuletko rattaiden jyrinää tiellä? Sinulla on tarkka kuulo, Bertha. Kuuletko?”

“Kuulen. Joku lähestyy kiireesti.”

“Tie — tie — tiesinhän sinulla olevan hyvän kuulon”, lausui Pirkko painaen rintaansa kädellä ja puhuen niin nopeasti kuin mahdollista, rauhoittaaksensa sykkivää sydäntänsä. “Olen sen usein havainnut ja viimeksi eilen illalla, kun erotit vieraan astunnan. Mutta minkätähden sanoit: ‘kenen astunta tuo on!’ ja minkätähden silloin tavallista tarkemmin huomasit, sitä en voi tietää. Mutta, niinkuin sanon, suuria muutoksia voi tapahtua maailmassa, suuria muutoksia, ja paras on vain varustautua olemaan säikähtymättä, tulipa sitten mitä hyvänsä.”

Kaleb oudosteli tätä puhetta, jonka hän näki yhtä paljon tarkoittavan häntä itseänsä kuin hänen tyttärensäkin. Hän näki Pirkon olevan niin hämmästyksissään, niin sekaannuksissaan ja hädissään, että tämä tuskin voi hengittää ja piti tuolista kiinni pysyäkseen seisoallaan.

“Rattaat ne todella ovat!” huusi Pirkko, “ne lähestyvät! likemmäksi! aivan likelle! nyt ne seisahtuvat puutarhan portille! Nyt kuuluu askeleita ovelta — sama astunta, Bertha, eikö niin! — ja nyt!” —

Hän huudahti huikeasti sanomattomasta riemusta ja juoksi Kalebin luo panemaan kätensä hänen silmillensä, samassa kun nuori mies kiirehti sisään ja viskaten hattunsa korkealle ilmaan riensi heitä kohti.

“Onko kaikki loppunut?” huusi Pirkko.

“Kaikki!”

“Onnellisesti?”

“Niin on!”

“Tunnetteko tuon äänen, rakas Kaleb, muistatteko ennen kuulleenne jotakin senkaltaista?”

kysyi Pirkko.

“Jos poikani kultaisessa Etelä-Amerikassa eläisi?” — lausui Kaleb vavisten.

“Hän elää!” huusi Pirkko ottaen kätensä hänen silmiltään ja taputtaen niitä riemuisesti. “Katsokaa häntä! Katsokaa, hän seisoo edessänne terveenä ja verevänä! Teidän rakas poikanne! Sinun oma armas, ilmi elävä, rakastava veljesi, Bertha!”

Kunniaa tuolle pikku vaimopallerolle hänen riemustansa! Kunniaa hänen kyyneleillensä ja naurulleen, kun hän näki heidän sulkevan toinen toisensa syleilyyn! Kunniaa siitä, että hän niin lempeästi astui puoliväliin vastaan päivettyntä, musta- ja pitkätukkaista merimiestä, ja siitä, ettei hän kääntänyt pois pientä ruusuista suutansa, vaan tarjosi sen vapaasti merimiehen suudeltavaksi ja salli hänen painautua hänen sykkivää sydäntänsä vastaan!

Ja kunniaa käellekin — miks ei! — kun hän kiiruhti esiin maurilaisen palatsin ovesta ja kaksitoista kertaa kukahti kokoontuneelle seuralle, juurikuin hän olisi ollut riemusta juovuksissa!

Sisään tuleva ajuri peräytyi askeleen, ja syytä olikin siihen, kun hän näki olevansa niin hyvässä seurassa. “Katsokaa, Juho!” virkkoi Kaleb riemuiten, “katsokaa tänne! Minun oma poikani kultaisesta Etelä-Amerikasta! Minun oma poikani, jonka te itse valmistitte ja lähetitte matkalle, jolle aina olette ollut niin ystävällinen!”

Ajuri lähestyi kätelläksensä vierasta, mutta seisahtui, sillä hänen kasvonsa jollakin tavoin muistuttivat kuuroa miestä kärryissä.

“Edvard! sinäkö se olit?” kysyi hän.

“Kerro hänelle kaikki!” huusi Pirkko. “Kerro hänelle kaikki, Edvard, äläkä säästä minua ollenkaan, eipä mikään pakota minua enää säästämään itseäni hänen silmissänsä.”

“Minä se olin”, lausui Edvard.

“Ja sinä saatoit varkain valepuvussa tulla vanhan ystäväsi huoneeseen?” virkkoi taas ajuri. “Oli muinoin rehellinen poika — kuinka monta vuotta siitä on, Kaleb, kun kuulimme hänen kuolleen ja saimme siitä todistuksia, joihin luotimme? — hän ei olisi niin tehnyt.”

“Oli minullakin muinoin jalo ystävä, enemmän isä kuin ystävä minulle”, virkkoi Edvard; “hän ei koskaan olisi tuominnut minua eikä ketään muuta kuulematta. Te se olitte. Ja olen varma, että te nytkin kuulette minua.”

Levottomasti katsahtaen vielä etäällä seisovaan Pirkkoon vastasi ajuri:

“Niin! Se on oikein. Minä kuulen.”

“Tietäkää siis, kun minä läksin täältä poikana”, lausui Edvard, “rakastin minä — ja sain vastarakkautta osakseni. Lemmittyni oli hyvin nuori tyttö, joka kenties (niinkuin te sanoisitte) ei itse tiennyt mitä tahtoi. Mutta minä tunsin itseni ja tiesin rakastavani häntä.”

“Sinä!” huusi ajuri. “Sinä rakastit!”

“Niin”, vastasi toinen. “Ja hän rakasti minua. Koko ajan uskoin niin, ja nyt olen varma siitä.”

“Jumala varjelkoon!” lausui ajuri. “Tämä on kauheinta kaikesta.”

“Palasin uskollisena hänelle”, virkkoi Edvard, “voitettuani monet vaivat ja vastukset,

täynnä toivoa, täyttämään lupaukseni. Pari peninkulmaa täältä sain kuulla hänen pettäneen minut, unohtaneen minut ja lupautuneen toiselle varakkaammalle miehelle. En halunnut häntä soimata, tahdoin vain nähdä hänet ja tulla vakuutetuksi totuudesta. Toivoin hänen luopuneen minusta pakotettuna eikä vapaaehtoisesti. Ja vaikka se onkin huono lohdutus, on se jonkinlainen, mietin mielessäni ja tulin tänne. Nähdäkseni totuuden, oikean totuuden, tarkastellakseni vapaasti ja päättääkseni asian esteettömästi ja vaikuttamatta häneen läsnäolollani millään tavoin (jos minulla oli siihen voimaa) pukeuduin tuntemattomaksi, kuten tiedätte, ja odotin tiellä, te tiedätte missä. Te ette arvannut mitään, eikä — eikä hänkään”, osoittaen Pirkkoa, “ennenkuin kuiskasin hänen korvaansa takan vieressä ja hän oli vähällä ilmaista minut.”

“Mutta kun hän sai tietää Edvardin olevan elossa ja palanneen takaisin”, nyyhkytti Pirkko, nyt puhuen omasta puolestaan, niinkuin jo Edvardin puhuessa oli kiihkeästi halunnut; “ja kun hän sai tietää hänen aikomuksensa, niin hän neuvoi häntä kaikella muotoa piiloutumaan, sillä hänen vanha ystävänsä Juho Peerybingle on liian suoraluontoinen ja kömpelö mihinkään teeskentelyyn — hän on yleensä kömpelönlainen”, sanoi Pirkko puoleksi nauraen ja puoleksi itkien — “salatakseen jotakin. Ja kun hän — minä, näet, Juho”, itkeä nyyhkytti pikku vaimo — “kertoivat Edvardille kaikki, kuinka hänen lemmittynsä oli luullut hänen kuolleen, ja kuinka hänen äitinsä vihdoinkin oli taivuttanut hänet naimisiin, jonka yksinkertainen kunnan eukko parka arveli edulliseksi; ja kun hän — jälleen minä, näet, Juho — kertoi, etteivät he vielä olleet vihityt (vaikkei paljon puuttunutkaan) ja että tämä naimiskauppa tytön puolelta olisi oikea uhri, sillä rakkautta tulevaan mieheensä hänessä ei ollut rahtuakaan, ja kun Edvard tuli melkein hulluksi pelkästä ilosta; silloin hän — jälleen minä, näet — sanoi tahtovansa esiintyä välittäjänä asiassa, niinkuin hän jo ennen vanhaan oli tehnyt, ja puhutella hänen lemmittyänsä ja käski hänen olla varma siitä, että mitä hän — jälleen minä, Juho! — asiasta sanoi ja ajatteli, oli oikein. Ja se oli oikein, Juho! Ja he kohtasivat toinen toisensa, Juho! Ja heidät vihittiin, Juho, tunti sitten! Ja tässä on morsian! Ja Gruff ja Tackleton kuolkeon vanhana poikana! Ja minä olen onnellinen pikku vaimo, May, Jumala siunatkoon sinua!”

Hän oli pikku vaimo, johon ei voinut olla ihastumatta — jos se asiaan kuuluneeseen; ja varsinkaan ei voinut olla häneen ihastumatta, kun hän oli tässä riemunpuuskassaan. Ei koskaan ole kuultu niin hartaita ja sydämellisiä onnentoivotuksia kuin mitä hän tuhlassa itsellensä ja morsiamelle.

Rehellisen ajurin rinnassa riehuivat ristiriitaiset tunteet, niin että hän joutui vallan ymmälle. Hän riensi Pirkkoa kohti, mutta tämä viittasi kädellään häntä seisahduttaaksensa ja peräytyi taaksepäin kuin ennenkin.

“Ei, Juho, ei! Kuuntele loppuun asti! Älä huoli minusta, ennenkuin olet kuullut joka sanan, mitä minulla on sanottavaa. Oli väärin, kun salasin jotakin sinulta, Juho. Olen todella pahoillani siitä. En aavistanut pahaa, ennenkuin istuin viereesi pienelle tuolille, eilen illalla; mutta kun luin kasvoistasi, että olit nähnyt minut ja Edvardin yhdessä, ja kun näin mitä mietit, silloin ymmärsin kuinka kevytmielisesti ja väärin olin käyttäytynyt. Mutta, rakas Juho, kuinka saatoit, kuinka voit ajatella niin!”

Voi, kuinka se pikku vaimo taas itki! Juho Peerybingle yritti sulkea hänet syliinsä. Mutta ei, hän kielsi.

“Älä välitä minusta, Juhoseni! Älä vielä pitkään aikaan! Surin tuota aiottua avioliittoa siitä syystä, että muistelin Mayn ja Edvardin nuorta rakkautta ja tiesin Mayn sydämen olevan kaukana Tackletonista. Uskothan sen nyt. Uskothan, Juho?”

Juho yritti uudestaan syleillä; mutta Pirkko pysähdytti hänet taasen.

“Ei, pysy paikoillasi, Juhoseni! Kun minä välistä nauran sinulle, Juho, ja sanon sinua kömpelöksi taikka jääräpääksi tai muuksi semmoiseksi, niin teen sen siitä syystä, että minä sydämestäni rakastan sinua, Juho, ja pidän sinun tavoistasi, enkä tahtoisi sinua toiseksi, vaikka huomenna pääsisit kuninkaaksi.”

“Hurraa!” huusi Kaleb ylen innoissaan. “Se on minunkin ajatukseni.”

“Ja kun sanon meitä vakaaksi, keski-ikäiseksi väeksi, Juho, ja vanhaksi aviopariksi, joka hiljoilleen kulkee tietänsä, tapahtuu se sen vuoksi, että minä olen semmoinen hullunkurinen kappale, jonka jolloinkulloin tekee mieli lyödä leikkiä ja olla uskovinansa se todeksi.”

Hän näki ajurin taas lähestyvän, mutta hän esti hänet vielä, vaikka melkein liian myöhään.

“Ei, älä vielä pidä minusta, odota vieläkin hetki tai pari, armas Juhoseni! Tärkeimmän olen jättänyt viimeiseksi. Minun rakas, hyvä, jalo Juhoni, kun toissa iltana puhelimme sirkasta, olin juuri sanomaisillani, että ensi alussa en sinua rakastanutkaan niin hellästi kuin nyt; kun ensin tulin tähän kotiin, niin pelkäsin vähän, etten oppisikaan rakastamaan sinua niinkuin olisin suonut voivani ja niinkuin Jumalalta rukoilin — olin niin ylen nuori, Juho. Mutta, armas Juhoseni, päivä päivältä, hetki hetkeltä opin rakastamaan sinua enemmän. Ja jos voisin rakastaa sinua syvemmin kuin jo rakastan, niin olisivat sinun jalot sanasi tänä aamuna vaikuttaneet sen minussa. Mutta en voi. Kaikki rakkauteni (paljon kyllä, Juho) olen antanut sinulle, koska sen hyvin ansaitsit jo kauan, kauan sitten, eikä minulla ole enempää antaa. Nyt, rakas mieheni, ota minut jälleen sydämeesi! Siinä on minun kotini, Juho; älä koskaan ajattelekaan lähettää minua muualle!”

Tuskin syntyi teissä koskaan semmoinen riemastus nähdessänne ihanan naisen miehen sylissä, kuin olisi syntynyt, jos olisitte nähneet Pirkon rientävän ajurin syliin. Se oli täydellisin, sydämellisin, henkevin vilpittömyyden pienoiskuva, minkä eläissänne saatte nähdä.

Ajuri oli ihastuksissaan, voitte olla varma siitä, ja niin oli Pirkkokin; ihastuksissaan olivat kaikki, ja neiti Slowboykin, joka huusi ja itki ilosta ja tahtoi pienelle suosikillensa osaa yleisistä onnentoivotuksista, tarjoili poikaa jokaiselle vuorostansa, ikäänkuin se olisi ollut jotakin juotavaa.

Mutta silloin kuului taas kärryjen ratinaa ulkoa ja joku huusi, että Gruff ja Tackleton palaa takaisin. Samassa ilmaantuikin mainittu arvoisa herra näyttäen hiestyneeltä ja suuttuneelta.

“No mitä pirun koukkuja tämä on, Juho Peerybingle!” sanoi Tackleton. “Tässä on joku erehdys. Rouva Tackletonin oli määrä tavata minua kirkossa, ja vannon ajaneeni hänen sivuitsensa tiellä ja näin että hän ajoi tänne. Kas, tuossa hän onkin! Pyydän anteeksi, hyvä herra; minulla ei ole kunnia tuntea teitä, mutta jos on mahdollista, tehkää niin hyvin ja antakaa tämä nuori neiti minun hoitooni, sillä hänellä on erittäin tähdellinen tehtävä tänä aamuna.”

“Mutta minä en voi antaa häntä”, vastasi Edvard. “Ei siitä puhettakaan.”

“Mitä tarkoitatte, heittiö?” lausui Tackleton.

“Tarkoitan että hyvin käsitan teidän vihanne”, vastasi toinen hymyillen. “Olen tänään yhtä kuuro koville sanoille kuin eilen kaikelle puheelle.”

Kuinka Tackleton häneen tuijottikaan ja joutui hämmästyksiinsä!

“Surkuttelen teitä”, virkkoi Edvard ja näytti hänelle Mayn vasempaa kättä ja erittäinkin sen kolmatta sormeaa, “ettei tämä rouvasihminen voi seurata teitä kirkkoon, mutta ehkä annatte hänelle anteeksi, koska hän on jo kerran tänä aamuna käynyt siellä.”

Tackleton katseli kiinteästi kolmatta sormeaa ja otti palasen hopeapaperia, joka nähtävästi

sisälsi sormuksen, liivinsä taskusta.

“Neiti Slowboy”, sanoi Tackleton. “Oletteko niin hyvä ja viskaatte tämän tuleen? Kiitoksia.”

“Vakuutan teille, aikaisempi lupaus esti vaimoni seuraamasta teitä”, lausui Edvard.

“Kenties herra Tackleton hyväntahtoisesti myöntää, että minä kyllä ilmaisin sen lupauksen ja vakuutin usein, etten koskaan ole sitä unohtava”, virkkoi May punehtuen.

“Niinpä todellakin”, vastasi Tackleton. “Oikein. Toden totta. Aivan oikein. Edvard Plummerin rouva, luullakseni?”

“Se on hänen nimensä”, vastasi sulhasmies.

“Ah! En olisi tuntenut teitä, hyvä herra”, sanoi Tackleton, tarkasti tähystellen hänen kasvojansa ja kumartuen syvään. “Toivotan teille onnea!”

“Kiitoksia!”

“Rouva Peerybingle”, lausui Tackleton kääntyen äkisti Pirkkoon, joka seisoj miehensä vieressä, “olen pahoillani. Te ette ole toden totta tehnyt minulle juuri ystävän työtä, mutta sittenkin olen pahoillani. Te olette parempi kuin minä ajattelinkaan. Juho Peerybingle, olen pahoillani. Te ymmärrätte minut; hyvä. Kaikki on hyvin, hyvät rouvat ja herrat, eikä paremmasta apua. Hyvästi!”

Tämän sanottuaan hän lähti, mutta seisahtui ulkopuolelle ovea ja repi kaikki kukat ja nauhat hevosen päästä ja survaisi luontokappaletta kylkeen antaaksensa sen tietää yritystensä menneen päin hongikkaa.

Tietysti oli nyt tärkeä velvollisuus viettää juhlien tämä päivä, tehdä siitä semmoinen, joka tästälähin vastaisuudessa oli pidettävä suurena juhla- ja riemupäivänä Juho Peerybinglen almanakassa. Senvuoksi rupesi Pirkko heti toimittamaan vieraanvaraa, joka tuottaisi ikuisen kunnian talolle ja jokaiselle läsnäolevalle; ja vähäistä myöhemmin hän oli jauhoissa kyynäspäittensä kuoppiin saakka ja teki valkoisia pilkkuja ajurin takkiin, joka kerta kun tämä lähestyi ja kun hän työnsä lomasta antoi hänelle suudelman. Tämä kunnan mies virutti kaaliksia ja kuori nauriita, särki lautasia, työnteli vedellä täytettyjä pannuja kumoon liedellä ja oli kaikin tavoin avuksi, sillaikaa kun kaksi apulaista, jotka virkansa puolesta olivat keittäjiä ja jotka kiireen kauppaa oli jostakin lähipaikasta kutsuttu, töykkivät toinen toistaan joka ovesa ja nurkassa: kaikki kompastuivat kaikkialla Tilly Slowboyhin ja poikaan. Eikä Tilly koskaan ollut niin hyvin näyttänyt taitoansa. Hänen läsnäolonsa joka paikassa nosti yleistä ihastusta. Hän oli loukkauskivenä käytävässä kello viisikolmatta minuuttia yli kaksi, jalkahautana kyökissä ummelleen puoli kolme, paulana ylähuoneessa juuri viisikolmatta minuuttia vailla kolme. Lapsen pää oli niin sanoakseni koetuskivenä jokaiselle aineelle, olipa se sitten saatu eläin-, kasvi- tai kivikunnasta. Eikä tänä päivänä liikutettu mitään, joka ei tavalla tai toisella joutunut kosketuksiin sen kanssa.

Sitten lähetettiin suuri valiokunta hakemaan Fieldingin rouvaa; heidän piti astua surkeasti katuvasina sen kelpo rouvasihmisen eteen ja tuoda hänet mielisuosioilla tai väkisin antamaan anteeksi ja olemaan onnellinen. Kun valiokunta vihdoin pääsi puheille, ei hän tahtonut kuullakaan koko asiasta, toistaen vain lukemattomia kertoja: “Kas semmoinen päivä minun vielä piti nähdä!” Eikä hän sen lisäksi virkkanut muuta kuin: “viekää minut

hautaan”, joka kuului hyvin luonnottomalta, koska hän vielä oli hengissä eikä nähtävästi lähelläkään kuolemaa. Hetken perästä hän tuli pelottavan rauhalliseksi, sanoen jo silloin, kun odottamattomat sattumukset hävittivät indigo-sinivärikaupan, aavistaneensa joutuvansa iäksensä kaikenlaisen halveksimisen ja loukkauksen esineeksi; sanoi iloitsevansa, että niin oli tapahtunut, ja käski heidän jättää hänet rauhaan — sillä mitä hän olikaan? oh, Jumala varjelkoon! ei mitään! — hän käski heidän unohtaa, että hän olikaan elossa, ja käyskennellä elämänpolkunsuunnan huolimatta hänestä. Tästä kiukkuisesta, pisteliästä mielialasta hän syttyi ilmivihaan ja sähisi: “Mato pistää, kun sitä poljetaan”; mutta sitten hän rauhoittui ja lausui: “Mitä kaikkia neuvoja olisin voinutkaan antaa, jos he olisivat turvautuneet minuun!” Käyttäen tätä muutosta eduksensa syleili valiokunta häntä. Pian olivat hansikkaat käsissä ja hän oli tiellä Peerybinglen luo nuhteettoman arvokkaana kupeellansa paperikäärö, joka sisälsi hänen valtamyssynsä, melkein yhtä korkean ja aivan varmaan yhtä kankean kuin piispan hiippa.

Sitten piti Pirkon isän ja äidin tuleman toisissa pienissä kärryissä; mutta he viipyivät ja seura kävi levottomaksi; sitten tähysteltiin akkunoista tielle ja Fieldingin rouva tirkisteli aina ihan väärään ja aivan päinvastaiseen suuntaan, mutta hän sanoi, kun häntä siitä huomautettiin, toki toivovansa että hänellä oli oikeus katsoa mihinkä tahtoi. Vihdoin he tulivat, palleroinen pikku pariskunta, jolla oli se hupainen ja ystävällinen käytöstapa, joka näytti Pirkon perheen yhteiseltä ominaisuudelta. Pirkkoa ja hänen äitiänsä oli hauska nähdä yhdessä, he olivat niin toistensa näköisiä.

Nyt olisi Pirkon äidin ollut uudistettava tuttavuutensa Mayn äidin kanssa, mutta Mayn äiti pysyi yhä vain ylpeänä ja Pirkon äiti taas seiso iä vain ketterillä pienillä jaloillaan. Pirkko-ukko — tarkoitan Pirkon isää, unohdin hänen oikean nimensä, mutta se ei haittaa — rohkeni puristaa ystävällisen vanhan rouvan kättä, vaikka näki hänet ensi kerran eläissänsä eikä käsittänyt hänen myssyänsä sen ihmeellisemmäksi kappaleeksi kuin silitetyksi kangas- ja pitsikokoelmaksi, eikä ollenkaan osannut antaa arvoa indigo-sinivärikaupalle, vaan sanoi sen olevan nykyisin kerrassaan auttamattoman; sanalla sanoen, hän oli Fieldingin rouvan arvioimisen mukaan sangen hyväntahtoinen mies — mutta sivistymätön, ystävänä, hyvin sivistymätön!

En millään lailla olisi tahtonut olla näkemättä Pirkkoa, kun hän emännöitsi hääpuvussaan. Jumala siunatkoon hänen iloisia silmiänsä! En! enkä hyvää ajuria, kun hän istui iloisena ja punaposkisena pöydän alipäässä. Enkä päivettyntä, verevää merimiestä ja hänen kaunista vaimoansa. En, en ketään. Päivällinen oli varsin maukas ja hauska ateria, niin että olisi ollut vahinko jäädä sitä ilman; mutta täydet maljat, jotka tyhjennettiin hääpäivän kunniaksi, niistä olisi ollut suurin vahinko.

Syötyään lauloi Kaleb laulunsa vaahtoavasta maljasta. Ja niin totta kuin elän ja vielä toivon eläväni vuoden tai pari, hän lauloi sen loppuun saakka.

Juuri kun hän oli viimeistä säettä lopettamaisillansa, tapahtui jotakin äkkiarvaamatonta.

Ovelle kolkutettiin, ja sisään astui mies, virkkamatta: “saanko luvan?” tahi: “suvaitkaa.” Mutta hän kantoi jotakin pääläellansa ja laski sen keskelle pöytää, kauniisti keskelle pähkinä- ja omenalautasia, lausuen:

“Herra Tackleton lähettää terveisiä ja pyytää että, kun ei hän itse tarvitse kakkua, te söisitte sen.”

Tämän sanottuaan hän lähti pois.

Äkkiarvaamatonta se oli koko seuralle, niinkuin hyvin ymmärtänette. Fieldingin rouva, joka näytti olevan erittäin tervejärkinen, arveli kakkua myrkytetyksi ja kertoi tapauksen muutamasta kakusta, jolla myrkytettiin kokonainen tyttökoulu. Mutta riemuhuudot saivat hänet vaikenemaan ja May leikkasi kakun palasiksi suurella juhlallisuudella ja ilolla.

Tuskin oli kukaan vielä maistanut kakkua, niin jopa jälleen kolkutettiin ovelle. Sama mies ilmestyi taasen, suuri ruskeakääreinen mytty kainalossa.

“Herra Tackleton tervehtii ja lähettää vähän leluja pojalle. Ne eivät ole rumia.”

Sen perästä hän meni taas matkoihinsa. Läsnaolevien olisi ollut vaikea löytää sopivia sanoja ilmaistakseen kummastustansa, vaikkapa heillä olisi ollut riittävästi aikaa siihen. Mutta niin ei ollutkaan, sillä heti kun lähetti oli mennyt, kolkutettiin taas, ja Tackleton itse astui sisään.

“Rouva Peerybingle!” lausui lelukauppias, hattu kädessä. “Mieleni on paha. Pahempi kuin aamulla. Olen miettinyt asiata. Juho Peerybingle! olen kiukkuinen luonnostani, mutta en voi olla muuttumatta ystävälliseksi, jos saan seurustella semmoisen miehen kanssa kuin te olette. Kaleb! Tämä itsetiedoton pikku opettaja antoi minun eilen aavistaa jotakin, joka nyt on selvinnyt. Punastun ajatellessani, kuinka vähällä olisin voinut kiinnittää teidät ja tyttärenne ystävikseni, ja mikä kurja tomppeli minä itse olin, kun sanoin teidän tyttärsenne heikkomieliseksi. Ystävät, kotini on niin kolkko tänä iltana. Minulla ei ole sirkkaakaan lieten ääressä. Olen pelottanut kaikki pakosalle. Olkaa hyvät ja antakaa minunkin yhtyä tähän iloiseen seuraan!”

Hän oli viidessä minuutissa aivan perehtynyt. Tuskin lienette koskaan nähneet niin hupaista seuramiestä. Mitä hän olikaan tehnyt koko elinaikansa, kun ei ollut oppinut tuntemaan suuria seurustelijan lahjojansa! Vai olivatko keijukaiset aikaansaaneet tämänkin muutoksen!

“Juho! ethän lähetä minua kotiin tänä iltana; ethän toki?” kuiskutti Pirkko.

Eikä ollut paljon puuttunutkaan, ettei Juho olisi sitä tehnyt.

Ainoastaan yksi elävä olento puuttui seurasta; ja silmänräpäyksen kuluttua sekin oli saapuvilla; sillä oli hyvin jano kovan juoksun jälkeen, ja se yritti turhaan pistää päätänsä vesiruukkuun. Se oli seurannut kärryjä koko päivämatkan, hyvin pahoillaan isäntänsä poissaolosta ja erittäin kapinallisena hänen sijaisellensa. Juoksenneltuansa jonkun aikaa turhaan ympäri tallia ja tyhjään koeteltuansa vietellä vanhaa hevosta karkaamaan ja palaamaan kotiin itsevaltaisesti, se pistäytyi ruokahuoneeseen ja laskeutui makaamaan takkavalkean ääreen. Mutta pian se huomasi ajurin sijaisen olevan sulaa petosta, josta on luovuttava, ja se karkasi taasen ylös ja suoraa tietä kotiin.

Illalla siellä oli tanssit. Olisin vain aivan ylimalkaisesti maininnut näistä huveista, ellei minulla olisi syytä otaksua niiden olleen tavallisuudesta poikkeavat, harvinaiset tanssit. Ne tapahtuivat näet seuraavalla tavalla: Edvard, merimies — ujostelematon kelpo poika — oli kertonut paljon ihmeellisistä papukaijoista, vuorikaivoksista, meksikolaisista ja kultahiedasta, kun yht’äkkiä hänen päähänsä pisti saada tanssit toimeen; sillä Berthan harppu oli saapuvilla ja hän soitti tavattoman kauniisti. Pirkko (se pieni näppärä

juonittelija, milloin sattui siltä paikalta mieleen vilahtamaan) sanoi tanssiaikansa olleen ja menneen; mutta minä arvelen sen tapahtuneen vain siksi, että ajuri poltteli piippuansa ja Pirkko halusi mieluummin istua hänen vieresssä. No, eipä rouva Fieldingkään osannut muuta kuin sanoa tanssiaikansa olevan jo ohitse; ja niin sanoivat kaikki — paitsi May; May oli valmis.

Silloin astuivat May ja Edvard muiden suureksi riemuksi yhdessä lattialle alkaaksensa tanssit, ja Bertha helähytti soittimestaan vilkkaimman tanssisäveleen. No, niin! Arvatkaapas mitä tapahtui. He eivät olleet tanssineet viittä minuuttiakaan, ennenkuin ajuri nakkasi piippunsa nurkkaan, otti Pirkkoa vyötäisistä ja pyörähti lattialla ensin kantapäillään, sitten varpaillaan, aivan taiturin tavoin. Tuskin oli Tackleton nähnyt tämän, ennenkuin hän riensi Fieldingin rouvan luokse, kiersi oikean käsivartensa hänen ympärilleen ja läksi ajurin perästä. Tuskin näkee Pirkon isä tämän, niin hän lähtee täydessä innossa pyörittämään vanhaa Pirkkoa ja ehtii pian ensimmäiseksi. Tuskin taasen näkee Kaleb tämän, niin hän sieppaa neiti Slowboyn molemmin käsin ja vie hänet mukansa kuin tuuliaispää. Neiti Slowboy, joka lujasti uskoo, että tanssitaidossa on pääasiana hyökätä rohkeasti toisten parien sekaan ja sysiä ja survia heitä minkä ehtii — seuraa häntä vähääkään pelkäämättä.

Kuulkaa, kuinka sirkka yhtyy soittoon, sirkuttaen sirr, sirr, sirr, ja kuinka kattila humisee!

* * * * *

Mutta mitä tämä on? Juuri kun minä iloisena kuuntelin näitä ääniä ja käännysin Pirkkoon päin, vielä kerran nähdäkseni tuon pienen olennon, johon olen suuresti mieltynyt, ovat hän ja muutkin kadonneet ja minä olen yksin. Sirkka sirkuttaa liedellä, särkynyt lelu on lattialla, eikä mitään muuta ole jäljellä.